

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgy

Tantárgy kódja: A001-A Tantárgy neve: Exegetikai alapidolgozat Tantárgy neve angolul: Basic Paper in Exegetics	Kreditértéke: 5
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: rendszeres konzultációk	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: B040-A Exegetikai módszertan	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy célja az, hogy a hallgatók egy önálló írásbeli dolgozat kontaktórával és konzultációkkal támogatott elkészítése során a történeti-kritikai exegetikus módszeréről megszerzett ismereteiket elmélyítsék, e módszer egyes elemeit az oktató által kijelölt eredeti nyelvű bibliai szöveg elemzése révén a gyakorlatban is begyakorolják – annak érdekében, hogy képessé váljanak a kommentárok, exegetikai tanulmányok és cikkek értő, kritikai olvasására, valamint az önálló, tudományos igényű exegetikai munkára.</p> <p>A tantárgy egy ó- és egy újszövetségi kurzusban kerül meghirdetésre: a tantárgyat a hallgatóknak azon a tanszéken kell teljesíteniük, amelyen az Exegetikai módszertan (B040) tantárgyat teljesítették.</p> <p>Az exegetikai dolgozat témájaként a hallgatók általában az Exegetikai módszertan (B040) tantárgy keretében kiadott bibliai szakasz elemzését viszik tovább, esetleg az aktuális tanszéki kutatás témaköréből is választhatnak a hallgatók, az oktatóval való egyeztetés alapján.</p> <p>A kurzus számára heti 2 óra kerül az órarendben kijelölésre: ezen a dolgozat leadott és ellenőrzött fejezeteinek közös megbeszélése történik; a személyre szabott konzultációk időpontjait az oktató a hallgatókkal egyénileg egyezteti.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A számonkérés a hallgató által a szorgalmi időszakban megírt önálló, egy adott bibliai szakasz nyelvi és tartalmi elemzését kínáló tudományos dolgozatára adott gyakorlati jeggyel történik.</p> <p>A dolgozat témáját az adott kurzus oktatója jelöli ki. A dolgozat megírásához az elérhető monográfiák és tanulmányok mellett legalább három, az oktató által jóváhagyott kommentár használata kötelező; a három kommentárból legalább egynek idegen nyelvű munkának kell lennie.</p> <p>A dolgozatnak (a fedőlapon túl) 20-25 számozott oldalt kell tartalmaznia (12. betűméret, 1-es sortávolság, Times New Roman betűtípus). A dolgozat fedőlapjának tartalmaznia kell a DRHE és az illetékes tanszék nevét, a dolgozat címét, a hallgató nevét, szakját, tagozatát, évfolyamát, a konzulens tanár nevét, valamint a benyújtás helyét és évszámát.</p>	

A dolgozatnak szerkezetében és tartalmában minden egyéb kérdés terén az adott félévre érvényes tárgytematikában rögzített követelményeknek kell megfelelnie.

A dolgozatot két példányban, az egyiket kemény fekete kötésben, a másikat szintén bekötve vagy spirálózva a szorgalmi időszak végéig a Tanulmányi Osztályon kell benyújtani. A dolgozat legfeljebb 7 nap késedelemmel, a szakdolgozatra vonatkozó késedelmi díj megfizetése ellenében a vizsgaidőszakban is leadható.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KARASSZON I.: *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005, ISBN: 963-86458-0-6.

OSBORNE, G. R.: *A hermeneutika spirálisa – Részletes bevezetés a bibliamagyarázathoz*, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002, ISBN: 963-86148-3-8.

KUSTÁR Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, *Theologiai Szemle*, 2016, 59(4), (196–209).

További ajánlott irodalom:

BECKER, U.: *Exegese des Alten Testaments. Ein Methoden- und Arbeitsbuch* (UTB 2664), Mohr Siebeck, Tübingen, 2005, ISBN: 3-16-148552-1.

FARKASFALVY D.: *Bevezetés a szentírásstudományba* (Teológiai Zsebkönyvek 10), Agapé – Távlatok Szerkesztősége, Szeged – Budapest, 1995, ISBN: 963-458-008-4.

A további irodalom a kiadott bibliai szakasz függvényében, az egyéni konzultáció során kerül kijelölésre.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektesoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron, adjunktus, PhD

Dr. Peres Imre, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék, Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: A 002, A003-A Tantárgy neve: Szakdolgozat [1, 2] Tantárgy neve angolul: Master's Thesis[1, 2]	Kreditértéke: 8, 8
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: konz., konz. és óraszám: 3, 3 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.	
Előtanulmányi feltétele: [1]: A001-A Exegetikai alapidolgozat [2]: *A002 Szakdolgozat [1]; B105 Biblikus szigorlat; R001 Rendszeres teológiai szigorlat; R002 Egyháztörténet szigorlat (I-XVIII. sz.)	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A tantárgy célja az, hogy a hallgató a témavezetővel előzetesen egyeztetett téma tudományos igényű feldolgozásának előkészítése révén elsajátítsa a tudományos kutatómunka módszertanát. A tantárgy oktatása személyre szabott módszerekkel, egyéni konzultációk formájában történik.	
Tematika: <ol style="list-style-type: none"> 1. A témaválasztás szempontjai 2. A szakirodalom feltérképezése és begyűjtése 3. A könyvtárhasználat általános szabályai 4. A digitális és online publikációk használatának sajátos nehézségei 5. A szakirodalom feldolgozásának és kijegyzetelésének módszere 6. A forráshasználat formai és szerzői-jogi keretei 7. Tudomány-etikai alapismeretek 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A félévi osztályzat a szóbeli konzultációkon mutatott előmenetel és egy, a megismert formai és tartalmi feltételeknek megfelelő, dolgozat alapján kerül megállapításra. A szemeszter során konzultációkra a megbeszélte időpontokban, szükség szerinti számban, de legalább háromszor kerül sor.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

A szakdolgozat megírása a szakdolgozat témájának megfelelően egyénileg egyeztetett irodalomjegyzék alapján történik.

További ajánlott irodalom:

ECO, U.: *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* Kairosz Kiadó, Szentendre, 2008, ISBN: 978-963-913-753-7.

GYURGYÁK J.: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2005, ISBN: 978-963-389-714-0.

KUSTÁR Z. – MOLNÁR J. – PERES I.: *A Studia Theologica Debrecinensis tudományos publikációinak szerkesztési és hivatkozási szempontjai*, digitális publikáció, elérhető: http://www.drhe.hu/attachments/119_DRHE_studia_formai_kovetelmenyek.pdf.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekből, a projektszerteiben a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Minden Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: A004 Tantárgy neve: Kápláni szigorlat Tantárgy neve angolul: Comprehensive Examen -Practice of Ministry	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 15 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek: *A003-A Szakdolgozat [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kápláni szigorlat szóbeli vizsga összevont tételsor alapján, amely egy „A” és egy „B” tételsorból áll.</p> <p>A számonkérés területei: „A” tételek: Bibliikus tételek: Ószövetségi írásmagyarázat: 5 tétel, újszövetségi írásmagyarázat: 5 tétel, bibliai teológia: 5 tétel. „B” tételek: Rendszeres teológiai és egyháztörténeti tételek: Dogmatika: 5 tétel, etika: 5 tétel, egyháztörténet: 5 tétel.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A hallgató egy „A” tételt és egy „B” tételt húz. A szigorlat teljesítésének feltétele, hogy a hallgató az „A” és „B” tételből egyaránt legalább elégségesre vizsgázzon. Az osztályzatot a két felelet átlaga adja. Elégtelen felelet esetén pót-tétel húzására van lehetőség. Pót-tétel esetén az elérhető legjobb osztályzat a közepes.</p> <p>A szigorlatot háromszor lehet felvenni, a szigorlatból javító vizsga az adott vizsgaidőszakban nem tehető, így tanpályájuk során a hallgatóknak összesen 3 vizsgalehetőség áll a rendelkezésükre.</p> <p>A tantárgyhoz kontaktóra nem tartozik, a felkészülés egyéni munkában, a kiadott tételsor és szakirodalom alapján történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
Kötelező irodalom: Szakirodalmi segédletet a tanegység leírások és az adott kápláni szigorlatra kiadott tételsor tartalmaz.	
További ajánlott irodalom: —	

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B010-A, B011-A, B012-A Tantárgy neve: Héber nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Biblical Hebrew Language [1, 2, 3]	Kreditértéke: 5, 5, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 75, 75, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja : kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: [1–2]: félévközi zárthelyi dolgozatok [3]: félévközi beszámolók, félévközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B010-A Héber nyelv [1] [3]: B011-A Héber nyelv [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy célja az, hogy a hallgatók elsajátítsák a bibliai héber nyelv alapjait: megismerkedjenek a héber nyelvtan szabályaival, és elsajátítsák azt az alapszókincset, aminek a segítségével közepesen nehéz bibliai héber szövegek önálló nyelvi feldolgozására, szótár segítségével, alkalmassá válnak.</p> <p>Héber nyelv [1]: A hallgatók megismerkednek a héber írás és olvasás szabályaival, a héber nyelvtan alapfogalmaival, a névszókkal és azok ragozásával, a birtokos szuffixumokkal, a héber igerendszer struktúrájával, az ún. erős igék ragozásával, valamint az igei tárgyragokkal, a kiadott példamondatokon keresztül a megszerzett ismereteiket begyakorolják, illetve megalapozzák héber szókincsüket.</p> <p>Héber nyelv [2]: A hallgatók megismerkednek a gutturális és gyenge igék ragozásával, a kiadott példamondatokon keresztül pedig a megszerzett ismereteiket begyakorolják, valamint tovább bővítik alapszókincsüket.</p> <p>Héber nyelv [3]: A hallgatók megismerkednek a nyomtatott héber bibliakiadásokkal, megszerzett nyelvtani ismereteiket egyszerűbb ószövetségi héber szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása révén elmélyítik, begyakorolják, alapszókincsüket pedig olyan szintre emelik, hogy közepesen nehéz héber szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok és számítógép-programok, internetes adatbázisok használatával – alkalmassá válnak. A félév során elemezni kívánt igeszakaszokat az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti, az elemzett bibliai szakaszok hossza összesen 70–90 bibliai vers.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Héber nyelv [1]	

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A dolgozat megírására 45 perc áll rendelkezésre. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli kollokvium kiadott tételsor alapján történik, az adott félévre aktuális tételsort a tárgytematika rögzíti. A tételhúzást a félév elején kijelölt memoriterek kikérdezése előzi meg, melynek sikeressége előfeltétele a felelet megkezdésének. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A sikertelen szóbeli vizsga „B” vizsga keretében javítható.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít. Megajánlott "jeles" osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga: 4,51-5,00. Megajánlott "jó" osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga: 4,01-4,50. Könnyített tételsor alapján vizsgázhat az a hallgató osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga legalább 3,51-4,00.

Héber nyelv [2]

A Héber nyelv [1] szerint, az alábbi eltéréssel: A szóbeli vizsgára állás feltétele a félév elején kiadott memoriterek felmondása a szorgalmi időszakban.

Héber nyelv [3]

A tanegység keretében rövid, egyszerűbb ószövegségi héber szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása történik. A kiosztott versekről a beszámoló megőrzése a tantárgy teljesítésének feltétele. A szókincsepítés szóanyaga a szorgalmi időben megírt négy zárthelyi dolgozat formájában kerül számonkérésre. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat legfeljebb egyszer, "B" vizsga keretében, szintén a szorgalmi időszakban lehet kijavítani. Ha egy vagy több elégtelen zárthelyi dolgozatot a hallgatónak nem sikerül kijavítania, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, írásbeli vizsgára nem állhat. Ha a hallgató valamennyi zárthelyi dolgozatát legalább elégséges szinten teljesítette, s a szorgalmi időszakban valamennyi szóbeli beszámolóját megtartotta, a vizsgaidőszakban a kreditek megszerzéséhez szükséges írásbeli vizsgára (kollokvium) állhat.

Az írásbeli vizsga anyagát a félév során átvett szövegek nyelvi elemzése, valamint a bevezető két órában leadott szövegtörténeti tananyag alkotja. Azok a hallgatók, akik valamely korábbi félév során a négy zárthelyi dolgozatot sikeresen teljesítették, a félév során kérhetik ezek beszámítását. Az írásbeli vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

TÓTH K.: *A héber nyelvtan elemi szabályai*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2012, ISBN: 978-963-8429-71-1.

KARASSZON D.: *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan* (egyetemi jegyzet), Budapest, 1998.

KUSTÁR Z.: *Héber–magyar szöveget ószövegségi nyelvgyakorlathoz – Dr. Karasszon Dezső, Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan c. jegyzetének héber szóanyaga, valamint*

az egyéb leggyakoribb héber szavak jegyzéke (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2002.

KUSTÁR Z.: *A héber Ószövetség szövege – A masszoréta szöveghagyományozás és annak megjelenítése a Biblia Hebraicában*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-558-140-5.

További ajánlott irodalom:

EGERESI L. S.: *A bibliai héber nyelv tankönyve*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 2015, ISBN: 978-963-9808-62-1.

ÁRUS L.: *Ószövetségi héber–magyar szógyagyarázat*, Iránytű Kiadó, Budapest – Gödöllő, 1996, ISBN: 963-9055-01-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekre, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron, adjunktus, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgy

Tantárgy kódja: B013, B014 Tantárgy neve: Ószövetségi bevezetés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Introduction to the Old Testament [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 6.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B011-A – Héber nyelv [2]; B031-A – Bibliaismeret [2] [2]: B013 – Ószövetségi bevezetés [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megismerkedjenek az ószövetségi bibliai könyvek irodalomtörténeti kérdéseivel (kánon, szöveg- és formatörténet, az egyes iratok és iratcsoportok szerkezete, előállása és tanítása, illetve ezeknek a témaköröknek a kutatástörténeti eredményei). Ezek az ismeretek lehetővé teszik a hallgatók számára azt, hogy az adott könyvet történeti-kritikai exegéziséhez a szükséges alapvető háttérinformációk birtokában és az alapvető szakirodalom ismeretében kezdhessenek neki, illetve azt, hogy az ószövetségi kommentárok, exegetikai monográfiák és tanulmányok hatalmas anyagában önálló kutatásaik során tájékozódni tudjanak.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban. A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
Kötelező irodalom: RÓZSA H.: <i>Bevezetés az Ószövetség könyveibe – Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe</i> , Szent István Társaság, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-277-602-6. SOGGIN, J. A.: <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i> , Kálvin János Kiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-300-771-2.	
További ajánlott irodalom:	

CZIGLÁNYI ZS.: *Az Ószövetség története, 2., javított kiadás*, META Egyesület, Pécs, 2018, ISBN: 978-615-81155-0-6.

PECSUK O. (szerk.): *Bibliaismereti kézikönyv, 2., javított kiadás*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-558-331-7.

ZENGER, E.: *Einleitung in das Alte Testament, 6., durchgesehene Auflage der 5., gründlich überarb. und erweít. Aufl.*, Verl. W. Kohlhammer, Stuttgart – Berlin – Köln, 2006, ISBN: 3-17-019526-3.

RÖMER, T.: *Einleitung in das Alte Testament. Die Bücher der Hebräischen Bibel und die alttestamentlichen Schriften der katholischen, protestantischen und orthodoxen Kirchen*, Theologischer Verlag Zürich, Zürich, 2013, ISBN: 978-3-290-17428-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron, adjunktus, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgy

Tantárgy kódja: B015, B016, B017 Tantárgy neve: Ószövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Old Testament Exegesis [1, 2, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea., ea. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B011-A – Héber nyelv [2]; *B040-A – Exegetikai módszertan [2]: B015 – Ószövetségi írásmagyarázat [1]; B040-A – Exegetikai módszertan [3]: B016 – Ószövetségi írásmagyarázat [2]; B105 – Biblikus szigorlat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy célja az, hogy a hallgatók</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) a bibliai héber szövegnek az oktató által előadás formájában ismertetett elemzésén keresztül megismerkedjenek az adott bibliai könyv alapvető bevezetési, exegetikai és hermeneutikai kérdéseivel, és ezáltal a szakirodalomban felmerülő megoldási kísérletek értékeléséhez kellő támpontot kapjanak, 2) a gondosan kiválogatott szakaszok elemzése révén lehetőséget kapjanak arra, hogy az Ószövetség teológiája, a Szentírás üzenete, valamint református hitvallásaink szempontjából kulcsfontosságú szövegekkel behatóbban, annak eredeti nyelvén is megismerkedjenek, 3) megfelelő mintát kapjanak ahhoz, hogy az igemagyarázat jellegű gyülekezeti szolgálatok alkalmával egy adott szakasz tartalmi elemzését, üzenetének kibontását szóban, az egyes exegetikai munkafázisok eredményeit harmonikus rendszerbe foglalva, közérthető előadás formájában hogyan kell elvégezniük. <p>A tantárgy kurzusai során egy adott bibliai könyvből 70–120 versnyi szöveg nyelvi és exegetikai elemzése történik meg előadás formájában.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</p> <p>A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 25 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség.</p> <p>Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p>	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom,

Az adott kurzus témájától függően a kötelező irodalom kijelölése a kurzusleírásban történik meg.

További ajánlott irodalom:

Az adott kurzus témájától függően az ajánlott irodalom kijelölése a kurzusleírásban történik meg.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B020-A, B021-A, B022 Tantárgy neve: Görög nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: New Testament Greek [1, 2, 3]	Kreditértéke: 5, 5, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 75, 75, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: szövegillusztrációk	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Évközi tesztek, zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B 20-A Görög nyelv [1] [3]: B021-A Görög nyelv [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tárgy célja az újszövetségi görög nyelv (koiné) nyelvi alapjainak elsajátítása (olvasás, írás, nyelvtan: deklináció, konjugáció és szókincs) és a hallgatók felkészítése az Újszövetség szövegének nyelvi elemzésére, értelmezésére és fordítására az eddigi magyar ill. indoeurópai nyelvi ismeretekre építve.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.</i> A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.</p> <p>A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására</p>	

van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

DÉRI B. – HANULA G.: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Argumentum, Budapest, 2000, ISBN: 963-446-152-2.

MOUNCE, W. D.: *Basics of biblical Greek grammar*, Zondervan, Grand Rapids, 2003, ISBN: 0-310-25087-0.

VARGA ZS.: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2010, ISBN: 978-963-88090-4-9.

További ajánlott irodalom:

PERES I.: A Kánon kialakulásának körülményei a legújabb kutatások fényében, *Collegium Doctorum*, 2005, 1(1), (70–79).

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Peres Imre, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Balog Margit, nyelvtanár, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Az újszövetségi iratok exegézise

Kredittartománya: 12 kredit

Felelőse: Dr. Peres Imre

Tantárgyai:

1) Újszövetségi bevezetés [1, 2] — az adott szakon

2) Újszövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] — az adott szakon

<p>Tantárgy kódja: B023, B024 Tantárgy neve: Újszövetségi bevezetés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Introduction to the New Testament [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 2, 2</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: ea, ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: szünopszisok</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: rövid szövegelemzések, témakidolgozások</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: B021-A Görög nyelv [2]; B031-A Bibliaismeret [2] [2]: B023 Újszövetségi bevezetés [1]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Az első félévben az Újszövetség kialakulásának történetével foglalkozunk (iratok, kánon), majd a Páli leveleket vesszük sorra, áttekintve a keletkezés körülményeit, főbb teológiai tanításait, végül a félévet a deuteropáli levelek zárják. A II. félévben a Templom pusztulása utáni iratok áttekintésével folytatjuk a bevezetéstani vizsgálatot. A szinoptikus evangéliumok keletkezésének kérdéséről jutunk el a félév során a Jelenések könyvéig. Minden egyes irat esetében igyekszünk meghatározni a szerző kilétét, a keletkezés idejét, helyét, a címzettek körét és a könyvek legfőbb teológiai gondolatait, valamint az azokban felhasznált forrásokat. A tantárgy célja, hogy a hallgatók minden egyes bibliai könyv esetében tisztában legyenek a szöveg megértéséhez elengedhetetlenül szükséges információkkal (ki írta? kinek? mikor? mért? miről?).</p>	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>	
<p>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban. A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok</p>	

alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SCHNELLE, U.: *Einleitung in das Neue Testament*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1994, ISBN: 3-525-03286-2.

CARSON, D. A. – MOO, D. J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*, KIA, Budapest, 2007, ISBN: 978-963-9390-44-7.

BALLA P.: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Újszövetségi Tanszék, Budapest, 2005, ISBN: 963-857-857-2.

VARGA ZS.: *Újszövetségi bevezetés, Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Budapest, 2000, ISBN: 963-8360-43-7.*

Órai anyag jegyzete a diákság honlapján

(http://www.diagsag.ttre.hu/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=17:sz-bevezets&Itemid=205)

További ajánlott irodalom:

PERES I.: *Az Újszövetség irodalma*, Selye János Egyetem, Komárno, 2005, ISBN: 978-80-969251-6-4.

PERES I.: Az apokrif és pszeudepigráf iratok, in: ERDÉLYI M. – PERES I. (szerk.): *Irodalom – Nyelv – Pedagógia*, Selye János Egyetem – Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara, Sopron – Komárno, 2008, (99–143), ISBN: 978-80-89234-46-2.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

d) autonómiája és felelőssége

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Peres Imre, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Balog Margit, nyelvtanár, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Az újszövetségi iratok exegézise

Kredittartománya: 12 kredit

Felelőse: Dr. Peres Imre

Tantárgyai:

1) Újszövetségi bevezetés [1, 2]

2) Újszövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3]

<p>Tantárgy kódja: B025, B026, B027 Tantárgy neve: Újszövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Exegesis of the New Testament [1, 2, 3]</p>	<p>Kreditértéke: 2, 3, 3</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: ea, ea, ea és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Szöveg- és kortörténeti illusztrációk</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: évközi zárthelyi dolgozatok</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4., 5., 6.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: B021-A Görög nyelv [2]; *B040-A Exegetikai módszertan [2]: B021-A Görög nyelv [2]; B040-A Exegetikai módszertan [3]: B021-A Görög nyelv [2]; B040-A Exegetikai módszertan; B105 Biblikus szigorlat</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>Az újszövetségi írásmagyarázati anyag 3 blokkra tagolódik, ami szerint az oktatás rendje is alakul: 1.blokk anyaga: Mt, Mk, Lk, ApCsel. 2.blokk: a páli (+ dt-páli) levelek (Rom, 1-2Kor, Gal, Ef, Fil, Kol, 1-2Thessz, 1-2Tim, Tit, Filem). 3.blokk: A jánosi iratok (JnEv, 1-3Jn, Jel) és a közönséges levelek (Zsid, Jk, 1-2Pt, Jud). Az oktatás az előre kijelölt (válogatott) szövegek alapján történik. Az oktatás célja megismertetni a hallgatókkal az egyes újszövetségi szövegek történetét, szerzői és címzettek szerinti sajátosságait, elsajátítani a szövegek megfelelő magyarázatát a tudományos kommentárok, ill. szakirodalom használatával, a korabeli és mai egyházi hermeneutika figyelembevételével.</p>	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p> <p>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban. A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok</p>	

alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

A szakirodalom ajánlása az egyes bibliai könyvek alapján történik. A hazai (magyar) szakirodalom mellett fontos megismerni a külföldi (főleg az angol és a német) szakirodalmat is az egyes kommentársorozatok alapján (EKK, KEK, HNT, NTD, NICNT, NIGTC, WBC stb.).

Kötelező irodalom: —

További ajánlott irodalom:

PERES I.: *Pál apostol túlvilági látomásai (1Kor 15 és 2Kor 12 exegézise)*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2015.

PERES I.: *Jelenések könyve* (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2013.

PERES I.: *Péter 1. és 2. levelének magyarázata* (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

- Szakterületének egyes résztémáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Peres Imre, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B030-A, B031-A Tantárgy neve: Bibliaismeret [1, 2] Tantárgy neve angolul: Bible Knowledge [1, 2]	Kreditértéke: 5, 5
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea, ea.és óraszám: 60, 60 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló és csoportos szövegelemzés, hallgatói előadás, csoportos beszámoló	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B030-A Bibliaismeret [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A teológiai tanulmányok folytatásához nélkülözhetetlen bibliaismeret megszerzése. A hallgatók megszerzik a kellő jártasságot a Szentírás önálló és csoportos tanulmányozásához. Megismerik a bibliai történetek legfontosabb összefüggéseit és a bibliai irodalom egymásra épülő részeit. Alapozó tárgy, tehát a hallgatók képessé válnak az elmélyült, magas szintű biblikus tanulmányok folytatására.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rövid, átfogó bevezetés a Szentírás tanulmányozásához (bibliai nyelvek, helyszínek, könyvek keletkezési folyamata, út a kanonizálás felé; nemzeti nyelvű bibliák.) 2. A Tóra. (1-5Móz) 3. Könyvek a választott nép történetéről. (Józs, Bír, Ruth. 1-2Sám, 1-2Kir, 1-2 Krón. Ezsdr, Neh, Eszt) 4. Költői szövegek és bölcsességirodalom az Ószövetségben. (Költői szövegek a történeti könyvekben; Zsolt, Jób, Péld, Préd, Én, JSír) 5. A prófétai irodalom. (Az Ószövetség prófétai könyvei) 6. Az evangéliumok. (Mt, Mk, Lk, Jn) 7. Az egyház az Újszövetségben. (ApCsel, Pál, deuteró-Páli levelek, pásztori levelek, kat. levelek) 8. Az újszövetségi apokaliptika. (Jel) 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható. A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, a memoriterek felmondásának kivételével. A félév során megtanulandó memoriterek listáját az oktató a félév elején közli a</p>	

hallgatókkal. A kollokvium kiváltása érdekében a hallgatók félévente három tesztet és egy félév-közepe zárthelyi dolgozatot írhatnak. A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). A tesztek időkerete: 15 perc. A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, ill. max. egy oldalban kell kifejteni a választ dolgozatonként egy kérdés esetén). A zh. időkerete: 90 perc. Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra. A kollokvium első részeként kerül sor a memoriterek felmondására, melynek teljesítése az érdemjegy megszerzésének előfeltétele (beugró), ezt a részt nem érdemjeggyel, hanem megfelelt/nem felelt meg minősítéssel értékeli az oktató. A memoriterek felmondását követően a hallgató jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy folytatja a kollokviumot.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28§ alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28§ (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Biblia–Istennek az Ószövetségben és az Újszövetségben adott kijelentése-magyarázó jegyzetekkel (Magyarázatos Biblia), Veritas – Harmat, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-288-145-4.

További ajánlott irodalom:

BARTHA T. (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon, 1–2. köt.*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1.:1993, 2.:1995, ISBN: 963-300-529-9.

HODOSSY-TAKÁCS E.: A próféta, a pap, a jós és a beteljesedés, in: KUSTÁR Z. – BARÁTH B. – GONDA L. – HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *Orando et laborando: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2005/2006. évi értesítője (468. tanév)*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2006, (103–114).

HODOSSY-TAKÁCS E.: Jeremiás haragja: Megjegyzések Jeremiás korának társadalomtörténetéhez és teológiai válaszkeresési kísérleteihez, in: KARASSZON I. (szerk.): *Hálaáldozat: Tanulmányok Dr. Molnár János dékán tiszteletére 70. születésnapja alkalmából*, Selye János Egyetem Református Teológiai Kara, Komárom, 2008, (94–113), ISBN: 978-80-89234-74-5.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi docens, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B032 Tantárgy neve: Vallástörténet Tantárgy neve angolul: History of Religions	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló olvasmány-feldolgozás, csoportos szövegelmélet	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: B031-A Bibliaismeret [2]; B037 Bibliai kortörténet [1]; R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tárgy általános vallástörténeti ismereteket nyújt, valamint bevezeti a hallgatókat néhány meghatározó vallás világába.</p> <p>A tantárgy négy átfogó témakört ölel fel:</p> <ol style="list-style-type: none"> A vallásfenomenológia alapkérdései. <ol style="list-style-type: none"> Bevezetés a vallástörténetbe. A vallásfenomenológia kérdései és alapfogalmai. Az istenfogalom. Isten és ember közötti viszony. Az ókori kelet vallásai. <ol style="list-style-type: none"> Az ókori kelet istenei. Az ókori kelet meghatározó mítoszai. Kultuszi gyakorlatok: hivatalos kultusz és nép vallásosság az ókori keleten. Vallási élet a dél-levantei térségben. A görög vallás. <ol style="list-style-type: none"> Istenek és emberek: kultusz, vallás, ünnep és társadalom Hellászbán. Istenek és mitológiai csoportok a görög vallásban. Egy mai meghatározó vallás: az iszlám. <ol style="list-style-type: none"> Mohamed élete. A Korán. Irányzatok az iszlámban, teológia és misztika. 	

Számonkérési és értékelési rendszer:

Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható.

A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, ennek érdekében félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak.

A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). Időkeret: 15 perc.

A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, ill. max. egy oldalban kell kifejteni a választ dolgozatonként egy kérdés esetén). Időkeret: 90 perc.

Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra, és a vizsga megkezdésekor jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy vizsgázni szeretne.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28§ alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28§ (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

VAN DER LEEUW, G.: *A vallás fenomenológiája*, Osiris, Budapest, 2001, ISBN: 963-379-884-1.

HODOSSY-TAKÁCS E.: A verbális befolyásolás művészete, *Theologiai Szemle*, 2004, 47(4), (184–187).

ELIADE, M.: *Vallási hiedelmek és eszmék története I-III.*, Osiris – Századvég, Budapest, 1994-1995-1996., ISBN: I.: 963-8384-79-4, II.: 963-379-066-2, III.: 3-963-379-145-6.

HODOSSY-TAKÁCS E.: Isten elveszett háza: Jeruzsálem vaskori temploma, *Theologiai Szemle*, 2017, 60(2), (74–79).

További ajánlott irodalom:

GOLDZIHHER I.: *Az iszlám kultúrája: művelődéstörténeti tanulmányok*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1981, ISBN: 963-280-607-7.

HEGYI D.: *Polis és Vallás: bevezetés a görög vallástörténetbe*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002, ISBN: 963-389-205-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzőin, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékkelő tevékenységet végez.

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi docens, PhD, dr.habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: B033-A, B034-A Tantárgy neve: Újszövetségi bibliai teológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: New Testament Biblical Theology [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 3, 3</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgybesorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: B037 Bibliai kortörténet [1]; B040-A Exegetikai módszertan; B105 Biblikus szigorlat; *A001-A Exegetikai alapidolgozat [1]: B033-A Újszövetségi bibliai teológia [1]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>Az újszövetségi teológia főbb problémáinak szerzők szerinti tematikus áttekintése, különös tekintettel az Újszövetségen belüli összefüggések feltárására. Kiemelt fontosságú az egyes nagy témák (istentan, krisztológia, ekkleziológia stb.) Újszövetségen belüli megjelenése. Miközben az előadások szerzők szerinti tematikus rendben történnek, a nagyobb összefüggések megismerése is hangsúlyossá válik (kortörténeti háttér, a szerző személye, gyülekezete stb.).</p>	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p> <p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy tételrészből áll, melyet a hallgató cédulán húz ki. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletet legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Elégtelen vizsga esetén a hallgató „B” vizsgára jelentkezhet. „B” vizsga esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési és a felelési idő ugyanannyi, mint az „A” vizsga esetében volt. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Újszövetségi bibliai teológia [1] Kötelező irodalom: STUHLMACHER, P.: <i>Az Újszövetség bibliai teológiája I.</i>, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017. CSERHÁTI S.: <i>Az Újszövetség teológiája</i>, Luther, Budapest, 2012.; <i>Az ősgyülekezetek teológiája</i> (75–126); <i>Pát apostol teológiájának alapvonásai</i> (126–204), ISBN: 978-963-9979-65-9.</p>	

További ajánlott irodalom:

WICK, P.: *Pál, A keresztyénség tanítója*, Kálvin, Budapest, 2007, ISBN: 978-963-558-094-1.

SCHWEIZER, E.: *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*, Kálvin, Budapest, 2004, (9–53, 54–81), ISBN: 963-300-977-4.

KÓKAI NAGY V.: Pneumatikus egyházvezetés, in: FAZAKAS S. – FERENCZ Á. (szerk.), „*Krisztusért járva követségben...*”, (*Acta Theologica Debrecinensis 3.*), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2012, (377–395), ISBN: 978-963-8429-72-8.

KÓKAI NAGY V.: Az Írás alkalmazása Pál leveleiben, in: TÓTH S. – KÓKAI NAGY V. – MARJAI É. – MUDRICZKI J. – TURI Z. – ARADY-JANKA J. (szerk.): *Szólító szavak / The Power of Words, Tanulmányok Fabiny Tibor hatvanadik születésnapjára / Papers in Honor of Tibor Fabiny's Sixtieth Birthday*, KRE BTK – L'Harmattan, Budapest, 2015, (83–92), ISBN: 978-963-414-019-1.

Újszövetségi bibliai teológia [2]**Kötelező irodalom:**

GNILKA, J.: *Az Újszövetség teológiája*, Szent István Társulat, Budapest, 2007, (138–404), ISBN: 978-963-361-841-7.

CSERHÁTI S.: *Az Újszövetség teológiája*, Luther, Budapest, 2012, Jézus életének és művének keretei (225–256); Jézus szabadító műve az Újszövetség közös tanúságtételében (267–269), ISBN: 978-963-9979-65-9.

További ajánlott irodalom:

CULLMANN, O.: *A jánosi kör*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2007, ISBN: 978-963-9779-05-1.

KÓKAI NAGY V.: A nők helyzete, szerepe és feladata a házasságban, Két megközelítés: Jézus és Pál, *Studia Biblica Athanasiana*, 2018, (19), (131–146).

KÓKAI NAGY V.: „Guter Baum – gute Früchte” – ist es prädestinatorisch? *Biblische Notizen*, 2014, NF 160, (3–17).

SCHWEIZER, E.: *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*, Kálvin, Budapest, 2004, (89–102, 103–119, 120–147), ISBN: 963-300-977-4.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kókai-Nagy Viktor, egyetemi docens, PhD, dr.habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B035-A, B036-A Tantárgy neve: Ószövetségi bibliai teológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Theology of the Old Testament [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló szövegfeldolgozás	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B037 Bibliai kortörténet [1]; B040-A Exegetikai módszertan; B105 Bibliikus szigorlat; *A001-A Exegetikai alapidolgozat [2]: B035-A Ószövetségi bibliai teológia [1]; *A001-A Exegetikai alapidolgozat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Az ószövetségi teológia főbb problémáinak áttekintése, melyek segítségével a hallgatók képessé válnak az Ószövetségben tükröződő teológiai gondolkodás értelmezésére, valamint önálló, biblikusan megalapozott teológiai érvek megfogalmazására.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Bibliai teológia: történet, határterületek, problémák 9. Az ószövetségi kánon, mint teológiai kérdés 10. Isten megismerhetősége, kijelentése titokzatossága 11. Isten Lelke, szentsége, egysége 12. Az ószövetségi antropológia, az ember jelentősége 13. A kezdetek teológiája: káosz és teremtés 14. A szabadulás témája és jelentősége az Ószövetségben 15. Az ószövetségi képek, a képek hatása 16. Szövetség, jog, állam, hatalom 17. Ünnepek, kultusz, áldozat és kiengesztelés 18. Eszkhatológia a Héber Bibliában. 19. Történetírás, történelemszemlélet, történeti hagyományok. 20. Próféta hagyományok teológiája 21. A törvény teológiai vizsgálata 22. Költészet és bölcsesség teológiai teológiai jellegzetességei. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.	

A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28§ alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28§ (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KNIGHT, G. A. F.: *Az Ószövetség keresztyén teológiája*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 978-963-558-076-2.

VON RAD, G.: *Az Ószövetség teológiája 1-2.*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, 2001, ISBN: 1.: 963-379-668-7, 2.: 963-379-822-1.

HODOSSY-TAKÁCS E.: Háború, terrorizmus és az Ószövetség teológiája, *Confessio*, 2007, 31(1), (57–65).

További ajánlott irodalom:

HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *A tíz ige. Tanulmánykötet Marjovszky Tibor tiszteletére, 60. születésnapja alkalmából, Acta Theologica Debrecinensis 5.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2013, ISBN: 978-963-8429-77-3.

HODOSSY-TAKÁCS E.: „Ellenségeinket Ő tapossa el” – háború-ideológia az ókori Izraelben, in: SZÉCSI J. (szerk.): *Keresztény-zsidó teológiai évkönyv 2004.*, Keresztény-Zsidó Társaság, Budapest, 2013, (100–105).

HODOSSY-TAKÁCS E.: Civilizációs feszültségek – bibliai teológiai dilemmák, in: FEKETE K. – KUSTÁR Z. – KOVÁCS Á. (szerk.): *Átjárható határok. Ünnepi kötet dr. Gaál Botond professzor 65. születésnapjára, Acta Theologica Debrecinensis 2.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011, (97–109), ISBN: 978-963-842-966-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.
Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi docens, PhD, dr.habil
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B037, B038 Tantárgy neve: Bibliai kortörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: History of the Biblical World [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló olvasmány-feldolgozás, csoportos szövegelemzés	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2] [2]: B037 Bibliai kortörténet [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tárgy megismerteti a hallgatókkal a Szentírás történelmi környezetét. Elemzésre kerülnek politikai, gazdaságtörténelmi, társadalomtörténelmi, és kulturális folyamatok, melyek meghatározták Izrael népének helyzetét és az egyház születését.</p> <p>Témakörök:</p> <ol style="list-style-type: none"> 23. Elvi kérdések (periodizáció, kronológia, a régészet alapfogalmai). Palesztina földrajzának áttekintése. 24. A bronzkori civilizációk, Palesztina a bronzkorban. 25. Izrael kezdetei (ősatyák, exodus, letelepedés). 26. A kora vaskor: a bírák kora. 27. Korai állam és dinasztikus királyság. Saul, Dávid, Salamon. 28. A perszonálunió vége. Omri dinasztíája. Jéhú: egy puccs és következményei. 29. Izrael utolsó korszaka: Jóástól a királyság bukásáig. 30. Júda a Kr.e. 7. század végéig: Ezékiás, Manassé, Jósiás. 31. Mindennapi élet és gazdálkodás a vaskori Palesztinában. 32. Júda bukása. A babiloni fogság. 33. Babilon bukása. A perzsa kor kezdetei. Yehud. 34. A hellénizmus. Ptolemaiosz, Szeleükosz és utódaik Palesztinában. A makkabeusok. A hasmóneusok. 35. A római császárság társadalma. A kora római kor Palesztinában. 36. Nagy Heródes és utódai. 37. Palesztina társadalma, vallási csoportok és irányzatok Jézus korában. Qumran. 38. Jézus életének történelmi kérdései. 	

39. A második szentély pusztulása és a zsidó háborúk.
40. Keresztények és zsidók a római birodalomban.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható. A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, ennek érdekében félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak.

A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). Időkeret: 15 perc.

A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, ill. max. egy oldalban kell kifejteni a választ dolgozatonként egy kérdés esetén). Időkeret: 90 perc.

Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra, és a vizsga megkezdésekor jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy vizsgázni szeretne.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28§ alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28§ (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KARASSZON I.: *Izrael története – A kezdetektől Bar-Kochbáig*, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-9609-61-7.

BÁCSKAY A.: Az ókori Kelet (Kr. e. VI. évezred–Kr. u. 4. század), in: SALAMON K. (szerk.): *Világtörténet*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006, (84–193), ISBN: 963-05-7412-3.

HODOSSY-TAKÁCS E.: *Móáb – Egy vaskori nép Izrael szomszédjában*, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008, ISBN: 978-963-960-984-6.

További ajánlott irodalom:

GNILKA, J.: *A názáreti Jézus – Üzenet és történelem*, Szent István Társulat, Budapest, 2001, ISBN: 963-361-224-1.

HODOSSY-TAKÁCS E.: Vezetés és társadalom a bírák korában, *Theologiai Szemle*, 2009, 52(2), (68–74).

HODOSSY-TAKÁCS E.: Júda államisága: Gondolatok államfejlődésről, elfeledett királyságokról és deuteronomista tradíciókról, in: KOLTAI K. (szerk.): *Schweitzer-lectures. Tanulmánykötet a Magyar Hebraisztikai Társaság által rendezett 2017-es emlékkonferencia anyagából*, L'Harmattan – Magyar Hebraisztikai Társaság, Budapest, 2018, (13–26), ISBN: 978-615-00-3825-4.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzőin, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

- Iseri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi docens, PhD, dr.habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: B040-A Tantárgy neve: Exegetikai módszertan Tantárgy neve angolul: Methodology of the Biblical Exegesis	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: B012-A vagy B022-A Héber nyelv [3] vagy Görög nyelv [3]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Kiválasztott bibliai szöveg(ek) közös elemzése révén a hallgatók megismerkednek az írásmagyarázat módszertanával. A tantárgy célja az, hogy a hallgatók képessé váljanak a kommentárok, exegetikai tanulmányok és cikkek értő, kritikai olvasására, valamint az önálló, tudományos igényű exegetikai munkára.</p> <p>A tantárgy két kurzusban, egy ószövetségi és egy újszövetségi kurzusban kerül meghirdetésre: a hallgatók kötelező jelleggel szabadon választhatnak a két kurzus között; a két előtanulmányi feltétel közül értelemszerűen csak a választott tanszék által oktatott tantárgyat kell teljesíteni.</p> <p>A módszertani ismeretek átadása közös, kiscsoportos gyakorlat formájában történik. Az elméleti ismeretek átadása után az adott exegetikai munkafázist a csoport a kiválasztott próba-szöveg(ek)en közösen végzi el. A csoportos munka mellett minden hallgatónak önállóan is el kell végeznie az oktató által kiadott szövegen az oktató által megadott exegetikai munkafázisokat.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>A számonkérés egy írásbeli dolgozat alapján történik, melyre a hallgatók gyakorlati jegyet kapnak. A dolgozatot a szorgalmi időszak végéig kell benyújtani, ebben a hallgatónak önállóan el kell végeznie az oktató által kijelölt bibliai szakasz elemzését a tárgytematikában megadott szempontok szerint. A hallgató általában az Exegetikai alapszöveg (A001) tantárgy keretében ugyanennek a bibliai szakasznak a magyarázatát viszi tovább, elvégezve rajta a minden exegetikai munkafázist. A dolgozat értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.</i></p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
Kötelező irodalom: KARASSZON I.: <i>Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana</i> , Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005, ISBN: 963-864580-6.	

- KUSTÁR Z.: *A héber Ószövetség szövege. Kézikönyv a Biblia Hebraica Stuttgartensiához*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2000, ISBN: 963-842928-3.
- KUSTÁR Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, *Theologiai Szemle*, 2016, 59(4), (196–209).
- LUZ, U.: *A vizsály könyve? Egy biblia – sokféle értelmezés* (Hermeneutikai Füzetek 10), Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1996.
- TÖKÉS I.: *Új hermeneutika* (Hermeneutikai Füzetek 18), Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1999.

További ajánlott irodalom:

- BECKER, U.: *Exegese des Alten Testaments – Ein Methoden- und Arbeitsbuch* (UTB 2664), Tübingen, Mohr Siebeck, 2005.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekre, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Németh Áron, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Peres Imre, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Balog Margit, nyelvi lektor

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék, Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgy

Tantárgy kódja: B105 Tantárgy neve: Biblikus szigorlat Tantárgy neve angolul: Comprehensive Exam – Biblical Studies	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 30 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: B013 – Ószövetségi bevezetés [1] *B014 – Ószövetségi bevezetés [2] B023 – Újszövetségi bevezetés [1] *B024 – Újszövetségi bevezetés [2] B031-A – Bibliaismeret [2] *B038 – Bibliai kortörténet [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A szigorlat a biblikus alapozó tantárgyak (Bibliaismeret, Bibliai kortörténet, Ószövetségi bevezetés, Újszövetségi bevezetés) keretében elsajátított ismeretek integrált számonkérését szolgálja. A szigorlati kollokvium során a hallgató szóbeli felelt formájában, komplex tételSOR alapján számot ad arról, hogy az egyes biblikus tantárgyak során elsajátított ismereteket képes rendszerbe foglalni, és így egy adott bibliai korszak, könyv vagy iratcsoport elemzéséhez szükséges alapvető információkat egészében áttekinteni.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</p> <p>A vizsga során a tétel egy „A” és egy „B” tételrészről áll. Az adott félévre érvényes tételsort az adott félévre kiírt tárgytematika rögzíti. A hallgató az „A” és a „B” tételrészről egy közös cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készületi idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.</p> <p>A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel „A” vagy „B” tételrészéről a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételről csak a nem teljesített tételrészről kell megismételni. A felkészületi idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

- PURY, A. de – RÖMER, T.: *A Pentateuchos kutatás rövid története*, Református Theológiai Akadémia, Budapest, 1994, ISBN: 963-8392-07-x.
- RÓZSA H.: *Bevezetés az Ószövetség könyveibe. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, Szent István Társaság, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-277-602-6.
- SOGGIN, A.: *Bevezetés az Ószövetségbe*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-300-771-2.
- VARGA Zs.: *Újszövetségi bevezetés*, Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Budapest, 2000, ISBN: 963-8360-43-7.
- MILLER, J. M. – HAYES, J. H.: *Az Ókori Izráel és Júda története*, PPKE Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba, 2003, ISBN: 963-9296-77-5.

További ajánlott irodalom:

- ZENGER, E. et al.: *Einleitung in das Alte Testament*, 5. Auflage, Verl. W. Kohlhammer, Stuttgart – Berlin – Köln, 2006, ISBN: 3-17-019526-3 2004.
- SCHNELLE, U.: *Einleitung in das Neue Testament*, 3. Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1999, ISBN: 3-525-03299-4.
- CARSON, D. A. – MOO, D. J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*, KIA, Budapest, 2007, ISBN: 978-963-9390-44-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékkelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék:

Ószövetségi Tanszék, Újszövetségi Tanszék, Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G001 Tantárgy neve: Vizsgaistentiszelet Tantárgy neve angolul: Worship Service Final Exam	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 12.	
Előtanulmányi feltételek: G060-A Segédlelkészi gyülekezeti munka [1]; G061-A Segédlelkészi hittanóra [1]; G062-A Segédlelkészi igehirdetés [1]; G063-A Segédlelkészi kazuális igehirdetés [1]; G064-A Segédlelkészi konzultáció [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A gyakorló gyülekezetben töltött tanév második félévében a jelölt önállóan vezet le egy teljes istentiszeletet és saját igehirdetést mond el a gyülekezet és a vizsgabizottság előtt. Önálló készülését a M. Seitz Homiletikája alapján kidolgozott előkészületi fázisok alapján teljesíti. Felkészülésének egyes eredményeit a személyes elmélkedéstől az exegézisen és a meditáción át a kidolgozott igehirdetésig írásos dolgozatban rögzíti. A dolgozatban szerepelnie kell a liturgia menetének, teljes szövegének, az imádságoknak és az énekrendnek is.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A jelölt a vizsgaistentiszelet előtt tíz nappal három példányban leadja az írásban kidolgozott istentiszeleti előkészítő anyagát: két példányt átad a mentor-lelkipásztorának, aki az egyiket eljuttatja az egyházmegyei küldöthöz. Egy példányt a hallgató a DRHE Gyakorlati Teológiai Tanszékére küld be. A tanszék az írásos anyagot átadja a vizsgaistentiszeletre kijelölt teológiai oktatónak. Az oktató magával viszi az értékeléshez szükséges szempontsort, és a jegyzőkönyv elkészítéséhez szükséges nyomtatványt. A vizsgaistentiszeletet követően a háromtagú bizottság – a DRHe oktatójának elnöklétével – visszavonul az értékeléshez. A bizottsági tagok egymástól függetlenül, az előzetesen megkapott szempontsor alapján pontozással értékelik az írásos anyagot és a hallgató istentiszeleti szolgálatát. A szempontok mentén a bizottság megbeszéli az értékelést, majd kitölti a jegyzőkönyvet.</p> <p>A hallgatót behívják a bizottsághoz, ahol először saját visszajelzést ad szolgálatáról. Ezt követően a bizottság tagjaival közösen megbeszéli az írásbeli anyag és az istentiszeleti esemény részleteit. A bizottság tagjai ismertetik a jegyzőkönyv értékelését és a minősítést.</p> <p>A bizottság elnöke a jegyzőkönyvet leadja a DRHE Tanulmányi Osztályán.</p>	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

ADORJÁN J. (szerk.): *Hirdesd az igét – Igehirdetők kézikönyve*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1980.

NAGY I.: *Hogyan készüljünk a prédikációra?* k. n., Nagykőrös, 2004.

SZABÓ L. (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán*, Luther Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-380-024-9.

További ajánlott irodalom:

PIPER, H. C.: *Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997.

HANULA G. (szerk.): *Logos és akeós – Az ige megszólalása és megszólaltatása*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012, ISBN: 978-963-9779-16-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G011, G012 Tantárgy neve: Beszédművelés és retorika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Communication Skills and Rhetorics [1, 2]	Kreditértéke: 1, 1
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak. és óraszám: 15, 15, az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: improvizációs feladatok és témakidolgozások	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 65 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: G011 Beszédművelés és retorika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Beszédművelés A kurzus során a hallgatók megismerkednek a nyelvhasználattal kapcsolatos legfontosabb nyelvhelyességi kérdésekkel. Az írásbeli nyelvhasználati kultúra mellett kiemelt hangsúlyt kapnak a szóbeli megnyilvánulások. Az első kurzusrész elsősorban beszédtechnikai gyakorlati ismereteket tartalmaz, a második rész részben elméleti ismeretekkel alapozza meg a hallgatók szakmai felkészítését a szóbeli nyelvhasználat terén. Az anyanyelvi műveltséget példaelemzésekkel és helyzetgyakorlatokkal fejlesztjük (egyéni és csoportos beszédtechnikai gyakorlatok; szöveg- és mondatfonetikai eszközök – hangsúly, hanglejtés, hangfekvés, tempó, ritmus, szünet, dinamika – helyes használata).</p>	
<p>Retorika A kurzus a meggyőző beszéd gyakorlatával és annak elméleti alapjaival foglalkozik. A retorika elméletének és történetének vázlatos megismerését követően retorikai feladatok oldanak meg a hallgatók. A tárgy tanulása során megismerik a közlő funkciókat és cselekvéstípusokat, a retorikai interakció és a dialógus-retorika kérdéseit, a klasszikus retorikai alakzatokat és új retorikai lehetőségeket, a beszédművek elemzési szempontjait és módszereit.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Gyakorlati jegy.</i> Az első félévben az artikulációs és légzőgyakorlatok mellett egy nyelvhelyességi feladatsort tartalmazó zárthelyi dolgozat adja a félévi osztályzatot. A dolgozat időtartama 30 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.</p>	

A második félév a beszéd megalkotásának folyamatával, a beszéd szerkezeti egységeivel foglalkozik. A gyakorlati jegyet ebben a félévben is az órai munka eredményessége, valamint a zárthelyi dolgozat adja.

A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A harmadik félévben ugyancsak az elméleti és történeti anyagrészből írt zárthelyi dolgozat (80 perc), valamint a szövegalkotási gyakorlatok eredményessége határozza meg a gyakorlati jegyek értékét. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Beszédművelés

Kötelező irodalom:

HERNÁDI S.: *Beszédművelés*, Osiris, Budapest, 1996, ISBN: 963-379-2126.

FISCHER S.: *A beszéd művészete*, Gondolat, Budapest, 1966.

MONTÁGH I.: *Tiszta beszéd*, Calibra Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-686-426-8.

További ajánlott irodalom:

HERNÁDI S.: *Mondd mondatban!* Gondolat, Budapest, 1991, ISBN: 963282-481-4.

VITÉZ F.: *Beszédgyakorlatok*, Néző Pont, Debrecen, 2008, ISBN: 978-96388320-0-9.

Retorika

Kötelező irodalom:

A. JÁSZÓ A. – ACZÉL P. (szerk.): *A szónoki beszéd részei és a beszédajták*, Trezor, Budapest, 2001, ISBN: 963-9088-51-X.

ADAMIK T. – ADAMIKNÉ JÁSZÓ A. – ACZÉL P.: *Retorika*, Osiris, Budapest, 2004, ISBN: 963-389-466-2.

MARGITAY T.: *Az érvelés mestersége*, Typotex, Budapest, 2007, ISBN: 978963-9664-37-1.

További ajánlott irodalom:

ACZÉL P. – BENCZE L.: *Hatékonyág és meggyőzés a kommunikációban*, L'Harmattan – Zsigmond Király Főiskola, Budapest, 2007, ISBN: 978-963236-025-6.

ACZÉL P.: *Új retorika*, Kalligram, Pozsony, 2009, ISBN: 978-80-8101-053-8.

ARISZTOTELÉSZ: *Rétorika*, Gondolat, Budapest, 1982, ISBN: 963-281-201-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossi Sándor, főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G013 Tantárgy neve: Beszédművelés és retorika [3] Tantárgy neve angolul: Communication Skills and Rhetorics [3]	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: improvizációs feladatok és témakidolgozások	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 65 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek: G010-A Bevezetés a gyakorlati teológiába; G012 Beszédművelés és retorika [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Beszédművelés</p> <p>A kurzus során a hallgatók megismerkednek a nyelvhasználattal kapcsolatos legfontosabb nyelvhelyességi kérdésekkel. Az írásbeli nyelvhasználati kultúra mellett kiemelt hangsúlyt kapnak a szóbeli megnyilvánulások. Az első kurzusrész elsősorban beszédtechnikai gyakorlati ismereteket tartalmaz, a második rész részben elméleti ismeretekkel alapozza meg a hallgatók szakmai felkészítését a szóbeli nyelvhasználat terén. Az anyanyelvi műveltséget példaelemzésekkel és helyzetgyakorlatokkal fejlesztjük (egyéni és csoportos beszédtechnikai gyakorlatok; szöveg- és mondatfonetikai eszközök – hangsúly, hanglejtés, hangfekvés, tempó, ritmus, szünet, dinamika – helyes használata).</p>	
<p>Retorika</p> <p>A kurzus a meggyőző beszéd gyakorlatával és annak elméleti alapjaival foglalkozik. A retorika elméletének és történetének vázlatos megismerését követően retorikai feladatok oldanak meg a hallgatók. A tárgy tanulása során megismerik a közlő funkciókat és cselekvéstípusokat, a retorikai interakció és a dialógus-retorika kérdéseit, a klasszikus retorikai alakzatokat és új retorikai lehetőségeket, a beszédművek elemzési szempontjait és módszereit.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Gyakorlati jegy.</i> Az első félévben az artikulációs és légzőgyakorlatok mellett egy nyelvhelyességi feladatsort tartalmazó zárthelyi dolgozat adja a félévi osztályzatot. A dolgozat időtartama 30 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.</p>	

A második félév a beszéd megalkotásának folyamatával, a beszéd szerkezeti egységeivel foglalkozik. A gyakorlati jegyet ebben a félévben is az órai munka eredményessége, valamint a zárthelyi dolgozat adja.

A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A harmadik félévben ugyancsak az elméleti és történeti anyagrészből írt zárthelyi dolgozat (80 perc), valamint a szövegalkotási gyakorlatok eredményessége határozza meg a gyakorlati jegyek értékét. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Beszédművelés

Kötelező irodalom:

HERNÁDI S.: *Beszédművelés*, Osiris, Budapest, 1996, ISBN: 963-379-2126.

FISCHER S.: *A beszéd művészete*, Gondolat, Budapest, 1966.

MONTÁGH I.: *Tiszta beszéd*, Calibra Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-686-426-8.

További ajánlott irodalom:

HERNÁDI S.: *Mondd mondatban!* Gondolat, Budapest, 1991, ISBN: 963282-481-4.

VITÉZ F.: *Beszédgyakorlatok*, Néző Pont, Debrecen, 2008, ISBN: 978-96388320-0-9.

Retorika

Kötelező irodalom:

A. JÁSZÓ A. – ACZÉL P. (szerk.): *A szónoki beszéd részei és a beszédfajták*, Trezor, Budapest, 2001, ISBN: 963-9088-51-X.

ADAMIK T. – ADAMIKNÉ JÁSZÓ A. – ACZÉL P.: *Retorika*, Osiris, Budapest, 2004, ISBN: 963-389-466-2.

MARGITAY T.: *Az érvelés mestersége*, Typotex, Budapest, 2007, ISBN: 978963-9664-37-1.

További ajánlott irodalom:

ACZÉL P. – BENCZE L.: *Hatékonyág és meggyőzés a kommunikációban*, L'Harmattan – Zsigmond Király Főiskola, Budapest, 2007, ISBN: 978-963236-025-6.

ACZÉL P.: *Új retorika*, Kalligram, Pozsony, 2009, ISBN: 978-80-8101-053-8.

ARISZTOTELÉSZ: *Rétorika*, Gondolat, Budapest, 1982, ISBN: 963-281-201-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossi Sándor, főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A református istentisztelet

Kredittartománya: 14 kredit

Felelőse: Dr. Fekete Károly

Tantárgyai:

- 1) Homiletika [1, 2]
- 2) Homiletikai gyakorlat
- 3) Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]
- 4) Liturgia [1, 2]

Tantárgy kódja: G014	Kreditértéke: 3
Tantárgy neve: Homiletika [1]	
Tantárgy neve angolul: Homiletics [1]	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus (prédikáció) prezentáció	
A számonkérés módja: kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: igehirdetések beadása, ellenőrzése, megbeszélése	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: B040-A Exegetikai módszertan; G010-A Bevezetés a gyakorlati teológiába;; R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A Homiletika 1. kurzus a lelkész szakos hallgatók egyik legfontosabb feladatára, az igehirdetés elkészítésére készít fel, tehát a praktikus homiletikával foglalkozik, amelynek keretében megismerik a hallgatók a prédikáció készítésének szabályait és a felkészülés folyamatát.</p> <p>Tematika: A homiletika neve, fogalma, feladata; Az igehirdetés fontossága; A különböző prédikáció szemléletek bemutatása; A kérésigma megtalálása és útja az átadásig; a textus szükségessége, az exegézis, a meditáció, a prédikáció formája, tagolása, szerkezete, a prédikáció nyelvezete, leírása, elmondása, kiértékelése.</p> <p>A Homiletika 2. kurzus az igehirdetés teológiai összefüggéseinek megismertetését célozza meg, valamint a különböző gyülekezeti alkalmak homiletikumát mutatja be és áttekinti az igehirdetés történetét.</p> <p>Tematika: Az igehirdetés teológiai összefüggései - Az igehirdetés csoda és emberi alkotás; Prédikáció és Kijelentés; Prédikáció és Szentírás; Prédikáció és sákramentum; Prédikáció és istentisztelet; Az igehirdetés gyülekezetszerűsége; Prédikáció és Szentlélek; Az igehirdető személye; Igehirdetés és retorika; Igehirdetés és kommunikáció; Igehirdetés és anyanyelv;</p>	

Igehirdetés a médiákban; Az igehirdetés lelkigondozói aspektusa; A különböző alkalmak homiletikuma: a nagyünnepi prédikálás, igehirdetés a sákramentumok kiszolgáltatásánál

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsgázó a szemeszter elején ismertetett tételsor alapján a külön cédulákon nevesített tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15/perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FEKETE K.: *Homiletika* (A Debreceni Református Teológiai Akadémia egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetek 3.), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1993.

HANULA G. (szerk.): *Logos és akóés – Az ige megszólalása és megszólaltatása*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012, ISBN: 978-963-9779-16-7.

PIPER, H. C.: *Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997.

PÁSZTOR J.: *Homiletika*, Debrecen, 1986.

SZABÓ L. (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán*, Luther Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-380-024-9.

STEINBACH J.: *„Istenből szólunk” – Homiletikai tanulmányok*, Dunántúli Református Egyházkerület, Pápa, 2016, ISBN: 978-615-5523-09-0.

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

<ul style="list-style-type: none">
• Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Fekete Károly, egyetemi tanár, PhD, dr. habil
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): Horsai Ede, óraadó, —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A református istentisztelet

Kredittartománya: 14 kredit

Felelőse: Dr. Fekete Károly

Tantárgyai:

- 1) Homiletika [1, 2]
- 2) Homiletikai gyakorlat
- 3) Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]
- 4) Liturgika [1, 2]

Tantárgy kódja: G015 Tantárgy neve: Homiletika [2] Tantárgy neve angolul: Homiletics [2]	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus (prédikáció) prezentáció	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: igehirdetések beadása, ellenőrzése, megbeszélése	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: G014 Homiletika [1]; G020 Liturgika [2]; R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A Homiletika 1. kurzus a lelkész szakos hallgatók egyik legfontosabb feladatára, az igehirdetés elkészítésére készít fel, tehát a praktikus homiletikával foglalkozik, amelynek keretében megismerik a hallgatók a prédikáció készítésének szabályait és a felkészülés folyamatát.</p> <p>Tematika: A homiletika neve, fogalma, feladata; Az igehirdetés fontossága; A különböző prédikáció szemléletek bemutatása; A kérügma megtalálása és útja az átadásig: a textus szükségessége, az exegézis, a meditáció, a prédikáció formája, tagolása, szerkezete, a prédikáció nyelve, leírása, elmondása, kiértékelése.</p> <p>A Homiletika 2. kurzus az igehirdetés teológiai összefüggéseinek megismertetését célozza meg, valamint a különböző gyülekezeti alkalmak homiletikumát mutatja be és áttekinti az igehirdetés történetét.</p> <p>Tematika: Az igehirdetés teológiai összefüggései - Az igehirdetés csoda és emberi alkotás; Prédikáció és Kijelentés; Prédikáció és Szentírás; Prédikáció és sákramentum; Prédikáció és istentisztelet; Az igehirdetés gyülekezetszerűsége; Prédikáció és Szentlélek; Az igehirdető személye; Igihirdetés és retorika; Igihirdetés és kommunikáció; Igihirdetés és anyanyelv;</p>	

Igehirdetés a médiákban; Az igehirdetés lelkigondozói aspektusa; A különböző alkalmak homiletikuma: a nagyünnepi prédikálás, igehirdetés a sákramentumok kiszolgáltatásánál

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsgázó a szemeszter elején ismertetett tételsor alapján a külön cédulákon nevesített tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15/perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FEKETE K.: *Homiletika* (A Debreceni Református Teológiai Akadémia egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetek 3.), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1993.

HANULA G. (szerk.): *Logos és a logos – Az ige megszólalása és megszólaltatása*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012, ISBN: 978-963-9779-16-7.

PIPER, H. C.: *Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997.

PÁSZTOR J.: *Homiletika*, Debrecen, 1986.

SZABÓ L. (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán*, Luther Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-380-024-9.

STEINBACH J.: *„Istenből szólunk” – Homiletikai tanulmányok*, Dunántúli Református Egyházkerület, Pápa, 2016, ISBN: 978-615-5523-09-0.

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fekete Károly, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Horsai Ede, óraadó, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológia Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A református istentisztelet

Kredittartománya: 14 kredit

Felelőse: Dr. Fekete Károly

Tantárgyai:

- 1) Homiletika [1, 2]
- 2) Homiletikai gyakorlat
- 3) Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]
- 4) Liturgia [1, 2]

Tantárgy kódja: G016	Kreditértéke: 2
Tantárgy neve: Homiletika gyakorlat	
Tantárgy neve angolul: Practice of Homiletics	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Igehirdetési gyakorlat valóságos gyülekezet előtt. Helyszíne: DRHE Kápolna, reggeli áhítat keretében.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Elkészített kisdolgozat, előadásmód értékelése, bírálata.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati A gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: G014 Homiletika [1]; *G015 Homiletika [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tanult és kiadott készülési metódus szerint dokumentált kisdolgozat a személyes elmélkedéstől az elhangzó igehirdetésig, énekekig, imádságokig. Kb. 8-10 oldal terjedelemben, a kiadott ige alapján. Minden hallgató szolgálatát egy másik hallgató és a tanár elemzi és bírálja, valamint a csoport tagjai is véleményt nyilvánítanak. A bírálat is értékelésre kerül.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Gyakorlati jegy a TVSZ szerint.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: ADORJÁN J. (szerk.): <i>Hirdesd az igét – Igehirdetők kézikönyve</i> , Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1980. PIPER, H. C.: <i>Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban</i> , Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997.	

További ajánlott irodalom:

Kommentárok, Lexikonok

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fekete Károly, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Horsai Ede, óraadó, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A református istentisztelet

Kredittartománya: 14 kredit

Felelőse: Dr. Fekete Károly

Tantárgyai:

- 1) Homiletika [1, 2]
- 2) Homiletikai gyakorlat
- 3) Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]
- 4) Liturgika [1, 2]

<p>Tantárgy kódja: G017, G018, G019</p> <p>Tantárgy neve: Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]</p> <p>Tantárgy neve angolul: Practical Interpretation of the Bible [1, 2, 3]</p>	<p>Kreditértéke: 1, 1, 1</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret</p>	
<p>A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben</p> <p>Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Önálló kutató és feldolgozó munka</p>	
<p>A számonkérés módja: gyakorlati jegy</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: A gyakorlati jegy megszerzéséhez kötelező 2 igehirdetés beadása. A prédikációkat a 7 ósz-i textustípusból a tanár választása alapján megadott 2 textus-típusból kell írni!</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati</p> <p>gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 80 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8., 9., 10.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek:</p> <p>[1]: G014 Homiletika [1]</p> <p>[2]: G014 Homiletika [1]</p> <p>[3]: G014 Homiletika [1]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>A gyakorlati bibliamagyarázat 1-2-3 tantárgy három félév során elméleti és gyakorlati felkészítést ad az igehirdetői munka kompetens végzéséhez. Egyrészt azért, hogy a hallgatók ismerjék meg és gyakorolják az ószövetségi textusok alapján történő készülést az igehirdetésre, másrészt azért, hogy a hallgatók ismerjék meg és gyakorolják a kazuális igehirdetés elvi és gyakorlati kérdéseit, illetve ismerjék meg a keresztelés, esketés és temetés alkalmával mondandó igehirdetések homiletikumát.</p> <p>Témák:</p> <p>Exegézis és Ószövetségi igehirdetés; Buktatók az Ószövetséggel foglalkozás közben; Az ószövetségi igehirdetés és a krisztológia; Elvi megfontolások a textus-típusokkal kapcsolatban és vázlatok készítése: a történeti textusok prédikálása, a tipológikusszimbólikus textusok prédikálása, a messiási ígéretek tartalmazó textusok prédikálása, a zsoltárok és a lírikus textusok prédikálása, igehirdetés a bölcsességirodalom alapján, a prófétai textusok, az apokaliptikus textusok prédikálása.</p>	

Kötelező gyakorlat:

A gyakorlati jegy megszerzéséhez kötelező 2 igehirdetés beadása. A prédikációkat a 7 ósz-i textustípusból a tanár választása alapján megadott 2 textus-típusból kell írni!

A kazuális igehirdetés kérdéseiről általában.

A keresztelési igehirdetés szituációja; A keresztséggel kapcsolatos tanítás az igehirdetésben, katechézisben és pasztorációban; A János keresztsége és a keresztyén keresztség; A keresztség sákramentumának dogmatikuma; A gyermekkeresztség; A keresztelési igehirdetés homiletikuma; Keresztelési vázlatok az ünnepkörhöz kötődő időszakban, a nem ünnepkörhöz kötődően és a felnőttkeresztség alkalmával.

A házasság és a család kérdései a gyülekezeti igehirdetésben. A jegyesoktatás jelentősége; A házasságkötés alkalmának teológiája; Az esketési igehirdetés homiletikuma; A házasságkötési igehirdetés formai kérdései; A házasságkötési igehirdetés buktatói és a belőlük adódó tanulság.

A halál és a feltámadás kérdései a filozófiában és a teológiában. Dogmatikai és eszkatológiai tisztázódás: a./ Hiszem a test feltámadását b./ és az örök életet. Temetés bejelentés, adatfelvétel, beszélgetés, az értesülések mérlegelése, textusválasztás; A temetési igehirdetés homiletikuma; A temetés menete; Elvi megfontolások és vázlatok különböző halálesetek alkalmával: gyermektemetés, öngyilkos temetése, tragikus körülmények között elhunytak temetése, hitben éltek temetése, templomba nem járó ember temetése.

A gyakorlati jegyhez beadandó:

- 2 db keresztelési igehirdetés (1 db ünnepkörhöz kötődő, 1 db nem ünnepkörhöz kötődő).
- 2 db esketési igehirdetés a figyelembe vett házasulandók (fiktív) adatainak feltüntetésével.
- 2 db temetési igehirdetés a figyelembe vett (fiktív) kázus rövid leírásával.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Gyakorlati jegy a TVSZ szerint.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FEKETE K.: *A keresztelési igehirdetés kérdései* (A Gyakorlati Theológiai Tanszék Tanulmányi Füzetek 6.), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994.

FEKETE K.: *A temetési igehirdetés kérdései* (A Gyakorlati Theológiai Tanszék Tanulmányi Füzetek 5.), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1993.

FEKETE K.: Házasságkötési igehirdetésünk, in: FEKETE K.: *A gyülekezetépítés szolgálatában*, (Nemzetközi Theológiai Könyv sorozat 47), A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Budapest, 2000, (92–103).

ADORJÁN J. (szerk.): *Hirdesd az igét – Igihirdetők kézikönyve*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1980.

PÁKOZDY L. M.: Az Ótestamentum magyarázatának alapkérdéseiről, in: Módis L. (szerk.): *Csikesz Sándor Emlékkönyvek 4*, Debrecen, 1942, (37–53).

További ajánlott irodalom:

MÜLLER, T.: *Konfirmation – Hochzeit – Taufe– Bestattung: Sinn und Aufgabe der Kasualgottesdienste*, Kohlhammer, Stuttgart, 1988, ISBN: 978-317-009-949-4.

CZEGLÉDY S.: Az Ószövetség és igehirdetésünk, *Theológiai Szemle*, 1943, 19(3), (163–176).

RÖMER, T.: *Bölcsesség az Ószövetségben*, Tillingner, Budapest, 1994, ISBN: 963-839-206-1.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fekete Károly, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Kis Klára, tanársegéd, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A református istentisztelet

Kredittartománya: 14 kredit

Felelőse: Dr. Fekete Károly

Tantárgyai:

- 5) Homiletika [1, 2]
- 6) Homiletikai gyakorlat
- 7) Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]
- 8) Liturgia [1, 2]

Tantárgy kódja: G020	Kreditértéke: 2
Tantárgy neve: Liturgia [1]	
Tantárgy neve angolul: Liturgics [1]	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai töranyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: -	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek: B031-A Bibliaismeret [2]; G010-A Bevezetés a gyakorlati teológiába; G031-A Felekezetismeret [1]; R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Ismerje meg a hallgató a református keresztyén istentisztelet történetét, célját, annak alkotó elemeit és rendjét.</p> <p>Elvi rész: az istentisztelet bibliai alapjai, teológiája és tartalmi vonatkozásai</p> <p>Történeti rész: Jézus és az ősegyház istentisztelete, liturgia fejlődés a VI. századig, nyugati és keleti rituskörök, római liturgia a középkorban, a tridenti zsinat hatása, a reformáció liturgiai fordulata, és a magyar református liturgiátörténet áttekintése.</p> <p>Elemi rész: a liturgia elemei és részei, az istentisztelet szerkezete és alkotó elemei.</p> <p>Gyakorlati rész: homíliás, sákramentumos és szimbolikus istentiszteletek.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 15/20/30 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális</p>	

tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CZEGLÉDY S.: *Liturgia*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 1996.
 PÁSZTOR J.: *Liturgia*, Calvin János Teológiai Akadémia, Komarno, 2002, ISBN: 80-968727-1-0.
 HAFENSCHER K.: *A keresztyén istentisztelet*, Magyar Egyházzenei Társaság – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest, 1999.
 BARTHA T.: *Istentiszteleti rendtartások, 1931*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1985, ISBN: 963-300-191-9.
 PÁSZTOR J.: *A református keresztyén egyház istentisztelete: Liturgia*, k. n., Debrecen, 1985, ISBN: 963-01-6244-X.

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fekete Károly, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Kis Klára, tanársegéd, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A református istentisztelet

Kredittartománya: 14 kredit

Felelőse: Dr. Fekete Károly

Tantárgyai:

- 1) Homiletika [1, 2]
- 2) Homiletikai gyakorlat
- 3) Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3]
- 4) Liturgia [1, 2]

Tantárgy kódja: G021	Kreditértéke: 2
Tantárgy neve: Liturgia [2]	
Tantárgy neve angolul: Liturgics [2]	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: G020 Liturgia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Ismerje meg a hallgató a református keresztyén istentisztelet történetét, célját, annak alkotó elemeit és rendjét.</p> <p>Elvi rész: az istentisztelet bibliai alapjai, teológiája és tartalmi vonatkozásai</p> <p>Történeti rész: Jézus és az ősegyház istentisztelete, liturgia fejlődés a VI. századig, nyugati és keleti rituskörök, római liturgia a középkorban, a tridenti zsinat hatása, a reformáció liturgiai fordulata, és a magyar református liturgiátörténet áttekintése.</p> <p>Elemi rész: a liturgia elemei és részei, az istentisztelet szerkezete és alkotó elemei.</p> <p>Gyakorlati rész: homíliás, sákramentumos és szimbolikus istentiszteletek.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 15/20/30 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételesorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet</p>	

osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CZEGLÉDY S.: *Liturgia*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 1996.
 PÁSZTOR J.: *Liturgia*, Calvin János Teológiai Akadémia, Komarno, 2002, ISBN: 80-968727-1-0.
 HAFENSCHER K.: *A keresztyén istentisztelet*, Magyar Egyházzenei Társaság – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest, 1999.
 BARTHA T.: *Istentiszteleti rendtartások, 1931*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1985, ISBN: 963-300-191-9.
 PÁSZTOR J.: *A református keresztyén egyház istentisztelete: Liturgia*, k. n., Debrecen, 1985, ISBN: 963-01-6244-X.

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fekete Károly, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Kis Klára, tanársegéd, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Az egyház életrendje

Kredittartománya: 11 kredit

Felelőse: Dr. Gaál Sándor

Tantárgyai:

- 1) Egyházismeret — az adott szakon
- 2) Gyülekezetépítés [1, 2] – az adott szakon
- 3) Speciális egyházjog [1, 2]

Tantárgy kódja: G030 Tantárgy neve: Egyházismeret Tantárgy neve angolul: Ecclesiastics	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témafeldolgozás	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): kód:- tantárgy neve:	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A kurzus során bemutatásra kerül az egyház lényege a Szentírásban valamint a református hitvallásokban. Az egyház egysége, szentsége, egyetemessége és apostoli jellege a református tanítás szerint kerül ismertetésre. A hallgatók az elméleti ismeret mellett áttekintik a Magyarországi Református Egyház szervezeti felépítését, és annak jelenlegi működését.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A vizsgára állás feltétele egy elemző esszé elkészítése, megadott szempontok alapján, Makkai Sándor: <i>Holttenger</i> című regényéről. <i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.	

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

MAKKAI S.: *Az egyház missziói munkája*, Révai, Budapest, 1938.

KUIPER, R. B.: *Az egyház: Krisztus dicsőséges teste*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1994, ISBN: 963-300-567-1.

II. Helvét Hitvallás.

Heidelbergi Káté.

A Magyarországi Református Egyház alkotmányáról és kormányzatáról szóló 2013. évi törvény

MAKKAI S.: *Holttenger* (regény), Kráter Kiadó, Pomáz, 2012, ISBN: 978-963-298-046-1.

További ajánlott irodalom:

GAÁL S.: *"A kezdeményező egyház" - Victor János egyházépítő szolgálata különös tekintettel a misszióra és a gyülekezetépítésre*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2006, ISBN: 978-963-8429-55-1.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.
Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Az egyház életrendje

Kredittartománya: 11 kredit

Felelőse: Dr. Gaál Sándor

Tantárgyai:

- 1) Egyházismeret — az adott szakon
- 2) Gyülekezetépítés [1, 2] – az adott szakon
- 3) Speciális egyházjog [1, 2]

Tantárgy kódja: G032, G033	Kreditértéke: 2, 2
Tantárgy neve: Gyülekezetépítés [1, 2]	
Tantárgy neve angolul: Church Growth [1, 2]	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G035-A Missziológia [2]; GY03 Gyülekezeti gyermek- és ifjúsági gyakorlat [1]; GY04 Gyülekezeti gyermek- és ifjúsági gyakorlat [2] [2]: G032 Gyülekezetépítés [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Az egyház és a gyülekezet fogalmának bibliai, teológiai elmélyítése. A gyülekezeti élet törvényszerűségeinek felismerése, valamint a gyülekezeti élet mai korlátainak illetve lehetőségeinek bemutatása. Cél, hogy a hallgatók világosan meg tudják különböztetni a lelkipásztori szolgálatokra nézve meglevő régi utak, és az újonnan kínálkozó lehetőségek közötti összefüggéseket. A kurzus során az ismeretanyag átadásával az egyház életének kontextusai kerülnek bemutatásra jelen korunkban.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A számonkérés első része az, hogy a hallgatók a szorgalmi időszakban egy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatot a félév során legfeljebb egyszer lehet kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti,	

vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhetsz.

A kiadott szakirodalom feldolgozásáról a hallgató értékelő írásbeli anyagot készít előre kiadott szempontrendszer szerint. Ennek beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B összetartozó tételből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat érdemjegye és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KELLER, T.: *Gyülekezet a központban*, Harmat-Kálvin-Luther, Budapest, 2019, ISBN: 978-963-380-152-9.

BÜTÖSI J.: *Gyülekezetépítés ma – Kennon L. Callahan: Az eredményes egyház tizenkét kulcsa című műve alapján*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004

SCHWARTZ, C. A.: *A gyülekezet természetes fejlődése*, BMSZ, Jánoshalma, 1998, ISBN: 963-035-492-6.

BOROSS G.: *Biblia és gyülekezetépítés*, Magánkiadás, Budapest, 1992.

DOUGLASS, K.: *Új reformáció*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.

További ajánlott irodalom:

WARREN, R.: *Céltudatos gyülekezet*, Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2006, ISBN: 978-963-865-079-5.

GETZ, G. A.: *A gyülekezetépítés alapelvei*, KIA, Budapest, 1998, ISBN: 963-04-5458-0.

SCHWARTZ, C. A.: *Praxis des Gemeindeaufbaus*, Aussaat, Neukirchen, 1987.

HERBST, M.: *Missionarischer Gemeindeaufbau in der Volkskirche*, Vandenhoeck & Ruprecht, Stuttgart, 1988, ISBN: 978-3-7887-2386-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G188 Tantárgy neve: Gyülekezeti gazdálkodás és adminisztráció Tantárgy neve angolul: Church Management and Administration	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: házi munkák elkészítése	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9.	
Előtanulmányi feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A hallgatók számára bemutatásra kerül a MRE egyházközsegeinek gazdálkodási és adminisztrációs rendje a jelenleg hatályos Gazdálkodási Törvény alapján. Így megismerhetik a gyülekezet gazdálkodásának alapelveit és annak lehetséges adminisztrációs formáját valamint az előírás szerinti gyülekezeti könyvelési lehetőséget. A kurzus során a gazdálkodás és adminisztráció előírás szerinti ismertetése úgy kerül bemutatásra, hogy az az egyházi élet teljes összefüggéseiben kerül elhelyezésre, ezzel gazdálkodás és adminisztráció más egyházi egységekkel való kompatibilitása is ismertetésre kerül. Az alapismereteken túlmenően elsajátítják az egyház törvényes rendje szerint ellenőrzések kívánalom rendszerét és az annak való teljes körű megfelelést.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Az írásbeli vizsgát megelőzően a szorgalmi időben kiadott otthoni feladatok (2) írásban történő benyújtása a vizsgára állás feltétele és annak a követelményeknek való megfelelő tartalma. Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban. A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
Kötelező irodalom: 2013. évi IV. Törvénye Magyarországi Református Egyház gazdálkodásáról.	
További ajánlott irodalom: —	

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G031-A Tantárgy neve: Felekezetismeret [1] Tantárgy neve angolul: Ecumenical Studies [1]	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: koll Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A kurzus célja, hogy a hallgató megismerje a legfontosabb keresztyén felekezeteket azok önértelmezése alapján. A kurzus bevezetést nyújt az ökumenikus mozgalom történetébe, ismerteti a legfontosabb nemzetközi egyházi szervezeteket és bevezetést nyújt az ökumenikus teológia művelésébe. A kurzus elvégzése segít abban, hogy a hallgató hivatása gyakorlása során képes legyen felelős és teológiailag megalapozott döntéseket hozni felekezetközi és az ökumenét érintő kérdésekben.</p> <p>A kurzus témái:</p> <ol style="list-style-type: none"> 41. Bevezetés, fogalmak 42. Egyházak a világban 43. Az egyház fogalma az állami egyházjogban 44. Az Ortodox Egyház 45. A Görögkatolikus Egyház 46. A Római Katolikus Egyház 47. Az Anglikán Egyház 48. A világ reformátussága 49. Az Evangélikus Egyház 50. A Valdens Egyház 51. A Metodista Egyház 52. A Baptista Egyház 53. A Pünkösdi Egyház és a karizmatikus mozgalom 54. Új vallási mozgalmak 55. Bevezetés az ökumenikus mozgalom történetébe 56. Bevezetés az ökumené teológiájába 57. A Római Katolikus Egyház és az ökumené 	

- 58. Az Egyházak Világtanácsa
- 59. Az Európai Egyházak Konferenciája
- 60. A Református Egyházak Világközössége
- 61. A Lutheránus Világszövetség
- 62. Az Európai Protestáns Egyházak Közössége
- 63. Az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa

Számonkérési és értékelési rendszer:

Tereplátogatási napló és szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A hallgató a szorgalmi időszak során 3 felekezet istentiszteletét látgatja meg majd tapasztalatairól, előre megadott szempontok alapján tereplátogatási naplót készít. A napló minimális terjedelme 6000 szó. A napló beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BAJUSZ F.: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái* (akadémiai jegyzet), Budapesti Református Teológiai Akadémia Ökumenikai Tanszéke, Budapest, 1985.

GESZTELYI T. (szerk.): *Egyházak és vallások a mai Magyarországon*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991, ISBN: 963-055-893-9.

HUNYADI L.: *A világ vallásföldrajza*, Végeken Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-848-600-7.

DÖRNYEI L. – KÖVÁGÓ S. – SIMONNÉ PALLOS P. (szerk.): *Egyháztörténeti Szöveggyűjtemény. Válogatás a magyarországi egyházak történeti irodalmából*, Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, Kaposvár, 2000, ISBN: 963-717-293-9.

ÉRSZEGI M. A.: *Pápa, Szentszék, Vatikán*, Szent István Társulat, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-27747-2-5.

2011/CCVI. sz. törvény „A lelkiismereti és a vallásszabadság jogáról valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”

Egyéb ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G037 Tantárgy neve: Felekezetismeret [2] Tantárgy neve angolul: Ecumenical Studies [2]	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: G031-A Felekezetismeret [1]; B031-A Bibliaismeret [2]; R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél:</p> <p>A kurzus célja, hogy a hallgató megismerje a legfontosabb keresztyén felekezeteket azok önértelmezése alapján. A kurzus bevezetést nyújt az ökumenikus mozgalom történetébe, ismerteti a legfontosabb nemzetközi egyházi szervezeteket és bevezetést nyújt az ökumenikus teológia művelésébe. A kurzus elvégzése segít abban, hogy a hallgató hivatása gyakorlása során képes legyen felelős és teológiailag megalapozott döntéseket hozni felekezetközi és az ökumenét érintő kérdésekben.</p> <p>A kurzus témái:</p> <p>Bevezetés, fogalmak Egyházak a világban Az egyház fogalma az állami egyházjogban Az Ortodox Egyház A Görögkatolikus Egyház A Római Katolikus Egyház Az Anglikán Egyház A világ reformátussága Az Evangélikus Egyház A Valdens Egyház A Metodista Egyház A Baptista Egyház A Pünkösdi Egyház és a karizmatikus mozgalom Új vallási mozgalmak Bevezetés az ökumenikus mozgalom történetébe</p>	

Bevezetés az ökumené teológiájába
 A Római Katolikus Egyház és az ökumené
 Az Egyházak Világtanácsa
 Az Európai Egyházak Konferenciája
 A Református Egyházak Világközössége
 A Lutheránus Világszövetség
 Az Európai Protestáns Egyházak Közössége
 Az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa

Számonkérési és értékelési rendszer:

Tereplátogatási napló és szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A hallgató a szorgalmi időszak során 3 felekezet istentiszteletét látgatja meg majd tapasztalatairól, előre megadott szempontok alapján tereplátogatási naplót készít. A napló minimális terjedelme 6000 szó. A napló beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BAJUSZ F.: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái* (akadémiai jegyzet), Budapesti Református Teológiai Akadémia Ökumenikai Tanszéke, Budapest, 1985.

GESZTELYI T. (szerk.): *Egyházak és vallások a mai Magyarországon*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991, ISBN: 963-055-893-9.

HUNYADI L.: *A világ vallásföldrajza*, Végeken Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-848-600-7.

DÖRNYEI L. – KÖVÁGÓ S. – SIMONNÉ PALLOS P. (szerk.): *Egyháztörténeti Szöveggyűjtemény. Válogatás a magyarországi egyházak történeti irodalmából*, Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, Kaposvár, 2000, ISBN: 963-717-293-9.

ÉRSZEGI M. A.: *Pápa, Szentszék, Vatikán*, Szent István Társulat, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-27747-2-5.

2011/CCVI. sz. törvény „A lelkiismereti és a vallásszabadság jogáról valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”

Egyéb ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —**A tantárgy oktatásáért felelős tanszék:** Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G034-A, G035-A Tantárgy neve: Missziológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Missiology [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G030 Egyházismeret; G031-A Felekezetismeret [1]; B031-A Bibliaismeret [2]; R011-A Hitvallásismeret [2] [2]: G034-A Missziológia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása <p>A missziológia arra vállalkozik, hogy teológiailag reflektáljon az egyház és a világ találkozásának bonyolult és roppant izgalmas problémáira, felhasználva azt a sok évszázados tapasztalatot, melyet az egyház az idegen kultúrákkal való találkozásai során halmozott fel. A tárgy bevezetést nyújt a missziológia mint teológiai tudományág főbb témaköreibe, ismerteti azok tárgyalásának történelmi és jelenkori modelljeit valamint a misszió szempontjából kulcsfontosságú teológiai kérdéseket vizsgálja és megismerteti a hallgatókat olyan fontos missziológiai témákkal, mint az inkulturáció, vallások közötti dialógus vagy missziói ekkleziológia. A hallgatók orientációs segítséget és értékelési kritériumokat kapnak, melyek szükségesek ahhoz, hogy itthoni vagy külföldi szolgálatuk során felelős, teológiailag megalapozott missziológiai döntéseket hozhassanak.</p> <p>A kurzus témái:</p> <p>Mi a misszió? A missziológia mint teológiai diszciplína A misszió a Bibliában A misszió ószövetségi alapjai 1. A misszió ószövetségi alapjai 2. A misszió újszövetségi alapjai 1.Máté,Lukács A misszió újszövetségi alapjai 2. Pál A keleti missziói paradigma. Cyrill és Metod A középkori missziói paradigma. R. de Nobili A reformáció missziói paradigmája. W. Carey A Felvilágosodás és a misszió. D. Livingstone</p>	

A modern missziói paradigma. Molnár Mária
 Missio Dei
 Misszió és ekkleziológia
 Misszió és szotériológia
 Misszió és a társadalmi igazságosság
 Evangélizáció
 Inkulturáció
 Kontextualizáció
 Misszió és a felszabadítás
 Misszió és ökumené
 Misszió és az egyetemes papság elve
 Misszió és/vagy dialógus?
 Misszió és teológia – missziói teológia?

Számonkérési és értékelési rendszer:

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban egy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatot a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhethet.

A kiadott szakirodalom feldolgozásáról a hallgató olvasónaplót készít, előre kiadott szempontrendszer szerint. Az olvasónaplók beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat érdemjegye és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BÜTÖSI J.: *A missziológia mint teológiai tudomány*, Bütösi Missziói Alapítvány, Debrecen, 1999, (3–201), ISBN: 963-8571-38-1.

GONDA L.: 'A találkozás esélyei? A keresztyén misszió lehetőségei a mai nyugati kultúrában', *Lelkipásztor*, 2001, 76(7-8), (242–244).

LENKEYNÉ SEMSEY K.: Pál apostol missziói szemlélete, in: GAÁL S. (szerk.): *En Christo*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004, (19–37).

BOSCH, D. J.: *Paradigmaváltások a misszió teológiájában*, PMTI-Harmat, Budapest, 2005, (kijelölt részek).

PÁSZTOR J.: A keresztyén misszió esélyei az egyesülő Európában, in: GAÁL S. (szerk.): *En Christo*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004, (38–74).

GOHEEN, M. W.: Evangélium, kultúra és kultúrák. Lesslie Newbiggin hozzájárulása a missziói gondolkodáshoz, *Lelkipásztor*, 2001, 76(9), (322–327).

Együtt az Élet felé. Misszió és evangélizáció egy változó világban, Egyházak Világtanácsa, Busan, 2013. https://www.reformatus.hu/.../CWME_Mission_Statement_HU_FIN.

Kötelező film: *Roland Joffé: A misszió.*

További ajánlott irodalom:

GONDA, L.: *The Service of Evangelism, the Evangelism of Service*, Boekencentrum, Utrecht, 2008.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: G036 Tantárgy neve: Diakónika Tantárgy neve angolul: Social Work	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek: G030 Egyházismeret; G032 Gyülekezetépítés [1]; GY05 Ifjúsági rendezvény-segítői gyakorlat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tárgy oktatása során a diakónia bibliai-, teológiai alapvetése, bemutatását követően ismertetésre kerülnek az MRE-ben végzett gyülekezeti és intézményes diakóniai szolgálatok. Az elméleti megalapozást követően a kurzus során olyan diakóniai intézmények, szolgálatok működésével ismerkednek meg a hallgatók a gyakorlatban, amelyek szerves részét képezik egyházunk diakóniai munkájának, és az egyház jövője szempontjából modellértékűek.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből való feleltől áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat érdemjegye és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: JÄGER, A.: <i>Diakónia mint keresztyén vállalkozás</i> , Szociáletikai Intézet, Debrecen, 2010, ISBN: 978-963-8429-61-2. BOROSS G.: <i>Diakónika</i> , Károli Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 1995. PÁSZTOR J.: <i>A gyülekezet és a kegyelmi ajándékok a református tanítás szerint</i> , Budapesti Református Teológia, Budapest, 1992. NAGY I.: <i>Diakónika</i> , Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 2012.	

További ajánlott irodalom:

FRUTTUS I. L. (szerk.): *Napjaink diakóniája*, Károli Gáspár Református Egyetem - TFK Diakóniai Intézet, Nagykőrös, 2001.

GAÁL S.: Közösség és önkéntesség – az önkéntesség teológiai gyökerei, in: PERES I. (szerk.): *Kezdetben volt az ige*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011, (423–428), ISBN: 978-963-8429-65-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: GR001, GR002 Tantárgy neve: Romológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Romology [1, 2] (History, Culture, Tradition)</p>	<p>Kreditértéke: 2, 2</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: ea., ea. óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, részvétel cigánysághoz kapcsolódó eseményeken (konferencia, kiállítás, könyvbemutató, megemlékezések) dokumentumfilmek, videofilmek megtekintése, zenehallgatás, személyes találkozás cigány/roma emberekkel (életutak megismerése), roma média követése, cigány/roma programokon részvétel.</p>	
<p>A számonkérés módja: gyakorlati jegy, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Beszámolók, reflexiók készítése, beadása minden terepgyakorlatról, tanulmányi kirándulásról, eseményen részvételről, házi dolgozat, kiselőadás készítése.</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [2]: GR001 Romológia [1]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Romológia 1. (Történet) Alapfogalmak (Ki a cigány? Mi a cigány?) A cigányság eredete, vándorlása Kr. u. 4-11.sz. (Mítoszok, tények, források) Cigányok Európába érkezése, fogadtatásuk, korai történetük 13-14. sz. A magyarországi cigányság története 15-20. század A cigányság differenciálódása Cigányok szerepe a magyar történelemben Az államszocializmus és a cigányság A cigányok önszerveződése, nemzeti jelképek A rendszerváltozás és a cigányság A cigányok helyzete a 21. század elején – oktatás, lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy Romológia 2. (Kultúra, hagyomány) A kultúra fogalma, összetevői. A cigányság kultúrája; etnikus kultúra, szegénykultúra A magyarországi cigányság csoportjai, rétegei, területi elhelyezkedés, a hagyományörzés mértéke Test, testkép, szennyezettség, tisztasági szabályok. A test, mint kommunikációs eszköz a cigány kultúrában. Étrend, táplálkozás a cigányság körében. Hagyományos cigány ételek.</p>	

Gyermekvárás, szülés, csecsemőgondozás a cigányság különböző csoportjaiban, rétegeiben.
 A cigány/roma családok; nemi és életkori szerepek.
 A halál, halott körüli teendők, gyász a hazai hagyományörző cigányok kultúrájában. A 21. századi halottkultusz jelei.
 Jeles napok; társadalmi és vallási ünnepek, emléknapok; ápr.8., máj.16., aug.2. ünnepkörökhöz kapcsolódó szokások (karácsony, húsvét)
 A cigány mese-és mondavilág; eredetmondák, a cigány mesék jellemzői. Cigány irodalom.
 A cigány zenekultúra; a szolgáltatott cigányzene és az autentikus cigány zene.
 A cigány tánc kultúra; gyűjtések, típusai, jellemzői.
 Képzőművészet és a cigányság; naiv és tanult művészek, jeles alkotások a múltban és a jelenben.

Számonkérési és értékelési rendszer:

GR001 Romológia 1.:

- *Zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.* A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer lehet kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít

GR002 Romológia 2.

- A tanulmányi kirándulásokról, terepgyakorlatokról, eseményeken részvételről reflexiók készítése, beadása.
- *Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.* A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 15/20/30 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

- FORRAY R. K. (szerk.): *Romológia – Ciganológia*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2000, ISBN: 963-9310-02-6.
- CSERTI-CSAPÓ T. (szerk.): *Alapirodalmak a hazai cigány/roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához*, Gypsy Studies 36., PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2015, ISBN: 978-963-642-867-9.
- NAGY P.: *A magyarországi cigányok története a rendi társadalom korában*, Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, Kaposvár, 1998, ISBN: 963-717-258-0.
- SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: *A magyarországi cigányság I. (Cigányok és romák)*, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-331-394-7.
- ARANY-MICHELS R.: *Egy hajdú-bihari község cigányságának temetési szokásai és annak lelkigondozói lehetőségei – Romológiai Füzetek I.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017, ISBN: 978-963-8429-99-5.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: *A magyarországi cigány/roma népesség kultúranropológiai és orvosantropológiai megközelítésben – Romológiai Füzetek 2.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2018, ISBN: 978-615-5853-03-6.

További ajánlott irodalom:

FÁTYOL T. – FLECK G. – KŐSZEGI E. – SZUHAY P. (szerk.): *A Roma Kultúra virtuális Háza*, Multimediális DVD-ROM, Virtuális téralkotás: Macrobite Bt. Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium – Phare, „Összetartó társadalom megteremtése” program, Budapest, 2006.
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_romak.php

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Berek Sándor, főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Romológia Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: GR030 Tantárgy neve: Pasztorációs munka cigányok/romák között Tantárgy neve angolul: Gypsy/Roma Ministry (A way how to serve among gypsies)</p>	<p>Kreditértéke: 2</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret</p>	
<p>A tanóra típusa: ea. + gyak. és óraszám: 1+1 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, részvétel cigánysághoz kapcsolódó eseményeken (cigánymissziós konferencia, kiállítás, könyvbemutató, megemlékezések) dokumentumfilmek, videofilmek megtekintése, személyes találkozás cigány/roma emberekkel (életutak megismerése), cigánymisszióban szolgáló lelkészekkel hitoktatókkal találkozás, szakmai beszélgetés, részvétel cigány gyülekezeti alkalmakon</p>	
<p>A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Beszámolók, reflexiók készítése, beadása minden terepgyakorlatról, tanulmányi kirándulásról, eseményen részvételről, cigány gyülekezeti alkalmakon megjelenésről.</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: GR002 Romológia [2]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A kurzus célja, hogy a lelkészi szolgálatra, gyülekezeti munkára készülő hallgatók mind elméleti, mind gyakorlati téren felkészüljenek a legnagyobb hazai kisebbség felé irányuló, köztük végzendő misszióra. A kurzus kiemelten foglalkozik a cigányság hitvilágával, annak különböző életrészekhez, életállapotokhoz kötődő megnyilvánulásával, a jóslás, kártyavetés, gyógyítási praktikák, okkultizmus, babonaság formáival, s az erre adandó helyes keresztyéni, lelkipásztori reakciókkal, válaszokkal. A hallgatók megismerik a református cigánymisszió elveit, módszertanát, s gyakorlati tapasztalatokra is szert tesznek részben kiszállások, cigánymissziót is végző gyülekezetek meglátogatása által, részben pedig e területen eredményesen szolgáló, az órákra meghívott lelkipásztorokkal történő találkozás, tapasztalatok meghallgatása által. A kurzus végére az elméleti és praktikus ismereteik jelentős bővülése mellett kulturaközi, valamint személyközi kompetenciáik is lényegesen fejlődnek, alapvető jártasságra tesznek szert a hallgatók a cigánymisszióban, s lehetőség adódik számottevő kapcsolati tőkére is szert tenni a félév során.</p>	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>	
<p>Beszámolók, reflexiók készítése, beadása minden terepgyakorlatról, tanulmányi kirándulásról, cigány gyülekezeti szolgálatokról. Zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban. A hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév</p>	

elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer lehet kijavítani.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

ARANY-MICHELS R.: *Egy hajdú-bihari község cigányságának temetési szokásai és annak lelkigondozói lehetőségei – Romológiai Füzetek 1.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017, ISBN: 978-963-8429-99-5.

LANDAUER A. (szerk.): *A Kárpát-medencei cigányság és a keresztyén egyházak kapcsolatának forrásai (1567-1953)*, KRE – L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-414-197-6.

NASZÁDI K. (szerk.): *Országodba befogadtál – Cigány fiatalok, munkatársak, lelkészek és művészek a református egyházban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2015, ISBN: 978-963-558-312-6.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: The Gypsies' beliefs – ideas of death, mourning and the cult of death, in: KÉK E. – SZATMÁRI GY. – TÓTH B. (szerk.): *Kövek Isten házához*, Sapientia Főiskola, Budapest, 2018, (349–353), ISBN: 978-963-88356-7-3.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: Szokás és hitvilág, in: PATKÁS R. – BAKAY P. (szerk.): *Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz*, (Cigánymissziós Módszertani Füzetek II.), Cigány Módszertani és Kutató Központ, Békés, 2016, (53-59), ISBN: 978-615-80116-2-4.

További ajánlott irodalom:

CIGÁNY MÓDSZERTANI ÉS KUTATÓ KÖZPONT: *Találkozások*, (Cigánymissziós Módszertani Füzetek I.), Cigány Módszertani és Kutató Központ, Békés, 2014, ISBN: 978-615-80116-0-0.

PATKÁS R. – BAKAY P. (szerk.): *Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz*, (Cigánymissziós Módszertani Füzetek II.), Cigány Módszertani és Kutató Központ, Békés, 2016, ISBN: 978-615-80116-2-4.

Tükör – A magyarországi protestáns egyházak cigánymisszióinak negyedévente megjelenő lapja. (Romológia Tanszéken) ISSN: 2064-9177, ISBN: 978-615-80116-0-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

óraadó

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —**A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Romológia Tanszék**

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Gyülekezeti éneklés

Kredittartománya: 10 kredit

Felelőse: Dr. Arany János

Tantárgyai:

- 1) Egyházi ének [1, 2, 3, 4] — az adott szakon
- 2) Gyermek- és ifjúsági énekek [1, 2]
- 3) Gyülekezeti és iskolai énektanítás [1, 2]

Tantárgy kódja: G040, G041, G042, G043	Kreditértéke:
Tantárgy neve: Egyházi ének [1, 2, 3, 4]	1, 1, 1, 1
Tantárgy neve angolul: Church Hymns [1, 2, 3, 4]	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea., ea., ea és óraszám: 30, 30, 30, 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: az elméleti ismeretek azonnali gyakorlatba-ültetése csoportos munka révén	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium, kollokvium,	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti	
gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4., 5., 6.	
Előtanulmányi feltételek:	
[1]: —	
[2]: G040 Egyházi ének [1]	
[3]: G041 Egyházi ének [2]	
[4]: G042 Egyházi ének [3]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
a tantárgy célja: Lelkipásztorok és kántorok fölkészítése a gyülekezeti éneklés irányítására. Nevezetesen arra, hogy	
– a lelkész képes legyen a kántor segítségével jól, a kántor segítségével nélkül elfogadhatóan vezetni a rá bízott gyülekezet éneklését;	
– a kántor a megfelelő ismeretek birtokában közvetlenül vagy közvetetten hatékony segítője és munkatársa legyen a lekipásztornak vagy a hitoktatóknak.	
a tantárgy tartalma:	
Az éneklés helye és szerepe a liturgiában.	
A gyülekezeti Énekeskönyv tematikus szerkezete; az Énekeskönyv dallamai.	
A dallamok	
– típusai, műfajai (középkori ének, genfi zsoltár, korál, régi magyar ének, angolszász himnusz stb.);	
– himnológiai, egyháztörténeti háttere és az ünnepkörökhöz, illetve a néphagyományhoz való kapcsolódása;	

<ul style="list-style-type: none"> – stílusos megszólaltatása; a közös éneklés irányítása; – megjelenése az egyházi műzene történetében.
<p>tananyag (a vastag betűvel írt énekek első versszakát fejből, a normál betűvel írtakét kottából kell tudni elénekelni):</p>
<p>első félév: [20 dallam fejből, 28 kottából] 23, 25, 32, 65, 66, 84, 119, 130; 165, 166, 185, 225, 235, 254, 265, 274, 301, 303, 315, 445; 1, 12, 27, 55, 77, 92, 103, 121, 137; 157, 192, 206, 226, 230, 236, 252, 275, 294, 310, 327, 328, 380, 386, 392, 399, 416, 460, 470;</p>
<p>második félév: [20 dallam fejből, 28 kottából] 5, 8, 24, 74, 81, 105, 128, 138; 152, 161, 241, 256, 257, 276, 341, 358, 369, 370, 447, 483; 14, 30, 97, 100, 107, 114, 134, 135, 141; 158, 168, 177, 210, 228, 234, 258, 270, 298, 338, 339, 343, 345, 364, 373, 395, 402, 464, 501;</p>
<p>harmadik félév: [20 dallam fejből, 28 kottából] 6, 42, 46, 68, 80, 90, 96, 136, 150; 162, 220, 239, 255, 278, 302, 312, 329, 422, 478, 485; 9, 19, 33, 99, 101, 102, 125; 151, 171, 183, 196, 205, 217, 243, 263, 272, 277, 282, 286, 318, 346, 378, 406, 425, 450, 467, 476, 503;</p>
<p>negyedik félév: [20 dallam fejből, 27 kottából] 3, 26, 35, 47, 51, 89, 91, 133; 215, 251, 273, 295, 330, 337, 342, 390, 421, 459, 465, 512; 10, 22, 28, 34, 40, 50, 104, 148; 164, 172, 184, 200, 229, 233, 240, 264, 340, 356, 357, 367, 368, 379, 391, 398, 408, 415, 426;</p>
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>
<p>szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A vizsga egy „A” és egy „B” részből áll; az „A” részt a könyv nélkül fölidézendő, a „B” részt a könyvből éneklendő dallamok eléneklése alkotja. A dallamokat a vizsgázónak fennakadás nélkül egyedül kell megszólaltatnia. A két felelet együttes átlagos időtartama 15-20 perc. – Tételhúzás nincsen; az énekeket a vizsgáztató választja ki, de az „A” dallamai közül egyet, a „B” dallamai közül hármat a vizsgázó jelölhet meg. – Aki nem tud (vagy úgy gondolja, hogy nem tud) énekelni, annak könyv nélkül és hibátlanul kell elmondani 6 „A” dallam első és egy további strófájának, továbbá 10 „B” dallam első strófájának szövegét. Ez esetben mindegyik éneket a vizsgáztató választja ki. A szövegmondásos vizsgával elérhető legjobb osztályzat a 4 (jó). <p>értékelés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az „A” dallamok éneklését a vizsgáztató 1-10, a „B” dallamokét 1-5 ponttal minősíti. Az összegyűjthető összpontszám így 110; szövegmondás esetén ennek 90 %-a. – A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Az adott félév vizsgaanyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok figyelembe vételével történik. – Azok a vizsgázók, akik ponthatáron (1/2, 2/3 stb) teljesítettek, átbillenthetik minősítésüket a határon, ha szövegátvétel nélkül elmondják a Himnusz vagy a Szózat bármelyik – a vizsgáztató által kiválasztott – versszakát.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>
<p>Kötelező irodalom:</p>

CSOMASZ TÓTH K. (szerk.): *Énekeskönyv – magyar reformátusok használatára*, MRE, Budapest, 1948 [vagy későbbi kiadás].

CSOMASZ TÓTH K.: *Dicsérvétek az Urat*, RZSI Sajtóosztálya, Budapest, 1971.

BERKESI S. (szerk.): *Az Úrnak zengjen az ének – ifjúsági énekeskönyv*, MRETZS és MRE Kálvin Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 978-963-558-035-4.

További ajánlott irodalom:

BERKESI S.: *Te néked zengek éneket*, Országos Református Tanáregyesület, Debrecen, 1994, ISBN: 963-044-303-1.

CSOMASZ TÓTH K.: *A református gyülekezeti éneklés*, MRE, Budapest, 1950.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a **FELSOROLÁSA**, amelyeknek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.

b) képességei

- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Arany János, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató: —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyházzenei Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Felkészítés a nevelői munka gyakorlatára

Kredittartománya: 12 kredit

Felelőse: Dr. Hodossi Sándor

Tantárgyai:

- 1) Kollégiumi nevelés és lelkigondozás [1, 2]
- 2) Gyermekvédelem
- 3) Valláspedagógia
- 4) Valláspedagógia és -lélektan — az adott szakon

Tantárgy kódja: G050-A	Kreditértéke: 3
Tantárgy neve: Valláspedagógia és -lélektan	
Tantárgy neve angolul: Pedagogy and Psychology of Religion	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kurzus feladata betekintést nyújtani a valláspedagógia és valláslélektan alapfolyamataiba. A félév során megbeszélendő témakörök: Általános pedagógiai elméletek, alapelvek, fogalmak, neveléstörténeti fordulópontok, reformpedagógiák, a nevelhetőség kérdései.</p> <p>Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága, pl. a tanári kommunikáció, énkép és iskolai teljesítmény, vezetési stílusok.</p> <p>A református iskolarendszer alakulása Magyarországon a második világháború végétől napjainkig.</p> <p>A református iskolák tanárai</p> <p>A valláslélektan alapfogalmai</p> <p>Megtérés, büntudat valláslélektani értelmezése, Erikson életciklusokról, valamint Fowler a hit fejlődésének fázisairól szóló modelljének megismerése. Vallásosság és egészség kapcsolata.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</p> <p>A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 15/20/30 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a</p>	

póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SCHWEITZER, F.: *Vallás és életút – Vallásis fejlődés és keresztyén nevelés gyermek - és ifjúkorban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-300-773-9.

MÉSZÁROS I. – NÉMETH A. – PUKÁNSZKY B.: *Neveléstörténet – Bevezetés a pedagógia és iskoláztatás történetébe*, Osiris, Budapest, 2005, ISBN: 963-389-482-4.

VERGOTE, A.: *Valláslélektan – Interdiszciplináris szakkönyvtár 3.*, Semmelweis Egyetem – TF – párbeszéd (Dialógus) Alapítvány – HÍD Alapítvány, Budapest, 2001, ISBN: 963-00-8699-0.

További ajánlott irodalom:

KOPP E.: Református középiskolák identitása, *Educatio*, 2005, 14(3), (554–572).

BACSKAI K.: Református iskolák tanárai, *Magyar Pedagógia*, 2008, 108(4), (359–378).

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossi Sándor, főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Pasztorálpszichológia

Kredittartománya: 12 kredit

Felelőse: Dr. Bodó Sára Anna

Tantárgyai:

1) Vallási szocializáció és valláslélektan [1, 2]

2) Poimenika [1, 2] — az adott szakon

Tantárgy kódja: G051, G052 Tantárgy neve: Poimenika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Poimenics – Pastoral Care [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:	
A számonkérés módja: kolokvium, kolokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Beszámolók egyéni olvasmány-élményekről, kórházi gyakorlat teljesítése	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 40 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G050-A Valláspedagógia és-lélektan [2]: G051 Poimenika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Poimenika 1. Cél: A tanegység célja, hogy betekintést adjon a lelkigondozás elméleti hátterébe. A Szentírás tanításából kiindulva felvázolja azokat a lelkigondozói irányokat, amelyek mindmáig meghatározóak a pásztorációs munkában. A pásztori pszichológia tudományából bemutatja a legalapvetőbb személyiséglélektani iskolákat.</p> <p>Tematika: A poimenika és pásztori pszichológia fogalma, bibliai alapvetés. A lelkigondozás irányai. E. Thurneysen és a kerygmatis lelkigondozás. Személyiséglélektani iskolák Sigmund Freud személyiséglélektani elmélete, a pszichoanalízis. C. G. Jung analitikus pszichológiája, tipológiája. Alfred Adler individuálpszichológiája. V. E. Frankl és az egzisztenciaanalízis, a logoterápia. C. Rogers személyiségközpontú pszichológiája, hatása a pasztorálpszichológiára. Erik H. Erikson identitáselmélete.</p>	

Az emberi kommunikáció törvényszerűségei.

Az alkalmazott kommunikáció: a lelkigondozói beszélgetés feltételei és folyamata.

Poimenika 2.

Cél:

Bemutatni a lelkigondozás gyakorlati tevékenységének speciális területeit. Tematika:

A lelkigondozói beszélgetés gyakorlati szempontjai. A krízis lélektana. A szuicidium. A betegségben szenvedő ember; Szorongásos és mentális megbetegedések lelkigondozói kísérése (fóbiák, kényszerbetegségek, generalizált szorongás, poszttraumás stressz-szindróma, depresszió); Az öregedő ember; A haldoklás és gyász folyamata; A gyászbeszélgetés; a család lelkigondozása.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy, a félév elején megbeszélte tételsor alapján történik. A hallgató a külön cédulákra kiírt tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama kb. 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a kihúzott tételről legalább elégséges szinten számot tud adni. Póttétel húzására van lehetőség, ebben az esetben az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A kórházi gyakorlat teljesítése csoportokban történik szakmai mentor vezetésével. A gyakorlat teljesítéséről a hallgatók a kollokviumra magukkal hozzák az igazolást. A mentor a gyakorlat végén jellemzést ad a hallgatók munkájáról.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

HÉZSER G.: *A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-300-631-7.

BAUMGARTNER, I.: *Pasztorálpszichológia*, Párbeszéd, Budapest, 2006, ISBN: 963-206-509-3.

HÉZSER G.: *Miért? Rendszerszemlélet és lelkigondozói gyakorlat*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996, ISBN: 963-300-673-2.

(Az évközi témákhoz a hallgatók külön szakirodalmi ajánlást kapnak.)

További ajánlott irodalom:

FONYÓ I. – PAJOR A.: *Fejezetek a konzultáció pszichológiájának témaköréből*, Bárcki Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest, 1998.

KLESSMANN, M.: *Pastoralpsychologie – Ein Lehrbuch*, Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 2004, ISBN: 978-378-872-050-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretkövetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A keresztyén nevelés

Kredittartománya: 12 kredit

Felelőse: Dr. Bodó Sára Anna

Tantárgyai:

- 1) Katechetika [1, 2] — az adott szakon
- 2) Bevezetés a gyakorlati teológiába — az adott szakon
- 3) Bevezetés a pedagógiába
- 4) A keresztyén nevelés története

Tantárgy kódja: G010-A	Kreditértéke: 2
Tantárgy neve: Bevezetés a gyakorlati teológiába	
Tantárgy neve angolul: Introduction to the Practical Theology	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 45 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: kiadott szövegek, meditációk alapján a hallgatók órai szolgálata megbeszéléssel	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy.	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati	
gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 70 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A liturgia és a szószéki szolgálat gyakorlása az évfolyamtársak közösségében, bevezetés a lelképásztorkodásba és a pályaszocializáció segítése. Témái: a teológus mint liturgus; a református istentiszteleti rendek,; a verba solemniák és énekek az istentiszteleten, a gyülekezeti imádságok felépítése, alaki és gyakorlati szempontok, a gyakorlati teológia elágaztatásai, a tudományterület kimagasló alakjai, a legáció jelentősége, felkészülés a legációra.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A gyakorlati jegy feltétele az órai munka teljesítése (szöveg-előadás megbeszéléssel). Az értékelés feltételeit, a minősítési eljárást a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: BOROSS G.: <i>Bevezetés a gyakorlati teológiába</i> , A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Budapest, 1995.	

BARTHA T. (szerk.): *Istentiszteleti rendtartás*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1985.

BOHREN, R.: *Böjt és ünnep: meditációk művészetéről és aszkéziséről*, (Nemzetközi teológiai Könyv 32), Lux, Budapest, 1998, ISBN: 963-8360-24-0.

BONHOEFFER, D.: *Szentek közössége*, Harmat, Budapest, 1997, ISBN: 963-795-483-X.

FEKETE K.: *Az egyház, annak feje és szolgálói, A II. Helvét Hitvallás XVII., XVIII. fejezetének magyarázata*, (Református Presbiteri Füzetek 3.), Református Presbiteri Szövetség, Budapest, 1996, (86–105).

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Kis Klára, tanársegéd, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: A keresztyén nevelés

Kredittartománya: 12 kredit

Felelőse: Dr. Bodó Sára Anna

Tantárgyai:

- 1) Katechetika [1, 2] — az adott szakon
- 2) Bevezetés a gyakorlati teológiába — az adott szakon
- 3) Bevezetés a pedagógiába
- 4) A keresztyén nevelés története

Tantárgy kódja: G053, G054 Tantárgy neve: Katechetika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Catechetics [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: óra- és foglalkozástervek közös és önálló készítése	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: óra- és foglalkozástervek készítése a kollokviumon	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 40 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): [1]: G050-A Valláspedagógia és -lélektan [2]: G053 Katechetika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Katechetika 1. Cél: Bemutatni a gyermekkor katechézisének lehetőségeit, feltételeit, eljárásait. Tematika: A katechézis neve fogalma; A csecsemő- és első gyermekkor fejlődéslélektana, a katechézis szempontjai; Az óvodai keresztyén nevelés; A második gyermekkor fejlődéslélektana, a katechézis szempontjai; Az iskolai és gyülekezeti hittanóra; A hittanóra szervezésének feltételrendszere, az óravázlat.; Az alsó tagozatos hittankönyvek feldolgozása.</p> <p>Katechetika 2. Cél: Bemutatni az ifjú- és felnőttkor katechézisének lehetőségeit, feltételeit és eljárásait. Tematika: A katechézis módszertana; A hittankönyvek használata; A gyermekistentisztelet; A serdülő- és ifjúkor fejlődéslélektana; A konfirmáció; A középiskolai vallásoktatás; Az ifjúsági óra.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.	

A vizsga egy, a félév elején megbeszélt tételsor alapján történik. A hallgató a külön cédulákra kiírt tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama kb. 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a kihúzott tételről legalább elégséges szinten számot tud adni. Póttétel húzására van lehetőség, ebben az esetben az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti.

A hallgatónak lehetősége van óravázlat elkészítéséből vizsgázni. Egy előzetesen összeállított bibliai történetSORBÓL egyet kihúz, amit a vizsgáztató korosztályi meghatározása alapján kidolgoz. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BODÓ S. – FEKETE K. (szerk.): *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*, Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2001.

MURÁNYI KOVÁCS ENDRÉNÉ: *A gyermekkori és a serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988, ISBN: 963-18-8982-3.

TAMMINEN, K. – VESA, L. – PYYSIÄINEN, M.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika*, Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 1998, ISBN: 963-04-9368-3.

NÉMETH D. – KASZÓ GY. (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának Valláspedagógiai és Pasztorálpszichológiai Tanszéke, Budapest, 2001, ISBN: 963-8392-36-3.

MÉREI F. – V. BINÉT Á.: *Gyermeklélektan*, Gondolat, Budapest, 1993, ISBN: 963-282-693-0.

További ajánlott irodalom:

GOTTFRIED, A. – LACHMANN, R. (HG.): *Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1996, ISBN: 3-525-61335-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- d) autonómiája és felelőssége**
- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
  - Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
  - Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —**A tantárgy oktatásáért felelős tanszék:** Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: G060-A, G065-B A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi gyülekezeti munka [1, 2] neve angolul: Vicariat [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 6, 5</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 11., 12.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G060-A Segédlelkészi gyülekezeti munka [1]</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>Cél: rálátás és gyakorlatszerzés a gyülekezeti munka többféle területén. Az irodai admi- nisztráció (zárószámadás, költségvetés készítése, anyakönyvvezetés, hivatali levelezés, iktatás) és ügykezelés folyamatának megismerése és gyakorlása. Közösségi programok szervezésében való részvétel, betekintés a munkaterv készítése, a gyülekezet honlapjának, újságjának szerkesztésébe. Esetleges részvétel a gyülekezet családlátogatási, diakóniai és lelkigondozói szolgálatában.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A mentor-lelkipásztor érdemjeggyel is értékeli a gyakornok féléves munkáját, amit a leckönyvben rögzít.</p>	
<p>A szakmai gyakorlóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A gyakornokot a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke – konzultálva a DRHE vezetésével – rendeli ki gyülekezeti szolgálatra.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A Tiszántúli Református Egyházkerület szerződést köt a gyakornokot fogadó egyházközséggel. A gyakornokok a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen hallgatói jogviszonyban állnak, minden hónapban az egyetemen konzultációkon vesznek részt.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: G061-A, G066-A A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi hittanóra [1, 2] neve angolul: Practice of Ministry, Cathecisation [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 6, 5</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 11., 12.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G061-A Segédlelkészi hittanóra [1]</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>A gyakornoki év elvárása legfeljebb heti hat hittanóra megtartása. Cél: a gyülekezet hitoktatási tevékenységének a megismerése iskolai és gyülekezeti szinten. A gyakorlat elején legalább négy hét hospitálás és konzultáció a hittanórákhoz kapcsolódóan, a hitoktatási tanmenetek, programok megismerése, betekintés a mentor-lelkész és a hitoktatók munkájába. A hospitálási idő leteltével önálló hittan-csoportvezetési lehetőség folyamatos szakmai konzultáció mellett.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A mentor-lelkipásztor érdemjeggyel is értékeli a gyakornok féléves munkáját, amit a leckekönyvben rögzít.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A gyakornokot a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke – konzultálva a DRHE vezetésével – rendeli ki gyülekezeti szolgálatra.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A Tiszántúli Református Egyházkerület szerződést köt a gyakornokot fogadó egyházközséggel. A gyakornokok a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen hallgatói jogviszonyban állnak, minden hónapban az egyetemen konzultációkon vesznek részt.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: G062-A, G067-B A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi igehirdetés [1, 2] neve angolul: Practice of Ministry, Preaching [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 6, 5</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 11., 12.</p>	
<p>Előtanulmányi feltétele: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G062-A Segédlelkészi igehirdetés [1]</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p>	
<p>Az első szemeszterben cél: Betekintés a lelkipásztor igehirdetési szolgálataiba, hospitálás a különböző rétegalkalmakon, a különféle műfajú gyülekezeti alkalmak igehirdetésein. Az első hónap elteltével legkevesebb heti egy igehirdetői szolgálat teljesítése istentiszteleten vagy bibliaórán, szakmai konzultáció mellett.</p> <p>A második szemeszterben cél: Az igehirdetői szolgálat minél szélesebb területeinek kipróbálása különböző gyülekezeti alkalmakon, igehirdetési szolgálatok végzése, kiemelve az úrnapi délelőtti istentiszteletet. Elvárás összességében legalább heti 1 prédikáció elkészítése.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p>	
<p>A mentor-lelkipásztor érdemjeggyel is értékeli a gyakornok féléves munkáját, amit a leckekönyvben rögzít.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p>	
<p>A gyakornokot a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke – konzultálva a DRHE vezetésével – rendeli ki gyülekezeti szolgálatra.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p>	
<p>A Tiszántúli Református Egyházkerület szerződést köt a gyakornokot fogadó egyházközséggel. A gyakornokok a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen hallgatói jogviszonyban állnak, minden hónapban az egyetemen konzultációkon vesznek részt.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: G063-A, G068-B A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi kazuális igehirdetés [1, 2] neve angolul: Vicar's Casual Sermon [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 5, 5</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 11., 12.</p>	
<p>Előtanulmányi feltétele: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G063-A Segédlelkészi kazuális igehirdetés [1]</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>Cél: Tekintettel a kazuális szolgálatok viszonylag kisebb gyakoriságára, igyekezzék a hallgató a lehető legtöbb ilyen jellegű szolgálaton részt venni és arról mentorlelkészével szakmai konzultációkat tartani. Különösen fontos a temetési és a keresztelési istentiszteletek elemzése. A hospitálás után a hallgató legalább egy-egy szolgálatot végezzen kazuális istentiszteleteken.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A mentor-lelkipásztor érdemjeggyel is értékeli a gyakornok féléves munkáját, amit a leckekönyvben rögzít.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A gyakornokot a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke – konzultálva a DRHE vezetésével – rendeli ki gyülekezeti szolgálatra.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A Tiszántúli Református Egyházkerület szerződést köt a gyakornokot fogadó egyházközséggel. A gyakornokok a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen hallgatói jogviszonyban állnak, minden hónapban az egyetemen konzultációkon vesznek részt.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: G064-A, G069-A A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi konzultáció [1, 2] neve angolul: Practice of Ministry, Consultations [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 4, 4</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 11., 12.</p>	
<p>Előtanulmányi feltétele: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G064-A Segédlelkészi konzultáció [1]</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>Cél, hogy a hallgatók továbbra is vegyenek részt a DRHE által felkínált konzultációs programokon. A havonta megszervezett konzultációkon a részvétel mindenki számára kötelező. A konzultációk programjában részben a gyakornoki év tapasztalatai kerülnek megbeszélésre, másrészt pedig új, a lelképásztori gyakorlathoz illeszkedő témakörök feldolgozása történik.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>Az intézményi felelős oktató a félév végén aláírásával és érdemjeggyel igazolja a hallgató részvételét a konzultációkon. Az értékelés módszerét az aktív részvétel határozza meg.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A gyakornokot a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke – konzultálva a DRHE vezetésével – rendeli ki gyülekezeti szolgálatra.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A Tiszántúli Református Egyházkerület szerződést köt a gyakornokot fogadó egyházközséggel. A gyakornokok a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen hallgatói jogviszonyban állnak, minden hónapban az egyetemen konzultációkon vesznek részt.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Bodó Sára Anna, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: GY01, GY02 A szakmai gyakorlat neve: Gyülekezeti és gyűjteményi gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice at Local Churches and at Ecclesial Collections [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 0, 0</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40, 40 óra részidejű képzésben: —,hét / óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 3., 5.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: G031-A Felekezetismeret [1]</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>A gyakorlatokat a teológus lelkész szakos hallgatók számára az egyetem és az egyházkerület koordinálja. A hallgatók egyházközségekben töltik a szorgalmi időben megjelölt időpontban szombat déltől az azt követő 2. vasárnap délutánig ezt az időt. A gyakorlat célja, hogy a hallgatók valóságos gyülekezeti közegben lássák a lelkipásztori szolgálat kihívásait. A gyakorlatot az egyetem által megjelölt lelkipásztor vezeti. Teljesítéséről igazolást állít ki, valamint véleményezi a hallgató érdeklődését, aktivitását, elköteleződését a lelkészi szolgálatra. A teljesített gyakorlatról a hallgatók nyilvántartást vezetnek, s maguk is megfogalmazzák, hogy a lelkészi szolgálat mely területén kaptak új impulzusokat, mennyire erősödtek meg elhívásukban, ill. tanulmányaik során, mely pontokon szorulnak további elmélyülésre.</p> <p>A teológus szakos levő hallgatók az évközi gyakorlatot az egyetem által megjelölt gyűjteményben végzik. Az ottani gyűjteményvezető koordinálásával nyerhetnek betekintés az egyházi gyűjtemények rendszerébe. Ezzel kutatói kompetenciájuk jelentős módon erősödik. A gyakorlatról a gyakorlatvezető igazolást és véleményezést ad ki, a hallgató pedig ott végzett munkájáról naplót vezet, ill. értékeli a gyakorlaton szerzett tapasztalatait.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A gyakorlat ellenőrzésére rendelt tanszék ellenőrzi a hallgatók által vezetett és a gyakorlat vezetésével megbízott lelkipásztor, gyűjteményi munkatárs által ellenjegyzett naplót, s minősítésének megfelelő volta esetén teljesítettnek minősül a gyakorlat.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>Tanévenként szükségszerűen változik a koordinációt a fenntartó Tiszántúli Református Egyházkerület végzi.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A gyakorlat vezetők felkérése a DRHE rektorának és a Tiszántúli Református Egyházkerület elnökségének felkérése alapján, felügyeletük alatt történik.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: GY03, GY04 A szakmai gyakorlat neve: Gyülekezeti gyermek- és ifjúsági gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice in Children and Youth Mission [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 0, 0</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40, 40 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 3., 5.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: —</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>A hallgatók tanpályájuk során a nyári időszakban 2x egyhetes gyakorlaton vesznek részt a saját maguk által választott gyülekezetekben, azokon gyermekek és fiatalok számára szervezett programjain.</p> <p>A gyakorlat célja az, hogy a hallgatók, ne csak résztvevők legyenek jelen a saját gyülekezeti kötődésük alapján, mint gyülekezeti tagok a gyermek és ifjúsági munkában, hanem ezek szervezésében és lebonyolításában is tapasztalatokat szerezzenek. Ezért a saját maguk által koordinált gyakorlatról igazolást kérnek, valamint az ottani eseményekről részletes beszámolót adnak, és összefoglalják az ott szerzett tapasztalataikat.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A hallgató munkanaplót készít a gyakorlat idejéről napi felosztásban, amelyben rögzíti a gyakorlat eseményeit és annak értékelését. A napló értékelése alapján válik a kurzus teljesítetté.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A hallgató a MRE területén levő egyházközségekkel veszi fel a kapcsolatot elsősorban a számára kedvezőbb, lakóhelyéhez közeli, egyházi illetékessége szerinti egyházközségekkel.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A gyakorlat vezetését az egyházközség lelkipásztora vállalja, vagy erre szakképzett munkatárait delegálhatja. A gyakorlat teljesítéséről igazolást állít ki.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: GY05 A szakmai gyakorlat neve: Ifjúsági rendezvény-segítői gyakorlat neve angolul: Field Practice in Helping Youth Events</p>	<p>Kreditértéke: 0</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 7.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: —</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>A hallgatók a fiatalok és gyermekek közötti missziós szolgálatban való elmélyülés érdekében 2x egyhetes nyári gyakorlaton vesznek részt a GY (03-04) kóddal jelölt gyakorlatokon. Ezek gyülekezeti szervezésűek. Azonban az országos és a kárpátmedencei méretű ifjúsági találkozókra való részvétellel és a szervezési munkákba való bekapcsolódással kitekintést nyerhetnek arra nézve, hogy a területi vagy országos rendezvények nyújtotta programok során milyen missziói lehetősége van az egyháznak. A hallgatók így maguk jelentkeznek be a területi vagy országos méretű rendezvényekre és ott segítőként vannak jelen. A részvételről igazolást kapnak, és részletes beszámolót írnak jelenlétükről és tapasztalataikról.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A hallgató munkanaplót készít a gyakorlat idejéről napi felosztásban, amelyben rögzíti a gyakorlat eseményeit és annak értékelését. A napló értékelése alapján válik a kurzus teljesítetté.</p>	
<p>A szakmai gyakorlóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A hallgatók figyelemmel kísérik a MRE és a MEE ifjúsági rendezvényeit, a határon túli hallgatók az országuk területén szerveződő magyar református rendezvényeket, s maguk gondoskodnak a programra való bejelentkezésről a meghirdetett program feltételrendjének figyelembe vételével.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A programot szervező egyházi egység (zsinat, egyházkerület, egyházmegye) által kinevezett szakmai vezető vagy koordinátor.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>A szakmai gyakorlat kódja: GY06, GY07 A szakmai gyakorlat neve: Diakóniai gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice in Social Work [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 0, 0</p>
<p>A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40, 40 óra</p>	
<p>A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 9., 9.</p>	
<p>Előtanulmányi feltétele: —</p>	
<p>A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok</p> <p>A hallgatók tanpályájuk során 2x egyhetes diakóniai gyakorlaton vesznek részt. Az egyik hét során a fogyatékkal élők nappali vagy bentlakásos intézmények valamelyikében vállalnak segítő szolgálatot. A másik egyhetes gyakorlatot pedig időskorúak nappali vagy bentlakásos intézményben töltik el.</p> <p>Ezzel a fogyatékkal élők valamint időskorúak iránti érzékenységet, szolgálatkészségüket fejleszthetik. A gyakorlatot a hallgatók által választott egyházközség, intézmény vezetője irányítja, s arról igazolást állít ki, a hallgató pedig részletes írásbeli beszámolót nyújt be, s értékeli saját szempontjából a gyakorlaton való részvételét.</p>	
<p>A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei</p> <p>A hallgató munkanaplót készít a gyakorlat idejéről napi felosztásban, amelyben rögzíti a gyakorlat eseményeit és annak értékelését. A napló értékelése alapján válik a kurzus teljesítetté.</p>	
<p>A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött</p> <p>A hallgató a MRE területén levő diakóniai tevékenységet folytató intézményekkel veszi fel a kapcsolatot elsősorban a számára kedvezőbb, lakóhelyéhez közeli, egyházi illetékessége szerinti egyházközségekkel vagy más szintű fenntartókkal.</p>	
<p>A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése</p> <p>A gyakorlat vezetését az intézmény vezetője vállalja, vagy erre intézménye szakképzett munkatárait delegálhatja. A gyakorlat teljesítéséről igazolást állít ki.</p>	
<p>Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD</p>	
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék</p>	

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: GY11, GY12, GY13, GY14, GY15, GY16 Tantárgy neve: Spirituális önismeret [1, 2, 3, 4, 5, 6] Tantárgy neve angolul: Spiritual Self-Knowledge [1, 2, 3, 4, 5, 6]</p>	<p>Kreditértéke: 0, 0, 0, 0, 0, 0</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret</p>	
<p>A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak., gyak., gyak., gyak., és óraszám: 20, 20, 50, 50, 20, 20 az adott félévben. Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Dramatikus és szerepjátékok, a pszichodráma és bibliodráma műfaja valamint a szisztemikus fenomenologikus csoportterápia eszközei.</p>	
<p>A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: A saját élményre épülő folyamat a részvétel és a személyes jelenlét alapján segíti a készségek és képességek fejlesztését.</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1,2,5,6,11,12</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: GY11 Spirituális önismeret [1] [3]: — [4]: GY13 Spirituális önismeret [3] [5]: — [6]: GY15 Spirituális önismeret [5]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A tantárgy önmagunkhoz, a Teremtőhöz és embertársainkhoz való viszonyainkban ad támpontokat. Irányadó igei részek: 2Móz 20,12; Mk 12,30-31.</p> <p>A tantárgy fő céljai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a spiritualitás és az istenkép elméleti és gyakorlati tudatosítása, személyes művelése; • az önreflektív képességek fejlesztése; • az őszinteség, elfogadás és hitelesség minőségeinek ösztönzése; • a tanulóközösség személyes és csoportidentitásának erősítése; • a tanulóközösség egymás iránti érzékenységének és szolidaritásának mélyítése, • olyan személyes életbeli tapasztalatok feldolgozása, amelyek akadályt képezhetnek a hivatáshoz kötődő területek (pl.: gyülekezetépítés, lelkigondozás, lelkivezetés) megfelelő művelésére; • érzelmi reziliencia fejlesztése és erősítése. 	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>	

A személyes jelenlét. Megengedett hiányzás 15%

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Ajánlott irodalom:

JÁLICS F.: *Tanuljunk imádkozni*, Korda Kiadó, Kecskemét, 2011, ISBN: 978-963-9097-72-8.

MORENO, Z. T. – BLOMKVIST, L. D. – RÜTZEL, T.: *Pszichodráma – az élet duplája*, Animula, Budapest, 2006, ISBN: 963-941-052-7.

SJÖGREN, P.-O.: *A Jézus-ima – A szív imádsága*, zöld-S Studio, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-874-085-4.

STANGIER, K. W.: *Itt és most – Bibliodráma a liturgia és pszichodráma vonzásában*, Egyházfórum – Magyar Bibliodráma Egyesület, Budapest, 2003.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- az emberi lélek működésének és törvényszerűségeinek induktív ismerete;
- a kommunikáció csatornáinak és törvényszerűségeinek ismerete;
- a konfliktuskezelés eszközeinek és eljárásainak ismerete.

b) képességei

- önreflektív módon képes az emberi lélek törvényszerűségeit és ismereteit alkalmazni saját életére és társas kapcsolataira nézve;
- képes gazdagítani és árnyaltabbá tenni kommunikációs kultúráját;
- képes felismerni és adekvát módon kezelni a felmerülő intrapszichés és interperszonális kapcsolatokat.

c) attitűdje

- megerősödik hivatástudatában, érzékenyen reagál a lelkipásztori hivatás kihívásaira;
- mélyebben éli meg a személyes spiritualitás és a kegyességi élet lehetőségeit és gyakorlatát;
- hit és spiritualitás, kegyességi élet jártasságában elmélyül.

d) autonómiája és felelőssége

- vállalja személyes felelősségét saját hivatásának gondozásában, személyiségének önreflektív fejlesztésében és hivatáshoz kapcsolódó viselkedésének megélésében;
- a kurzus során kapott felismeréseit felelősen és szabadon használja a gyülekezeti élet különböző területein;
- törekszik arra, hogy spirituális önismeretét tovább művelje.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Mézes Zsolt László, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: L010, L011, L012 Tantárgy neve: Latin nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Latin Language [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: tematikus prezentáció	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további módok: évközi zárthelyi dolgozatok, témakidolgozás, dolgozat	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [2]: L010 Latin nyelv [1] [3]: L011 Latin nyelv [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Az elsajátítandó ismeretanyag: Az öt declinatio és ezek legfontosabb rendhagyó elemei, a coniugatio rendszere, és ezek rendhagyói (létige, possum, eo, fero, volo igecsalád etc.) participiumok és ezek szerkezetes alkalmazása: participium coniunctum, gerundium, gerundivum, ablativus absolutus, coniugatio periphrastica, passiv perfectumok, etc. igeneves szerkezetek accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo. Az alkalmazott szövegek szavainak, szótári alakjának ismerete, a szövegek fordítása csekély segítséggel. Az első és második szemeszterben a Vulgáta igeverseinek fordítása, rövidebb klasszikus szövegek és memoriterek, a harmadik szemeszterben az előrehaladás ütemétől függően újlatin, teológiai tárgyú szövegek, latin prédikációk részleteinek közös fordítása.</p> <p>A három féléves oktatási folyamat célja korábbi görög kurzusok során kialakított nyelvi készségek, nyelvszemléleti ismeretek elmélyítése. Megfelelő latin nyelvismeret megszerzése annak érdekében, hogy a teológiai fogalmak nyelvi szinten is érthetőkké és könnyen megjegyezhetőkké váljanak. További cél az is, hogy a latin nyelvismeret alkalmazható legyen az exegézisben a görög magyar latin komparatív szövegkezelés érdekében.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</p> <p>A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	

Kötelező irodalom:

Szabadi I.: *Latin nyelvtan református teológiai hallgatók számára*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2002, ISBN: 963-204-223-9.

További ajánlott irodalom:

NAGY F. – KOVÁTS GY. – PÉTER GY.: *Latin nyelvtan – A középiskolák számára*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-193-703-9.

BÖLCSKEI G. – LENKEY I.: *Idegen eredetű vallási szavak és fogalmak szótára*, Ethnica Alapítvány – Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszéke, Debrecen, 1991.

GULYÁS ISTVÁNNÉ – MUHARI K.: *Dicta aurea – Latin közmondás- és feladatgyűjtemény*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Dr. Mikó Gyula, óraadó, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: L231, L232, L233 Tantárgy neve: Angol nyelvi alapozó [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Foreign Language Basics (englisch) [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: nyelvi sáv	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: L231 Angol nyelvi alapozó [1] [3]: L232 Angol nyelvi alapozó [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A kurzus a hallgatók korábban megszerzett angol nyelvtudását rendszerezi, és arra építve meghatározott témakörökben fejleszti a hallgatók szókincsét és nyelvtani ismereteit és kommunikatív készségeit (hallás utáni értés, olvasott szöveg megértése, beszéd- és íráskészség). Angol nyelvi alapozó képzés 1: <i>Témakörök:</i> bemutatkozás, személyiségjegyek, szabadidő, sportolás, városi és vidéki élet. <i>Nyelvtan:</i> egyszerű jelen, folyamatos jelen, egyszerű múlt folyamatos múlt, mennyiségi kifejezések, névelők, melléknév-fokozás, hasonlító szerkezetek. Angol nyelvi alapozó képzés 2: <i>Témakörök:</i> útbaigazítás, mozi, film, kultúrák találkozása, bevásárlás, eligazodás az üzletek világában. <i>Nyelvtan:</i> befejezett jelen és egyszerű múlt idők, feltételes mód különböző típusai, segédigék (must, mustn't, needn't) Angol nyelvi alapozó képzés 3: <i>Témakörök:</i> technikai eszközök, internet-használat, globális jelenségek. <i>Nyelvtan:</i> befejezett múlt idő, függő beszéd, szenvedő szerkezet, segédigék (may, can, can't, could, couldn't) Kialakítandó kompetenciák: A hallgatók képesek valós élethelyzetekben (ismerkedés, bemutatkozás, meghívás, jegyvásárlás, üzleti vásárlás) komplex nyelvtudásukat adekvát módon használni, megérteni másokat és megértetni magukat írásban és szóban.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

A témák feldolgozása elsősorban szövegértés, szövegalkotás, illetve társalgás formájában részben az órán közösen, részben egyénileg/önállóan tanórán kívül történik. Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás.

Az órák során rendszeresen rövid (írásbeli) számonkérésre kerül sor. Ezen kívül a félév végén a félév során tárgyalt témákból zárthelyi dolgozatot írunk, melyet szóbeli beszámoló követ. A írásbeli és szóbeli számonkérések megfélelési küszöbe a legalább 50 %-os teljesítmény.

A gyakorlati jegy elemei: órai aktivitás, évközi számonkérések, félév végi zárthelyi dolgozat és a feldolgozott témákból történő beszámoló.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FALLA, T. – DAVIES, P. A.: *Solutions – Pre- Intermediate – Student’s Book*, Oxford University Press, Oxford, 2007, ISBN: 978-0-19-455165-6.

További ajánlott irodalom:

FALLA, T. – DAVIES, P. A.: *Solutions – Pre- Intermediate – Workbook*, Oxford University Press, Oxford, 2008, ISBN: 978-0-19-455172-4.

EASTWOOD, J.: *Oxford Practice Grammar*, Oxford University Press, Oxford, 1992, ISBN: 0-19-431-352-2.

ALEXANDER, L. G.: *Longman English Grammar Practice*, Longman, London – New York, 1990, ISBN: 058-204-500-2.

MURPHY, R.: *Essential Grammar In Use*, Cambridge University Press, Cambridge, 2002, ISBN: 0-521-55928-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretkövetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Kőszeghy Attila, tanársegéd, —

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: L241, L242, L243 Tantárgy neve: Német nyelvi alapozó [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Foreign Language Basics [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: nyelvi sáv	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: zárthelyi dolgozat, szóbeli beszámoló, esszé.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 70 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: L241 Német nyelvi alapozó [1] [3]: L242 Német nyelvi alapozó [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A hallgató a három félév alatt biztos nyelvtani alapokon nyugvó produktív tudást szerez: megismeri a német nyelv alapvető szerkezeti és nyelvtani sajátosságait, elsajátítja a meghatározott köznapi társalgási témák szókincsét, amivel egyben fejleszti kommunikatív készségeit is (hallás utáni értés, olvasott szöveg megértése, beszéd- és íráskészség). 1. Témakörök: Inhalte wiedergeben, Überraschung zeigen, Vermutungen anstellen, Aussagen einschränken, Interesse zeigen, die eigene Meinung zeigen, diskutieren; von einem Erlebnis berichten, etwas Besonderes beschreiben; Notizen schreiben, einen Text schreiben, Gefühle beschreiben; Buch oder Film beschreiben, eine Arbeitssituation beschreiben, kritisch Stellung nehmen, über Ziele sprechen. <i>Nyelvtan:</i> kausale Angaben, Ergänzungssätze, konzessive Angaben, modale Angaben, Adjektive: Verwendung, Steigerung, Nominalisierung, Graduierung, temporale Angaben, Zeitformen; Personalpronomen, Demonstrativpronomen, indirekte Frage, finale Angaben; reflexive Verben, Konjunktiv II mit Modalverb. 2. Témakörök: Telefonat, spontan Interesse äußern, Information zu einem Thema einholen, über ein Lieblingsprojekt sprechen; Vorteile/Nachteile erörtern, ein Problem darstellen, über den Tagesablauf sprechen; Leserbrief schreiben, eine Präsentation planen; eine Entscheidung begründen, etwas bewerten. <i>Nyelvtan:</i> Präpositionen, Futur I/II, Personalpronomen es, Relativsatz, adversative Angaben, Adverb, Infinitiv mit zu; Aufforderungen, das Verb lassen, indirekte Rede, Konjunktiv I/II; Partizip I/II, Zweck/Absicht formulieren. 3. Témakörök: Beschwerdebrief, über Vorurteile reden, einen Kompromiss finden; Argumente/Informationen zusammenfassen, den eigenen Standpunkt begründen, jmdn	

beschreiben, Notizen, Möglichkeiten erörtern, Ratschläge geben, Informationen vergleichen, Vermutungen äußern, Vorschläge bewerten.

Nyelvtan: Konjunktionen, Aufforderungen, modale Angaben; Negation, Wortbildung, Nominalisierung; Adjektive mit Präpositionen, subjektive Äußerungen mit Modalverben.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Minden egyes félév végén a szorgalmi időszak utolsó hetében gyakorlati jegyet kapnak a hallgatók. Az esetleges elégtelen osztályzat javítására a TVSZ 26. § (4) alapján kerülhet sor.

A témák feldolgozása elsősorban szövegértés, szövegalkotás, illetve társalgás formájában részben az órán közösen, részben egyénileg, önállóan tanórán kívül történik. Az órák során nagy gyakorisággal rövid írásbeli és szóbeli számonkérésre kerül sor. A félév végén a félév során tárgyalt témákból 45 perces zárhelyi dolgozat írására kerül sor, melyet szóbeli beszámoló követ. Az írásbeli és a szóbeli számonkérések megfelelési küszöbe a legalább 50-50 %-os teljesítmény. Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

DREYER, H. – SCHMITT, R.: *Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik - aktuell: Lehrbuch*, Max Hueber Verlag, München, 2012, ISBN: 978-319-307-255-9.

FÖLDEK H.: *Sag's besser! Ein Arbeitsbuch für Fortgeschrittene 1.; 2.*, Verlag für Deutsch, München, 1994, ISBN: 1.: 3-88532-655-8, 2.: 3-88532-656-6.

További ajánlott irodalom:

BUSCHA, J. – HELBIG, G.: *Deutsche Grammatik: Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*, Langenscheidt, Berlin, 2013, ISBN: 978-312-606-365-4.

LÁZÁR GYÖRGYNÉ: *Wortwörtlich – Tematikus német szókincsgyűjtemény érettségizőknek és nyelvvizsgázóknak*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-19-4971-1.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Eged Alice, főiskolai docens, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: L101-A/L111-A, L102-A/L112-A, L103/L113 Tantárgy neve: Angol/Német teológiai szakfordítás [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: English/German Translation of Theological Texts [1, 2, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: konzultáció, konzultáció, konzultáció és óraszám: 3, 3, 3 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: folyamatos számonkérés (pl. évközi zárthelyi dolgozatok), évközi beszámoló - tematikus prezentációk, fordítási gyakorlatok bemutatása	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: L233/L243 Angol/Német nyelvi alapozó [3] [2]: L101-A/L111-A Angol/Német teológiai szakfordítás [1] [3]: L102-A/L112-A Angol/Német teológiai szakfordítás [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Angol és német szakfordítás együttes tantárgy-leírása:

Az előadások célja, hogy elméleti szempontból megalapozza a nyelvi közvetítés gyakorlatát, áttekintse a fordításra vonatkozó különböző elméleteket és modelleket. A tantárgy olyan háttérismereteket közvetít, amelyek birtokában a fordítók képesek feladataikat magas színvonalon, a megrendelő elvárásainak és a fordítás etikai normáinak megfelelően ellátni.

Továbbá: Fordítási alapismeretek megtanítása, egyházi, teológiai szövegek idegen nyelvről magyarra történő fordításának gyakorlása. A hallgatók képesek a teológiai szakkifejezéseket adekvát és releváns módon használni szóban és írásban, rendelkeznek az alapvető fordítástechnikai ismeretekkel. A fordítás technikai ismeretek alkalmazása. A kiválasztott szakszöveg szerzője által megfogalmazott mondanivaló egyértelmű és maradéktalan megfogalmazása a magyar nyelv szabályainak felhasználásával. Mivel szakszövegről van szó, elvárás a szakterületre jellemző szaknyelvi kifejezések alkalmazása.

Tematika:

1. A nyelvészeti fordításelmélet keletkezése
2. A fordítói tevékenység jellege, eszköze, tárgya, a fordítás mint szakma, mint tantárgy, mint kutatási tárgy

3. Fordításelmélet és szociolingvisztika (egyéni beszédsajátosságok visszaadása, tájnyelvi jellegzetességek visszaadása)
4. Az ekvivalens nélküli lexika fordítása
5. Fordíthatóság, fordíthatatlanság
6. Fordításelmélet és pszicholingvisztika (percepció és produkció a fordításban)
7. Fordításelmélet és szövegnyelvészet (kohézió és koherencia, informatív, expresszív és operatív szövegek fordítása)
8. A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (denotatív modell, transzformációs modell)
9. A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (szemantikai modell, az ekvivalencia szintek modellje)
10. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (formális ekvivalencia, szöveg-ekvivalencia).
11. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (dinamikus ekvivalencia, az ekvivalencia fogalmának tagadása)
12. A nyelvészeti fordításelmélet legfontosabb képviselői (R. Jakobson, J. Catford, E. Nida, P. Newmark)
13. A nyelvészeti fordításelmélet legfontosabb képviselői (G. Steiner, G. Toury, J. P. Vinay és J. Darbelnet)
14. A fordítás mint kulturális transzfer

Számonkérési és értékelési rendszer:

A fordítandó szöveg kiválasztása egyéni megbeszélés alapján történik, minden diák esetében más. A szövegek kiválasztásában a teológiai tanári kar tagjai adnak útmutatást.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Angol teológiai szakfordítás

Kötelező irodalom:

- KLAUDY K.: *Bevezetés a fordítás elméletébe*, Scholastica, Budapest, 1999, ISBN: 963-859-126-9.
 HELTAI P.: *Mitől fordítás a fordítás? Válogatott fordítástudományi tanulmányok*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-995-549-3.
 DRAHOTA-SZABÓ E.: *Fordíthatóság, fordíthatatlanság és ami közöttük van – A kultúraspecifikus nyelvi elemek átültetéséről*, Grimm Kiadó, Szeged, 2015, ISBN: 978-963-869-6.

További ajánlott irodalom:

- ALBERT S.: *A fővényre épített ház – A fordításelméletek tudomány- és nyelvfilozófiai alapjai*, Áron Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-921-078-3.
 MUNDAY, J.: *Introducing Translation Studies – Theories and Applications*, Routledge, London – New York, 2001, ISBN: 978-041-558-489-0.

Német teológiai szakfordítás

Kötelező irodalom:

- ZALÁN P.: *Német fordítóiskola*, Corvina, Budapest, 1997, ISBN: 963-134-207-7.
 MOLNÁR J.: *Német fordítástechnika*, Holnap Kiadó, Budapest, 2002, ISBN: 978-963-346-500-4.
 KLAUDY K. – SALÁNKI Á.: *Német-magyar fordítástechnika – A fordítás lexikája és grammatikája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000, ISBN: 978-963-190-353-9.

További ajánlott irodalom:

- STOLZE, R.: *Übersetzungstheorien – Eine Einführung*, Günter Narr Verlag, Tübingen, 2008, ISBN: 978-3-8233-6431-3.
 KUBMAUL, P.: *Verstehen und Übersetzen – Ein Lehr- und Arbeitsbuch*, Günter Narr Verlag, Tübingen, 2007, ISBN: 978-3-8233-6350-7.
 KLAUDY K. (szerk.): *Fordítás és tolmácsolás az ezredfordulón – 30 éves az ELTE BTK Fordító és Tolmácsképző Központja – Jubileumi évkönyv*, Scholastica, Budapest, 2003, (Kurián Ágnes, Szabadi Krisztina vagy Horváth Ildikó tanulmánya), ISBN: 963-861-413-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért..

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Balog Margit, nyelvtanár; —

Dr. Csillag Andrea Ilona, főiskolai docens, PhD

Dr. Gaál-Szabó Péter, főiskolai tanár, PhD, dr.habil

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R001 Tantárgy neve: Rendszeres teológiai szigorlat Tantárgy neve angolul: Systematic Theology – Comprehensive Exam.	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9.	
Előtanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R015 Dogmatika [1]; *R016 Dogmatika [2]; R024 Etika [1]; *R025 Etika [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Tantárgy-leírás: Megismertetni a hallgatókkal a keresztyén tanítás klasszikus elemeit, az egyház egyetemes zsinatainak dogma-alkotó munkáját, valamint a bibliai-reformátori felismeréseken nyugvó keresztyén tantételeket. A református teológiai tudományos gondolkodás elsajátítása, fegyelmezett teológiaművelés. A keresztyén tantételek tudományos és interdiszciplináris szemlélete. A keresztyén gondolkodás és a társadalmi változások egymásra gyakorolt hatásának felismerése, az etika a legújabb kor, s egyben napjaink teológiai kérdésfeltevéseinek, illetve válaszainak megfogalmazása. Az egyes parancsolatok látószögébe kerülő etikai kihívások kezelése, valamint a konkrét teológiai megalapozás (fogalmak, történeti háttér) mellett a partnertudományokkal való párbeszédre való felkészítés, teológiai-etikai reflexiók megfogalmazása, önálló erkölcsi véleményformálás elősegítése	
Rendszeres teológiai szigorlat tételsor: Dogmatika: <ol style="list-style-type: none"> 1. A református dogmatika fő jellemvonásai 2. A teológia tudományos művelése 3. Isten megismerése 4. A Szentírás ihletettsége 5. A trinitástan 6. Teremtés és gondviselés 7. Az emberről szóló keresztyén tanítás 8. Krisztus inkarnációja 9. Krisztus halála 10. Krisztus feltámadása 	

11. A Szentlélekről szóló tanítás és az egyház lényege
12. A keresztség ekkleziológiai értelme
13. Az úrvacsoráról szóló római katólikus és protestáns tanítás
14. A predestináció tana
15. A végső dolgokról való tanítás(eszkatológia)

Etika, Etika prolegomena, Etika- és Teológiatörténet:

1. Morál. Ethosz. Etika. Keresztyén etika lehetséges strukturálása. Erkölcsi véleményformálás módszere
2. Az etika, mint teológiai diszciplína. A keresztyén etika teológiai alapjai (újszövetségi etika, bűn, szabadság, evangélium és törvény stb.)
3. Az etika felosztása. A keresztyén etika summája.
4. Képtilalom az egyház- és a teológiatörténetben. Kultúra, tudomány, művészetek.
5. Ünnepek és munka. Ökológia és etika.
6. A felsőbbtség. Demokrácia, jogállam, szociális állam. A keresztyén ember politikai felelőssége
7. Az élet védelme. Határesetek (öngyilkosság, háború, halálbüntetés).
8. Az orvosi etika kérdései a hatodik parancsolat tükrében (abortusz, eutanázia, mesterséges megtermékenyítés, embrióval való kísérletezés stb.)
9. Házasság. Család. Szexuáletikai kérdések
10. Gazdaság és etika (pénz, kamat, tulajdon, a gazdaságetika kritériumai)
11. A felebarát tisztessége (pereskedés, hazugság és igazmondás, a beszéd etikája, mobbing stb.)
12. Teológia és politikai etika a 2. világháború után (Metz, Moltmann)
13. A dialektika teológia
14. Bonhoeffer etikája
15. Barth és a magyar református teológia

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsga során a tétel egy "A" és egy "B" tétel-részből áll. Az adott félév tételsorát az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti. A hallgató az "A" és a "B" tétel-részt két külön cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.

A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tétel-részt legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tétel-részből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tétel-részt kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

- KÁLVIN, J.: *A keresztyén tanítás rendszere (Institutio)*, Magyar Református Egyház, Pápa, 1909.
 TÖRÖK I.: *Dogmatika*, Free University Press, Amsterdam, 1985, ISBN: 90-6256-356-2.
 KOCSIS E.: *Dogmatika*, Debrecen, 2003.
 SEBESTYÉN J.: *Református dogmatika*, Budapesti Református Theológiai Akadémia, Budapest, 1940 (új kiadás).
 SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993.
 TÖRÖK I.: *Etika*, Free University Press, Amsterdam, 1988, ISBN: 90-6256-686-3.

LOCHMANN, J. M.: *A szabadság útjelzői*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994, ISBN: 963-300-571-x.

További ajánlott irodalom:

KANTZENBACH, F. W.: *Teológiai irányzatok*. Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1996, ISBN: 963-8360-24-0.

TAVASZY S.: *Református keresztyén dogmatika*, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2006.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Bölcskei Gusztáv, egyetemi tanár, PhD, dr.habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Kovács Krisztián, egyetemi adjunktus, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék, Szociáletikai és Egyházzociológia Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R002 Tantárgy neve: Egyháztörténet szigorlat (I – XVIII. sz.) Tantárgy neve angolul: Church History – Comprehensive Exam (I – XVIIIth Century)	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: - és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8.	
Előtanulmányi feltételek: *R033-A A felvilágosodás korának egyháztörténete; R035-A Kora újkori egyháztörténet [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A teológiai tanulmányok során egyháztörténetből elsajátított ismeretek rendszerező áttekintése a kezdetektől a XVIII. század végéig.	
Tételsor: EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNETBŐL	
64. A keresztyénség terjedése, szervezeti és tanbeli fejlődése, kapcsolata a római állammal 313-ig. Nagy Constantinus és fiai egyházpolitikája. 65. Az ökumenikus zsinatok és a keresztyén tanrendszer fejlődése. A keleti és nyugati egyházatyák különös tekintettel Augustinusra. 66. A szerzetesség kialakulása, fejlődése a Cluny reform mozgalomig. 67. Misszió a germán népek között. A frank állam és a Karoling dinasztia jelentősége a nyugati egyház történetében, a kor művelődése és teológiai gondolkodása. 68. A keleti és a nyugati egyháztest különbségei. A szláv népek keresztyén hitre térése. A nagyegyházzszakadás. 69. A pápaság szerepének változása: Nagy Gergelytől az invesztitúra harc végéig. A pápaság világi befolyása tetőpontján. A keresztes hadjáratok, eretnokségek és az inkvizíció kibontakozása. 70. A virágzó középkor egyházi életének, művelődésének jellemzői. A korszak teológiai gondolkodása, jeles teológus egyéniségei különös tekintettel Aquinói Tamásra. 71. A középkori egyház válsága és reformkísérletek a XIV–XV. században. Az előreformációs mozgalmak. 72. Luther reformátori tevékenysége, teológiája, Melanchthon jelentősége. 73. A helvét irány kezdetei, Zwingli tevékenysége, teológiája és Bullinger jelentősége. 74. Kálvin reformátori működése és teológiája.	

75. A reformáció balszárnya. A római katolikus egyház és ellenreformációs tevékenysége a XVI–XVII. században.
76. A kálvini reformáció hatása Nyugat-Európában a XVI–XVII. században.
77. A felvilágosodás hatása a protestantizmusra.
78. 15. A pietizmus gyökerei és átfogó értékelése, a német pietizmus. Protestáns ébredési
79. mozgalmak az angol nyelvű területen a XVIII. században.

MAGYARORSZÁGI EGYHÁZTÖRTÉNETBŐL

80. A magyarság kapcsolatai a keresztyénséggel és István király egyházszerző tevékenysége.
81. Művelődés és oktatás a középkori Magyarországon.
82. A reformáció kibontakozása Magyarországon 1550-es évekig.
83. Az első reformátori nemzedék jeles képviselői és a helvét irány előretörése Magyarországon.
84. A lutheránusok helyzete Erdélyben és a királyi Magyarországon a linzi békéig. A reformáció balszárnya hazánkban: anabaptisták, unitáriusok és szombatosok.
85. Az ellenreformáció Magyarországon a gyászévtizedig.
86. A Bocskai szabadságharc és eredményei a protestánsok helyzetének alakulásában.
87. Bethlen Gábor és I. Rákóczi György jelentősége a magyar protestantizmus történetében.
88. A protestantizmus jelentősége XVII. századi magyar művelődéstörténetben, a korszak teológiai irányzatai.
89. Az I. Lipót féle abszolutizmus egyházpolitikája és a gyászévtized.
90. A Thököly felkelés és a Rákóczi szabadságharc korának egyháztörténete hazánkban.
91. III. Károly és Mária Terézia korának egyházpolitikája.
92. II. József és II. Lipót valláspolitikája az Edictum Tolerantiae és az 1791. évi XXVI. tc. hatása egyházunk életére. A budai zsinat, küriarhia és hierarchia harca.
93. A XVIII. század egyházi művelődése és teológiai sajátossága Magyarországon.
94. A Debreceni Református Kollégium történetének rövid összefoglalása a XVIII. század végéig.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A szigorlati vizsga során a hallgató az egyetemes és a magyar tételsorokból is egy-egy tételt húz ki és ismertet. A hallgató az "A" és a "B" tétel-részt külön cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.

A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tétel-részt legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tétel-részből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tétel-részt kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Lásd a kapcsolódó tanegységekhez ajánlott szakirodalmat!

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr.habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R010-A, R011-A Tantárgy neve: Hitvallásismeret [1, 2] Tantárgy neve angolul: Reformed Confessions [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea, ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: a leadott kátékérdésekből szóbeli rendszeres számonkérés, témaprezentációk a kiadott kátékérdésekből	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Tantárgy-leírás: A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás megismerése, hogy a hallgatók a teológia tudományának művelése és a lelkészi munkára való készülés alapvetően szükséges ismeretanyagának egy részét már itt elsajátítsák. Az előadások hangsúlyt helyeznek a Hitvallás Heidelbergi Kátéval való összehasonlítására, és segítséget kívánnak nyújtani a rendszeres teológia műveléséhez és a teológiai gondolkodás útján való elinduláshoz. A Hitvallások tanulása folyamán hangsúly esik a jellegzetes református tanítások megismerésére.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban. A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató közös külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: SZÜCS F.: <i>Hitvallásismeret</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 978-963-980-802-7. TÖKÉS I.: <i>A Második Helvét Hitvallás magyarázata</i> , Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Nagyvárad, 2006, ISBN: 973-834-178-7.	

A Heidelbergi Káté és a Második Helvét Hitvallás, Kálvin Kiadó, Budapest, 2004, ISBN: 978-963-558-222-8.

További ajánlott irodalom:

FEKETE K.: *A heidelbergi káté magyarázata. Hálaadásra vezető vigasztalás 129 kérdés-feleletben*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-558-226-6.

BÖLCSKEI G.: Erasmus és Luther hatása Huldrych Zwingli teológiai gondolkodására, in: BÉRES T. – KODÁCSY-SIMON E. – OROSZ G. V. (szerk.): *Krisztusra tekintve hittel és reménnyel: Ünnepi kötet Reuss András professzor 70. születésnapjára*, Luther Kiadó, Budapest, 2008, (27–32), ISBN: 978-963-9571-79-2.

BARTH, K.: *A keresztény tanítás a Heidelbergi Káté alapján*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-558-227-3.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Bölcskei Gusztáv, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R012-A Tantárgy neve: Teológiai enciklopédia Tantárgy neve angolul: Introduction to Theology	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk, szerepjáték	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: folyamatos számonkérés (pl. évközi zárthelyi dolgozatok), évközi beszámoló, tematikus prezentációk	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Tantárgy-leírás: A tantárgy célja megismertetni a hallgatót a keresztyén teológiai gondolkodás történetével és irányzataival. Bevezetést kíván nyújtani a teológia tudományának műveléséhez. A félév folyamán sor kerül a teológiának más tudományok között való elhelyezésére. Ezek mellett a tantárgy bemutatja a teológia tudományának belső rendszerét, felépítését és kitér az egyes kutatási területek egymáshoz való viszonyának a meghatározására és rámutat, hogy a teológiai építménye a rendszeres teológiában csúcsosodik ki.	
Tematika: <ul style="list-style-type: none"> 96. Az enciklopédia, teológia meghatározása, s a teológiatudomány felépítése 97. Jézus és az ősegyház, az újszövetségi kánon meghatározása, a hagyomány szerepe 98. A patrisztikus kor (fogalom, áttekintés, kiemelkedő teológusok) 99. Az egyetemes (ökumenikus) zsinatok és tanításai 100. A középkor és a reneszánsz (reneszánsz, skolasztika, realizmus és nominalizmus, modern út, ágostoni iskola) 101. Humanizmus és annak területi sajátosságai 102. Kiemelkedő középkori teológusok a középkorban 103. A teológiai fejlődés fő irányai a középkorban és a patrisztikus örökség 104. A reformáció és irányzatai. Jelentős teológusok a reformáció korában. A reformáció fő teológiai tanításai 105. A reformáció utáni mozgalmak 106. A modern kor (felvilágosodás, protestantizmus és a kritikák) 107. Romantika, marxizmus, liberális protestantizmus, modernizmus 	

108. Neoorthodoxia, feminizmus, posztmodernizmus
 109. Felszabadítás teológia, fekete teológia, evangélikalizmus, posztliberalizmus

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít. Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

MCGRATH, A. E.: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest, 1995, ISBN: 963-379-119-7.

KOCSIS E.: *Theológiai enciklopédia*, DRTA nyomda, Debrecen, 1982.

TÖRÖK I.: *Theológiai enciklopédia*, DRTA nyomda, Debrecen, 1959.

További ajánlott irodalom:

KOVÁCS Á.: *Hitvédelem és egyháziasság – A debreceni újortodoxia vitája a liberális teológiával*, L'Harmatan, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-236-306-6.

LANE, T.: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat – Kálvin, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-558-338-6.

VISCHER, L. (Hrg.): *Reformiertes Zeugnis heute. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus der reformierten Tradition*, Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 1988, ISBN: 978-378-870-773-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R013 Tantárgy neve: Filozófiatörténet Tantárgy neve angolul: History of Philosophy	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: R012-A Teológiai enciklopédia	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Tantárgy-leírás: A filozófiai gondolkodás története a kezdetektől legalább a 20. század elejéig. Ennek keretében tételesen előadatnak az ókori hellén filozófiai iskolák, a nagy görög filozófusok, a filozófia és keresztyénség találkozása, a középkor és újkor filozófiája, a kartézianus és deista szemlélet, a modern német gondolkodók Kanttól Hegelig.	
Tematika:	
110. A keresztyén filozófia problematikája és viszonya a teológiához 111. A görög filozófiai gondolkodás (ión természetfilozófiától – eleai iskoláig) 112. A világmagarázó rendszerek kora (szofisták, Szókratész, Platón, Arisztotelész) 113. A vallás és filozófia kapcsolata (Philón és Plótinosz) 114. Filozófia és keresztyénség Augustinus gondolkodásában 115. A skolasztika (Canterbury Anselmus, Petrus Abelardus, Aquinói Tamás, Bonaventúra és Johannes Duns Scotus filozófiai és teológiai szintézisei) 116. A felvilágosodás filozófiája (David Hume, Voltaire, Rousseau) 117. Keresztyén filozófiai törekvések az újkorban: Blaise Pascal és Gottfried Wilhelm Leibniz 118. A klasszikus német filozófia (Kant, Fichte, Schelling, Hegel) 119. A pozitivizmus (Comte), empirizmus és fenomenológia (J.S. Mill, E. Husserl) 120. A német idealizmus programjának keresztyén kritikussai (Bernard Bolzano, Søren Kierkegaard) és Heidegger 122. Az újskolasztika (John H. Newman, Etienne Gilson, Jacques Maritain, Horváth Sándor) 123. Sándor 124. A transzcendentális módszerek (Karl Rahner, Bernard Lonergan, Richard Schaeffler)	

125. Perszonalizmus (Martin Buber, Rozenzweing, E. Lévinas)

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató **közös** külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama **20**perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására **van** lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

NYÍRI T.: *A filozófiai gondolkodás fejlődése*, Szent István Társulat, Budapest, 1977, ISBN: 963-360-046-4.

SAWYER, F.: *Filozófiai perspektívák III. – Reneszánsz, reformáció, felvilágosodás*, SRTA, Sárospatak, 2002, ISBN: 963-204-088-0.

DAVIES, B.: *Bevezetés a vallásfilozófiába*, Kossuth Kiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-094-116-3.

További ajánlott irodalom:

MEZEI B.: *Mai vallásfilozófia*, Kairosz Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-976-662-404-0.

HALASSY-NAGY J.: *A filozófia története*, Pantheon, Budapest, 1927.

PÁSZTORI KUPÁN I.: *Ókori görög gondolkodók – Filozófiai bevezetés a teológiai tanulmányozásához*, PTI, Kolozsvár, 2010, ISBN: 978-973-887-996-6.

KOVÁCS Á.: A vallástudomány és a protestáns teológia határkérdései és mai relevanciájuk Kovács Ödön rendszeralkotása kapcsán, *Vallástudományi Szemle*, 2015, 11(2), (105–121).

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

<p>d) autonómiája és felelőssége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
<p>Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Bölskei Gusztáv, egyetemi tanár, PhD, dr. habil</p>
<p>A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil</p>
<p>A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék</p>

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R014 Tantárgy neve: Korai dogmatörténet Tantárgy neve angolul: Early History of Christian Doctrine	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: évközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; B031-A Bibliaismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Tantárgy-leírás: A tantárgy célja az ókeresztyén kor dogmatörténetének megismerése és elsajátítása. A kurzus alapot nyújt a magasabb szintű, későbbi dogmatikai tanulmányokhoz az alapvető teológiai kérdések tisztázása által. A korai dogmatörténetben való elmélyülés megalapozza a hallgató rendszeres teológiai tudását, kiszélesíti a szaktantárgyra való rálátását és a teológiai problémák sajátosságaira rávilágít. Az elsajátított tudás révén a hallgató képes lesz megérteni Kálvin, Luther és a többi reformátor műveit és eljut annak felismerésére miért is volt fontos számukra az ókeresztyén teológia.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 126. Dogma, dogmatika, dogmatizmus 127. Dogmatörténet, dogmafejlődés, a korai dogmatörténet felosztása, 128. A Szentírás, tradíció és egyház. Antik vallások 129. Adopcionizmus. A zsidókeresztyénség (ebionitizmus), <u>hellenizmus</u> (Artemon, 130. Szamosztaai Pál és Antiochiai Lukiánosz) 131. Gnoszticizmus (Valentinosz, Markion, Mani - manicheizmus), és az apostoli tan, ker. teológia Dinamikus és modalista monarchianizmus 132. Órigenész élete, Szentháromságtan, megváltás, krisztológia, comm. id. 133. Órigenész írásmagyarázati elvei, egyháztan, eszkatológia, lelkek pre-egzisztenciája 134. Hitszabály egyházi és teológiai kifejtése 135. Donatizmus és pelagianizmus 136. Krisztológia I. és II. (dogmatikai és bibliai alapozás) ANikeai zsinat és tanítása 137. (Athanasziosz és Arius) és a Szentlélek Istensége 	

138. Krisztológia III. Efézusi zsinat (nesztorianizmus és Kírilloosz)
 139. Krisztológia IV. Khalkedóni zsinat (monofizitizmus, monotheizmus, monergizmus)

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhetsz.

A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van/nincs lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít. Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tétel sor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

PÁSZTORI KUPÁN I.: *Követvén a szent atyákat – Az ógyház dogmatörténete 381-ig*, Napoca Star – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2009, ISBN: 978-973-647-694-5.

PÁSZTORI KUPÁN I.: *Mindnyájan egybehangozóan tanítjuk – Az ógyház dogmatörténete 381-től 451-ig*, Napoca Star – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2010, ISBN: 978-973-647-694-5.

VANYÓ L.: *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe*, Szt. István társulat, Budapest, 1998, ISBN: 978-963-277-136-6.

HARNACK, VON A.: *Dogmatörténet*, P. Tillinger, Sopron, 1998, ISBN: 963-550-601-5.

További ajánlott irodalom:

MCGRATH, A. E.: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Osiris, Budapest, 1995, ISBN: 963-379-119-7.

KOVÁCS Á.: Hitvallás, millennializmus és az evangélium hirdetése, in: KUSTÁR Z. – BARÁTH B. – GONDA L. – HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *Orando et laborando: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2006/2007. évi értesítője (469. tanév)*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2007, (149–156).

KELLY, J. N. D.: *Early Christian Creeds*, Continuum, London, 2001, ISBN: 978-082-649-216-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R015, R016 Tantárgy neve: Dogmatika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Dogmatics [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 45, 45 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; R013 Filozófiatörténet; B031-A Bibliaismeret [2] [2]: R015 Dogmatika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A Credo hitcikkelyeinek tematikus követése nyomán a keresztyén tanítás részletes és tételes kifejtése, úgymint Isten megismerése, az inspiráció tana és története, a verbális inspiráció kifejlődése és lényege, a trinitástan, Isten lényege, az Atya-Isten személye, Isten teremtő munkája, az antropikus kozmológiai elvek és az ember teremtéséről szóló bibliai tanítás, az emberről szóló keresztyén tanítás, a bűn, az isteni gondviselés, az egyetemes kegyelem, Krisztus istensége, az inkarnáció, Krisztus halála, feltámadása, mennybemenetele, pneumatológia, ekkleziológia, örökélet, kegyelmi kiválasztás, sákramentumok tételes előadása.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 140. A református dogmatika fő jellemvonásai 141. A teológia tudományos művelése 142. Isten megismerése 143. A Szentírás ihletettsége 144. A trinitástan 145. Teremtés és gondviselés 146. Az emberről szóló keresztyén tanítás 147. Krisztus inkarnációja 148. Krisztus halála 149. Krisztus feltámadása 150. A Szentlélekről szóló tanítás és az egyház lényege 151. A keresztség ekkleziológiai értelme 152. Az úrvacsoráról szóló római katólikus és protestáns tanítás 153. A predestináció tana 	

154. A végső dolgokról való tanítás(eszkatológia)

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban. A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató közös külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KÁLVIN, J.: *A keresztyén tanítás rendszere (Institutio)*, Magyar Református Egyház, Pápa, 1909.
TÖRÖK I.: *Dogmatika*, Free University Press, Amsterdam, 1985, ISBN: 90-6256-356-2.
SEBESTYÉN J.: *Református dogmatika*, Budapesti Református Theológiai Akadémia, Budapest, 1940 (új kiadás).

További ajánlott irodalom:

TAVASZY S.: *Református keresztyén dogmatika*, Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2006.
KOC SIS E.: *Dogmatika*, Debrecen, 2003.
BARTH, K.: *Kisdogmatika*, Országos Református Missziói Munkaközösség, Budapest, é. n.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Dr. Bölcskei Gusztáv, egyetemi tanár, PhD, dr. habil
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Alapvető és materiális etika

Kredittartománya: 11 kredit

Felelőse: Dr. Fazakas Sándor

Tantárgyai:

- 1) Etika prolegomena — az adott szakon
- 2) Etika [1, 2] — az adott szakon

Tantárgy kódja: R021	Kreditértéke: 3
Tantárgy neve: Etika prolegomena	
Tantárgy neve angolul: Introduction to Christian Ethics	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: erkölcsi véleményformálás módszertani lépéseinek elsajátítása, begyakorlása	
A számonkérés módja: kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: erkölcsi véleményformálás módszertani lépéseinek alkalmazása	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A hallgatók ismerkedjenek meg az etika művelésének főbb kérdéseivel, különös tekintettel a teológiai etika művelésére. Legyenek képesek alapvető teológiai etikai különbségtételekre, ismerjék a morális ítéletalkotási folyamatok sajátosságait, az etika lehetséges strukturálását.</p> <ol style="list-style-type: none"> 155. Az etikai prolegomena meghatározása és feladata. Morál. Ethosz. Etika 156. Filozófiai és vallásbölcseleti etika 157. Az etika forrásai: Újszövetségi etika, a szeretet kettős parancsa 158. Teológiai etika. A Szentírás és etika. A keresztyén etika summája 159. Az etika, mint teológiai diszciplína. A teológiai etika és a többi teológiai tudományág 160. Az etika strukturálása, felosztási lehetőségei 161. A keresztyén teológiai etika alapjai: Szabadság, Bűn 162. A keresztyén teológiai etika alapjai: Evangélium és Törvény. A törvény radikalizálódása. A törvény hármassága 163. A keresztyén teológiai etika alapjai: Krisztuskövetés. Lelkiismeret 164. Megigazulás és megszentelődés 165. Erények 166. Aszkézis és jócselekedetek 167. Az erkölcsi ítéletalkotás/véleményformálás módszere 	

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 15/20/30 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-963-558-381-2.

KODÁCSY-SIMON E. (szerk.): *Értelmes szívvel – Etikai témák az evangélikus oktatásban*, Luther Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-380-090-4.

RAE, S. B.: *Erkölcsei döntések – Bevezetés az etikába*, Harmat Kiadó, Budapest, 2015, ISBN: 978-963-288-282-6.

SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993, ISBN: 963-836-001-1.

ARISZTOTELÉSZ: *Nikomákhoszi Etika*, Európa Kiadó, Budapest, 1997, ISBN: 963-074-045-1.

TÖRÖK I.: *Etika*, Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997.

NAGY L.: *Református keresztyén közösségi etika*, Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontja, Kolozsvár, 1998.

BONHOEFFER, D.: *Etika*, Exit Kiadó, Kolozsvár, 2015, ISBN: 978-973-7803-13-9.

További ajánlott irodalom:

HONECKER, M.: *Einführung in die theologische Ethik: Grundlagen und Grundbegriffe*, de Gruyter, Berlin – New York, 1990, ISBN: 3-11-008146-6.

FREY, C. – DABROCK, P. – KNAUF, S.: *Repetitorium der Ethik*, Hartmut Spenner, Waltrop, 1997, ISBN: 3-927718-70-X.

HUPPENBAUER, M. – DE BERNARDI, J.: *Kompetenz Ethik für Wirtschaft, Wissenschaft und Politik – Ein Tool für Argumentation und Entscheidungsfindung*, Versus, Zürich, 2000, ISBN: 3-03909-009-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Alapvető és materiális etika

Kredittartománya: 11 kredit

Felelőse: Dr. Fazakas Sándor

Tantárgyai:

1) Etika prolegomena — az adott szakon

2) Etika [1, 2] — az adott szakon

Tantárgy kódja: R024, R025 Tantárgy neve: Etika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Ethics [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; R021 Etika prolegomena; B031-A Bibliaismeret [2] [2]: R024 Etika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Az utóbbi évtizedek gyors társadalmi fejlődése, valamint a technikai civilizáció vívmányai is állandó változást eredményeznek életünkben: az emberi cselekvés olyan területei és lehetőségei nyíltak meg, amelyek kérdésessé teszik a korábbi világszemlélet és morális elképzelések hatékonyságát. A korábbi erkölcsi válaszok helyén tanácstalanság, elbizonytalanodás vagy – jobb esetben is – az etikai tájékozódás iránti fokozottabb igény figyelhető meg.</p> <p>Napjainkban felértékelődött az etikai tájékozódás iránti igény. A technikai civilizáció áldásai és kockázatai, az életformák pluralizálódása, a globális gazdasági és politikai érdekek érvényesítése, a kommunikáció új formái elkerülhetlenné teszik a mindennapi életet érintő kérdések és jelenségek tudatos reflektálását, a szabad és kényszer nélküli erkölcsi vélemény megfogalmazását. Ezt a törekvést az értékek és megoldási lehetőségek iránti tájékozódás sokfélesége jellemzi: a vallási hagyományoktól független ún. szekuláris erkölcsi minták és megoldások igénye éppúgy jelen van társadalmunkban, mint az új vallási mozgalmak és spirituális élmények élet- és világszemlélete által inspirált moralitás. A tanegység során a reformatori (protestáns) etika kifejtésére kerül sor. A foglalkozások során a cél nem az elvárás, még kevésbé valamely vallási vagy erkölcsi tekintélynek való engedelmesség munkálása, hanem segítségnyújtás az erkölcsi értékítélet kialakításához, adott helyen, időben és szituációban. Az előadások során a lehető legszélesebb körben mutatjuk be az emberi élet alapvető kapcsolatait és feltételeihez való</p>	

viszonyulások etikai szempontjait és lehetséges megoldásait. A beszéd és a képi kommunikáció síkján jelentkező erkölcsi dilemmák és megoldásra váró kérdések tisztázása után az emberi élet, érzelmek és kapcsolatok megélésének legelemibb és legintimebb köre (a házasság, család és szexualitás etikája) kerül tárgyalásra, majd az életet körülvevő további feltételekhez, úgy mint a technikához, a környezethez, a gazdaság és a politika világához való viszonyulás formáit elemezzük.

Az etika – Bonhoeffer szerint – „bátor vállalkozás”. Így az egyes témakörök kifejtése és a részletkérdésekbe való bevezetés impulzusokat és módszertani segítséget kíván nyújtani a hitéleti szakos hallgatóknak, saját erkölcsi ítéletalkotás megfogalmazásához.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 15/20/30 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-963-558-381-2.

LOCHMANN, J. M.: *A szabadság útjelzői*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994, ISBN: 963-300-571-x.

SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993, ISBN: 963-836-001-1.

TÖRÖK I.: *Etika*, Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997.

KODÁCSY-SIMON E. (szerk.): *Értelmes szívvel – Etikai témák az evangélikus oktatásban*, Luther Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-380-090-4.

BONHOEFFER, D.: *Etika*, Exit Kiadó, Kolozsvár, 2015, ISBN: 978-973-7803-13-9.

További ajánlott irodalom:

HONECKER, M.: *Einführung in die theologische Ethik: Grundlagen und Grundbegriffe*, de Gruyter, Berlin – New York, 1990, ISBN: 3-11-008146-6.

FREY, C. – DABROCK, P. – KNAUF, S.: *Repetitorium der Ethik*, Hartmut Spenner, Waltrop, 1997, ISBN: 3-927718-70-X.

HUPPENBAUER, M. – DE BERNARDI, J.: *Kompetenz Ethik für Wirtschaft, Wissenschaft und Politik. Ein Tool für Argumentation und Entscheidungsfindung*, Versus, Zürich, 2000, ISBN: 3-03909-009-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb.*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektszerte a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Alkalmazott teológiai etika

Kredittartománya: 6 kredit

Felelőse: Dr. Fazakas Sándor

Tantárgyai:

- 1) Vallás- és egyházzociológia — az adott szakon
- 2) Gazdaságetika [1, 2]

Tantárgy kódja: R026	Kreditértéke: 3
Tantárgy neve: Vallás- és egyházzociológia	
Tantárgy neve angolul: Sociology of Religions and Churches	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk (statisztikák, felmérések eredményei)	
A számonkérés módja: kollokvium,	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: saját gyülekezet empirikus elemzése (esszé formájában)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9.	
Előtanulmányi feltételek: R021 Etika prolegomena	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: Elméleti felkészítést követő gyakorlati felmérésben és azok eredményeinek kiértékelésében vizsgáljuk, hogy milyen formákat ölt az egyháziasság és vallásosság a XXI. század küszöbén, Európaszerte és Magyarországon.</p> <p>Tematika: Az egyházak és vallásfelekezetek nagy átalakuláson mentek át az utóbbi évtizedek alatt. Látszatstabilitásuk meginogni látszik Európaszerte, az egyháztagság már nem magától értetődő, mint korábban, sokan megkérdőjelezzik az egyházak társadalomban való jelenlétének legitimitását. Egyes vélemények szerint az egyház a folyamatos szekularizáció és a "piacon megjelenő" új vallások keresztüztüzebe került. Az egyházak elvesztették korábbi "monopolhelyzetüket", ami az érték közvetítést és értékteremtést illeti. Mit nyújthat az egyház a mai kor emberének? Hol a helye a történelmi egyházaknak a társadalom életében, a közéletben, a nyilvánosság előtt?</p> <p>Témakörök:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vallásszociológia, egyházzociológia 2. Szekularizáció és pluralizmus 3. Posztmodern vallásosság 4. Népegyház, államegyház, hitvalló egyház 5. Az egyházi differenciálódás 6. Népegyház, államegyház, hitvalló egyház 7. Népegyházi gyakorlat és az Újszövetség 	

8. Milyen lesz a III. évezred vallásossága?
 9. Mégis miért népegyház?
 10. Egyház, politika, közélet

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, empirikus esettanulmány előzetes megírása a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszak végén az elméleti felkészítésben kapott támpontok és szempontok alapján esszé jellegű empirikus elemzést ír saját gyűlekezetének vallásszociológiai arculatáról (felhasználva a KSH valamint a saját lelkészi hivatal statisztikai adatait is). A vizsga első részében számot ad a tételsor alapján az ismeretanyagról, a második részében bizonyítja a dolgozat segítségével az ismeretek alkalmazhatóságát. A dolgozat, illetve a tapasztalt valóság közös kiértékelésére kerül sor.

Elméleti ismeret elégtelensége esetén a vizsga megismételhető, ebben az esetben a benyújtott dolgozat érvényben marad. Amennyiben az empirikus dolgozat nem felel meg a követelményeknek, újat kell írnia. A vizsga akkor felelt meg, ha mindkét része elfogadható a teljesítménynek.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FAZAKAS S.: *Vétkezünk... Egyház a történelmi és társadalmi bűnösszefüggések rendszerében*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017, (229–296), ISBN: 978-963-414-284-3.

SZÁNTÓ J.: *Vallásosság egy szekularizált társadalomban*, Új Mandátum, Budapest, 1988, ISBN: 963-7476-70-9.

FAZAKAS S.: *Népegyház - krízis vagy lehetőség?* Theologiai Szemle, 1994, 37(6), (332–344).

BÖLCSKEI G.: *Az egyházak jelenléte, jelentősége és hatása a második millennium végén*, Theologiai Szemle, 1995, 38(2), (83–87).

CASANOVA, J.: *Vallás és közösség Kelet- és Nyugat-Európában, 2000*, 1995, 7(4), (6–11).

TOMKA M.: *Az egyházak az ezredfordulón*, *Theologiai Szemle*, 1995, 38(2), (78–82).

FAZAKAS S.: *A szekularizáció és a kommunizmus öröksége*, in: KOOL, A-M. (szerk.): *Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban*, Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, Budapest, 2002, (29–46) ISBN: 963-202-353-6.

TOMKA M.: *Vallási helyzetkép 2009*, in: ROSTA G. – TOMKA M. (szerk.): *Mit értékelnek a magyarok?* OCIPE Magyarország – Faludi Ferenc Akadémia, Budapest, 2010, (401–425), ISBN: 978-963-89039-0-7.

További ajánlott irodalom:

KAMARÁS I.: *Új vallási mozgalmak világszerte és Magyarországon*, *Magyar Tudomány*, 1999, 44(5), (560–569).

HEGEDŰS R.: *A vallásosság a társadalomban*, *Századvég*, 2001, 6(21), (51–68).

DAVIE, G.: *A vallás szociológiája*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2010, ISBN: 978-963-314-006-2.

TOMKA M.: *Religion und Kirche in Ungarn – Ergebnisse religionssoziologischer Forschung 1969-1988*, Ungarischen Kirchensoziologischen Institut – Institut für kirchliche Sozialforschung, Wien, 1990.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R028 Tantárgy neve: Etikatörténet Tantárgy neve angolul: History of Ethics	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: 2 ZH a szorgalmi időszakban	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; *R014 Korai dogmatörténet; *R021 Etika prolegomena	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Az előadások hallgatásával és a kötelező olvasmányok tanulmányozásával a hallgató megismerkedhet a keresztyén etikai gondolkodás történetével, illetve a "teológiai iskolák" szociáletikai sajátosságaival a reformációtól kezdve napjainkig. A kurzus során megismerkednek a hallgatók mindenekelőtt a protestáns teológiai szociáletikai tanításával; átfogó képet kapnak a sajátos protestáns etikai véleményformálásáról, annak kontextuális és mai módszertanáról, alkalmazhatóságáról.</p> <ol style="list-style-type: none"> 168. A reformátori etika alapjai 169. Kálvin etikája és ekkléziológiája 170. Luther megigazulás tana 171. Az etika története Schleiermachtetől Harnackig 172. A dialektika teológia etikai felismerései 173. Barth etikai gondolkodása az „Egyházi dogmatikában” 174. Barth politikai etikája 175. A Barmeni teológiai nyilatkozat etikai üzenete 176. Brunner etikája és a természeti teológia 177. Bonhoeffer etikája 178. Tillich rendszeres teológiája 179. Az 1948-at követő időszak etikai és ekkléziológia útkeresése a Magyarországi Református Egyházban 180. A politikai teológia fogalma a XX. században (Moltmann, Metz, Volf, Huber stb.) 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.</i>	

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban kettő zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb válaszokat igénylő kérdésekből áll. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A tételből áll. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tétel sor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

ZAHRNT, H.: *Az Isten-kérdés – Protestáns teológia a XX. században*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1997, ISBN: 963-8360-17-8.

VÁLYI NAGY E.: *Nyugati teológiai irányzatok századunkban*, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1984, ISBN: 963-300-033-5.

KANTZENBACH, F. W.: *Teológiai irányzatok*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1996, ISBN: 963-836-016-X.

További ajánlott irodalom:

BUSCH, E.: *Istenismeret és emberség: betekintés Kálvin teológiájába*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-558-130-6.

MCGRATH, A. E.: *Emil Brunner – Újraértékelés*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2018, ISBN: 978-963-558-403-1.

KOVÁCS K.: *Határmezsgyén – A református egyház a történelmi örökség és a megújulás esélyei között az 1989–90-es rendszerváltást követően*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2018, (47–126), ISBN: 978-963-414-417-5.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Krisztián, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: R030-A, R031-A Tantárgy neve: Ókori és középkori egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church History of the Antiquity and of the Middle Ages [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 2, 2</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2] [2]: R030-A Ókori és középkori egyháztörténet [1]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>Ókori és középkori egyháztörténet 1: Ismeretanyag: Az ókori egyháztörténet rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszerzetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetes folyamatait, meghatározó fordulatait.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 181. Bevezetés az egyháztörténetbe. 182. Az ősegyház kialakulása és a keresztyénség terjedése 313-ig. 183. Nagy Konstantinnak és utódainak egyházpolitikája. 184. A keresztyén tanrendszer kikristályosodása, ökumenikus zsinatok. 185. A keresztyén Kelet és Nyugat fokozatos szétválása. 186. A szerzetesség kialakulása 187. A népvándorlás és az iszlám hatása a keresztyénségre 188. A germánok megtérése és a korabeli szerzetesség 189. A frank állam szerepe a nyugati keresztyénség és a pápai hatalom kialakulásában 190. A bizánci birodalom és a keleti keresztyénség a trullósi zsinattól a nagy szkizmáig (1054) <p>Ókori és középkori egyháztörténet 2: Ismeretanyag: A virágzó és a hanyatló középkor (1054–1517) egyetemes és magyarországi egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása.</p> <p>Tematika:</p>	

191. A virágzó középkor politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének általános áttekintése.
192. A szláv népek keresztyén hitre térése és a nagy egyházszakadás.
193. Szerzetesi reformmozgalmak és a pápaság helyzetének erősödése az ezredforduló táján, az investitúra harc.
194. A keresztes háborúk és következményeik. A lovagrendek, a középkori eretnokségek és az inkvizíció kibontakozása. Új szerzetesrendek jelentkezése a XI–XIII. században, jellemzésük.
195. A pápaság világi befolyása tetőpontján szerepe a virágzó középkorban, III. Ince pápasága és a IV. lateráni zsinat.
196. A virágzó középkor teológiai gondolkodása, egyházi életének, művelődésének jellemzői. A középkor jeles teológus egyéniségei különös tekintettel Aquinói Tamásra.
197. A magyarság és a keresztyénség kapcsolata Géza fejedelem uralkodása végéig. A keresztyénség felvétele, István király egyházszervező tevékenysége.
198. A magyar keresztyénség válságai és megerősödése Árpád-házi uralkodóink további időszakában.
199. A „középkor alkonya” politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének általános áttekintése.
200. A középkori katolikus egyház válsága a XIV–XV. században, a pápaság „avignoni fogsága”, a kettős és hármas pápaság létrejötte, reformzsinatok.
201. Az egyház megújításának általános igénye, Wyclif és Husz előreformátori tevékenysége, a huszitizmus.
202. A magyarországi keresztyénség az Árpád-ház kihalása után a reformáció kezdetéig.
203. Az egyház a reformáció előestéjén: devotio moderna, a humanizmus és
204. reneszánsz, a reneszánsz pápaság.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsga időtartama 90 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Ókori és középkori egyháztörténet 1:

Kötelező irodalom:

- CHADWICK, H.: *A korai egyház*, Osiris, Budapest, 1999, ISBN: 963-379-434-X.
 COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó, h. n., 1996, ISBN: 963-905-508-5.
 DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához – I. A kezdetektől a reformációig*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2007, ISBN: 978-963-865-466-3.
 HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-686-5.
 MOLNÁR J.: *Egyetemes I. Ókor és középkor* (jegyzet)
 RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994, ISBN: 963-852-827-3.

Ókori és középkori egyháztörténet 2:

Kötelező irodalom:

- CHADWICK, H.: *A korai egyház*, Osiris, Budapest, 1999, ISBN: 963-379-434-X.
 COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó, h. n., 1996, ISBN: 963-905-508-5.
 DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához – I. A kezdetektől a reformációig*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2007, ISBN: 978-963-865-466-3.

DIENES D.: *A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt*, SRTA, Sárospatak, 1997, ISBN: 963-04-8584-2.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-686-5.

RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994, ISBN: 963-852-827-3.

ENGEL P. – MAKK F.: *Korai Magyar Történeti Lexikon (9–14. század)*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1994, (kijelölt szócikkei).

További ajánlott irodalom:

BROWN, P.: *Az európai kereszténység kialakulása 200-1000*, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-9165-32-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hörsik Richárd, egyetemi tanár, CSc, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: R032-A, R035-A Tantárgy neve: Kora újkori egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church History of the Early Modern Period [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 3, 3</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 6.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: R030-A Ókori és középkori egyháztörténet [1]; R031-A Ókori és középkori egyháztörténet [2]</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Ismeretanyag: A reformáció és ellenreformáció kora (1517–1648) egyetemes és magyar egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszerzetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetes folyamatait, meghatározó fordulatait. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet.</p>	
<p>Kora újkori egyháztörténet 1. Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 205. A reformáció előzményei 206. Luther élete és teológiája, a protestantizmus helyzete Németországban az augsburgi vallásbékéig 207. Zwingli élete és teológiája, a svájci reformáció 208. Kálvin élete és teológiája, hatása 209. A reformáció balszárnya 210. A tridenti zsinat és az ellenreformáció Európa államaiban 1598-ig 211. A reformáció Angliában és Skóciában 212. A reformáció és ellenreformáció kora Franciaország és Hollandia történetében 213. A XVII. század. első felének egyháztörténeti folyamatai, a harmincéves háború 214. A protestáns ortodoxa és a puritanizmus kora. Lelkészi szolgálat, istentiszteleti és 215. kegyességi élet a kor protestáns egyházaiban 	
<p>Kora újkori egyháztörténet 2. Tematika:</p>	

216. A reformáció terjedésének általános feltételei és jellemzői Magyarországon 1517-től az 1540-es évekig.
217. A reformáció első generációjának néhány jeles képviselője: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Huszár Gál, Szegedi Kis István.
218. A helvét irány előretörése az 1550-es, 60-as években, Kálmáncsehi Sánta Márton.
219. A reformáció "balszárnya" hazánkban: az unitáriusok megjelenése és előretörése, Dávid Ferenc, szombatosok, anabaptisták.
220. A reformátusok védekezése és megerősödése velük szemben, Melius Juhász Péter reformatori működése, a helvét hitvallású ref. egyház szervezeti megerősödése.
221. A magyarországi reformáció teológiája, jelentősége művelődéstörténetünkben, néhány jeles személyiség bemutatása.
222. Az ellenreformáció kezdetei és a protestánsok védekezése, a Bocskai szabadságharc.
223. Az ellenreformáció erőteljes előretörése, Pázmány Péter munkássága.
224. Bethlen Gábor és a Rákócziak korának küzdelmei a szabad vallásgyakorlat érdekében.
225. A magyar protestantizmus teológiája és egyházi élete a XVII. században, a virágzó Erdélyi Fejedelemség művelődéspolitikai törekvései.
226. A Debreceni Református Kollégium történetének áttekintése 1538 és 1703 között.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Kora újkori egyháztörténet 1.

Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Kora újkori egyháztörténet 2.

Szóbeli (kollokvium) vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyagának a kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató "jó" (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium, vagy írásbeli vizsga alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A vizsgára állás, illetve megajánlott jegy esetén a jegybeírás további feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje, a zárthelyi dolgozatok alapján megajánlott jegy esetén a jegybeírás, szóbeli vizsga esetén a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a

felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kora újkori egyháztörténet 1.

Kötelező irodalom:

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó, h. n., 1996, ISBN: 963-9055-085.

DIENES D. (szerk.): *A reformáció – Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához II.*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2008, ISBN: 978-963-865-467-0.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-6865.

RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994, ISBN: 963-852-827-3.

További ajánlott irodalom:

CHADWICK, O.: *A reformáció*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998, ISBN: 963-379-263-0.

GÄBLER, U.: *Huldrych Zwingli – Bevezetés életébe és munkásságába*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008, ISBN: 978-963-558-120-7.

GRESCHAT, M.: *Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-558-180-1.

JUNG, M. H.: *Melanchthon és kora*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2012, ISBN: 978-963-558-200-6.

MACCULLOCH, D.: *A reformáció története*, Európa Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-07-9281-3.

MCGRATH, A.: *Kálvin*, Osiris Kiadó, Budapest, 1996, ISBN: 963-379-137-5.

Kora újkori egyháztörténet 2.

Kötelező irodalom:

BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7.

BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, SRTA, Sárospatak, 1995, ISBN: 963-04-609-5.

DIENES D.: *A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt*, SRTA, Sárospatak, 1997, ISBN: 963-04-8584-2.

További ajánlott irodalom:

BARCZA J.: *Bethlen Gábor a református fejedelem*, Reformátusok a Közéletben Alapítvány, Szigetszentmiklós, 2002, ISBN: 263-009-242-5.

PÉTER K.: *A reformáció: kényszer vagy választás?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004, ISBN: 963-195-245-2.

SZABÓ A.: *„Bizontalan helyeken búdosunk” – Szenci Molnár Albert a magyar és az európai szellemi életben*, Liliium Aurum, Dunaszerdahely – Komárom, 2011, ISBN: 978-808-062-433-0.

SZABÓ A.: *A rejtőzködő bibliafordító – Károlyi Gáspár*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2012, ISBN: 978-963-558-205-1.

Kötelező irodalom:

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: R033-A Tantárgy neve: A felvilágosodás korának egyháztörténete Tantárgy neve angolul: Church History of the Age of Enlightenment	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7.	
Előtanulmányi feltételek: R031-A Ókori és középkori egyháztörténet [2]; R032-A Kora újkori egyháztörténet [1]; R035-A Kora újkori egyháztörténet [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A felvilágosodás kora (1647–1790) egyetemes és magyarországi egyháztörténetének áttekintése. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetességeit, meghatározó fordulatait. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet. Legyenek képesek korábbi kapcsolódó ismeretanyaguk szakirányú elmélyítésére, integrálására. Kapjanak betekintést az aktuális szakirodalmi eredményekbe.	
Tematika: <ul style="list-style-type: none"> 227. A korszak politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének áttekintése 228. A felvilágosodás kezdetei, az angol és francia felvilágosodás, a deizmus 229. A német felvilágosodás és a Kant előtti német racionalista teológia. Kant és teológia-történeti jelentősége 230. A római katolikus egyház a 18. században. A vallási türelem kérdése a korban 231. A pietizmus gyökerei és átfogó értékelése. A német pietizmus 232. Protestáns ébredési mozgalmak az angol nyelvű területen. A hollandiai és svájci protestantizmus története a vizsgált korban 233. Az orosz ortodox egyház történetének áttekintése a vizsgált korban 234. A protestáns egyházak belső élete, művelődéstörténete a korszakban 235. Magyarország és a magyar protestantizmus helyzete a linzi békétől a gyászévtized végéig 236. A magyar protestantizmus története 1681-től a Rákóczi szabadságharc végéig 237. A 18. századi Magyarország és a csendes ellenreformáció kora III. Károly és Mária Terézia uralkodásának időszakában 	

238. A felvilágosult abszolútizmus és valláspolitikája, II. József és a Türelmi Rendelet, ennek hatásai a magyar protestantizmus életére
239. II. Lipót, az 1791. évi XXVI. tc. szerepe és a budai zsinat. A 18. század végének belső egyházi élete

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli (kollokvium) vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyagának a kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium, vagy írásbeli vizsga alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A vizsgára állás, illetve megajánlott jegy esetén a jegybeírás további feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje, a zárthelyi dolgozatok alapján megajánlott jegy esetén a jegybeírás, szóbeli vizsga esetén a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, SRTA, Sárospatak, ISBN: 963-04-609-5.

BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7.

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó, h. n., 1996, ISBN: 963-9055-085.

CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1711–1849* (A Debreceni Református Teológiai Akadémia egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetei 5.), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994.

DIENES D. (szerk.): *A felvilágosodás és ami utána következett – Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, 3., Hernád Kiadó, Sárospatak, 2013, ISBN: 978-963-89817-3-8.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-6865.

További ajánlott irodalom:

BARÁTH B. L.: *Az I. Carolina resolútiótól a Türelmi Rendeletig – A királyi Magyarország protestáns egyházi életét meghatározó 18. századi uralkodói rendeletek áttekintése*, in:

GÁBORJÁNI SZABÓ B. (szerk.): *Egyházak és egyházpolitika Magyarországon és Erdélyben a 18–19. században – A Carolina Resolútiótól az 1848. évi XX. törvénycikkig*, Tiszántúli Református Egyházkerületi Gyűjtemények, Debrecen, 2016, (11–16), ISBN: 978-915-80158-4-4.

FONT ZS.: *Erdélyiek Halle és a radikális pietizmus vonzásában*, József Attila Tudományegyetem, Szeged, 2001, ISBN: 963-482-547-8.

WALLMANN, J.: *A pietizmus*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-300-820-4.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Egyház és társadalom a modern korban

Kredittartománya: 7 kredit

Felelőse: Dr. Baráth Béla Levente

Tantárgyai:

1) XIX-XX. századi egyháztörténet [1, 2] — az adott szakon

2) Egyházjog — az adott szakon

Tantárgy kódja: R034-A, R036-A	Kreditértéke: 2, 3
Tantárgy neve: XIX-XX. századi egyháztörténet [1, 2]	
Tantárgy neve angolul: 19th-20th Century Church History [1, 2]	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8., 9.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R033-A A felvilágosodás korának egyháztörténete; R035-A Kora újkori egyháztörténet [2] [2]: R034-A XIX-XX. századi egyháztörténet [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Ismeretanyag: A XIX–XX. század egyetemes és magyarországi egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetességeit, meghatározó fordulatait. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet.</p> <p>XIX–XX. századi egyháztörténet 1. tematika: Ébredési mozgalmak, a bel- és külmisszió nagyarányú kibontakozása a XIX. században, e terület nagy egyéniségei. A német ajkú protestáns egyházak élete a XIX. században és a német teológiai gondolkodás a korban (a romantikus teológia, ortodox konfesszionizmus stb.). Anglia és Skócia korabeli egyháztörténete. Észak Amerika protestáns egyházai és neoprotestáns közösségei a vizsgált korban. A holland reformátusság a XIX. században és a századfordulón, különös tekintettel Abraham Kuyper munkásságára. A római katolikus egyház a XIX. században: a pápaság szerepének a változása, az ultramontanizmus és a nemzeti katolikus mozgalmak, az I. vatikáni zsinat a századvég jelentős enciklikái.</p>	

Teológiai irányok a századfordulón (a vallásos szocialisták, a vallástörténeti iskola, a keresztyénség angol nyelvterületen a századfordulón).

Az I. világháború és egyháztörténeti vonatkozásai

Keresztyén egyházak a XX. századi totalitárius államrendszerekben:

I. Az orosz ortodox egyház XX. századi történetének áttekintése

II. A protestantizmus Németországban a két világháború közt és utána)

Az ökumenikus mozgalom kezdetei. Holland református egyházi fejlemények a XX. században.

A pápaság és a XX. századi háborús konfliktusok; A II. világháború.

Ökumené a kétpólusú világrendben; A római katolikus egyház és teológia a XX. században a II. vatikáni zsinatig.

Globális protestáns teológiai mozgalmak; Huszadik századi teológusportrék (Barth, Bultmann, Tillich, Bonhoeffer, Niebuhr, Schweizer, Pannenberg).

XIX–XX. századi egyháztörténet 2. tematika:

Egyházi viszonyok a Magyar Királyságban a XIX. század első felében

Az 1848/49-es szabadságharc hatása egyházunk életére

A protestantizmus helyzete a kiegyezésig, a pátensharec

A dualizmus korának egyháztörténete

A belmisszió és ébredés

A magyarországi keresztyén egyházak politikai szerepvállalása 1918-ig

Az I. világháború és az egyházak

A római katolikus egyház a két háború között

A magyar protestáns egyházak 1918–1945 között

A római katolikus egyház a II. világháború után

A magyarországi protestáns egyházak helyzete a kommunizmusban

A Trianon után elszakadt protestáns magyarság egyházi élete a rendszerváltozásokig

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli (kollokvium) vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban két zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyagának a kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató "jó" (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium, vagy írásbeli vizsga alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A vizsgára állás, illetve megajánlott jegy esetén a jegybeírás további feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje, a zárthelyi dolgozatok alapján megajánlott jegy esetén a jegybeírás, szóbeli vizsga esetén a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A

felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

XIX–XX. századi egyháztörténet 1.

Kötelező irodalom:

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1996, ISBN: 963-9055-085.

CSOHÁNY J.: *A legújabb kor egyetemes egyháztörténete*, k. n., Debrecen, 1974.

DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához III. – A felvilágosodás és ami utána következett*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2016, ISBN: 978-963-89817-3-8.

MOLNÁR J.: *Modern kor – A keresztyénség története a XX. században* (Vázlat), helyi sokszorosítású jegyzet, 2012.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-6865.

További ajánlott irodalom:

MEDGYESI L.: *A keresztyénség története az Egyesült Államokban*, Református Zsinati Iroda, Budapest, 2000, ISBN: 963-8360-39-9.

Az egyes témakörökhöz kapcsolódó ajánlott irodalmat az előadásokon ismertetjük.

XIX–XX. századi egyháztörténet 2.

Kötelező irodalom:

BARCZA J. – DIENES D. (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története 1918–1990*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1999, ISBN: 963-03-7380-7.

BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1995, (Az 1949. évi kiadás változatlan utánnomása), ISBN: 963-04-609-5.

BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7.

CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1711–1849*, (A DRTA egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetek 5.), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994.

MOLNÁR J. (szerk.): *Magyarországi keresztyén egyházak a XX. században*, (helyi sokszorosítású jegyzet).

További ajánlott irodalom:

CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1849–1919*, Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1973, (helyi sokszorosítású jegyzet).

Az egyes témakörökhöz kapcsolódó ajánlott irodalmat az előadásokon ismertetjük.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati háttérrel.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: Egyház és társadalom a modern korban

Kredittartománya: 7 kredit

Felelőse: Dr. Baráth Béla Levente

Tantárgyai:

1) XIX-XX. századi egyháztörténet [1, 2]

2) Egyházjog

Tantárgy kódja: R037	Kreditértéke: 2
Tantárgy neve: Egyházjog Tantárgy neve angolul: Church Law	
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium,	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek: R002 Egyháztörténet szigorlat (I-XVIII. sz.)	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ismeretanyag:

Jogi alapismeretek, a magyar jogrendszer áttekintő bemutatása, a vallásszabadságra és az egyházakra vonatkozó állami szabályok ismertetése. A Magyar és a Magyarországi Református Egyház felekezeti jogrendjének bemutatása, az egyházalkotmányi, választási, gazdálkodási, bíraskodási és nyugdíj szabályok tételes ismertetése.

Tematika:

240. A jog szerepe, jellege, alapvető jogi ismeretek.
241. A magyar állami jogalkotásra vonatkozó szabályok, a magyar állami jogrendszer hierarchikus rendje, jogágak.
242. A jogalkalmazás, jogértelmezés, hozzáférés a hatályos joghoz.
243. Az állam és az egyházak jogi kapcsolata, a vallásszabadságra, az egyházak működésére vonatkozó magyarországi szabályok.
244. Az egyházak gazdálkodására, az egyházak által vállalt közfeladatok végzésére vonatkozó állami szabályok. A Magyarországi Református Egyház és a magyar állam jogi kapcsolata.
245. Jogalkotás és jogrend a Magyarországi Református Egyházban. A Magyar Református Egyház és a Magyarországi Református Egyház alkotmányos kapcsolata.
246. A Magyarországi Református Egyház alkotmánya, szervezeti felépítése és működése.

247. A Magyarországi Református Egyház gazdálkodási, választási, fegyelmi/bírósági
248. és nyugdíj szabályainak alapelvei és legfontosabb rendelkezései.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészről áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) Nemzeti Hitvallás, Alapvetés, Szabadság és Felelősség című fejezetei.

2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról.

1057/1999. (V. 26.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság Kormánya és a Magyarországi Református Egyház között 1998. december 8-án létrejött Megállapodás közzétételéről.

Református Egyházi Törvénytar/ Kálvin Kiadó, a kiadása óta megjelent pótlapokkal frissített szöveg, vagy a zsinati honlapról://www.reformatus.hu/adattar/torvenyek

További ajánlott irodalom:

BOROS L.: *Jogi alapismeretek*, Vince Kiadó, Budapest, 2004. I-IV. fejezet, ISBN: 963-9192-18-X. vagy static.polc.hu/previews/pdf/10/00/00/100000279.pdf

KOVÁTS J. I.: *A református egyházalkotmány alapvető kérdései*, Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1948.

SZENTPÉTERI KUN B.: *A Magyarországi Református Egyház külső rendje*, Magyar Református Egyház, Budapest, 1948.

SZATHMÁRY B.: *Magyar egyházjog*, Századvég Kiadó, Budapest 2004.

ROBBERS, G. (szerk.): *Állam és Egyház az Európai Unióban*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2004.

BUSCH, E.: *Református – Egy felekezet arculata*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008, (X. fej. Jog és béke), ISBN: 978-963-558-118-4.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati háttérrel.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr.habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Molnár Pál, óraadó, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: TESI1, TESI2, TESI3 Tantárgy neve: Testnevelés [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Physical Education [1, 2, 3]	Kreditértéke: 0, 0, 0
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: testnevelés	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: aláírás, aláírás, aláírás Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: TESI1 Testnevelés [1] [3]: TESI2 Testnevelés [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Az egyetemi hallgatókat a testkultúra elemeiből nyert értékekkel ruházza fel. Olyan testi műveltséggel, ami tovább erősíti a megszerzett mozgásos cselekvési biztonságukat. Az egészséges életmódhoz szükséges rendszeres testmozgás biztosítása heti két órában, szervezett és szakember által irányított keretek között. Mozgásvágy kielégítése. A megismert sportági mozgáselemek tudatos alkalmazásához szükséges alapvető játékszabályok megismerése.</p> <p>A röplabda alapvető technikai (alkar- és kosárérintés, egykezes alsó, felső nyitás) elemeinek elsajátítása. A játékszabályok ismerete, alkalmazása, folyamatos játék kialakítása.</p> <p>A kosárlabda alapvető technikai (indulócsel, megindulás, megállás, sarkazás, mellső kétkezes átadás, futás, védőhelyzet felvétele) elemeinek az elsajátítása. A játékszabályok ismerete, alkalmazása, folyamatos játék kialakítása.</p> <p>A motoros képességek (erő) fejlesztése saját testsúllyal (statikus és dinamikus gyakorlatok) és kéziszerrel (kézisúlyzó, tornabot, medicinlabda, zsámoly tornapad) használatával. A testnevelési játékok alkalmazásával (fogó- és futójátékok, küzdőjátékok, sor- és váltóversenyek) pedig az állóképesség fejlesztése és a mozgásigény kielégítése valósul meg.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A hallgató rendszeres és aktív részvétele.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: —	
További ajánlott irodalom:	

KRISTÓF L. – GÁL L. – MAGYAR GY.: *Sportjátékok III.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1992, ISBN: 963-190-021-5.
 CSILLAG B. – GÁL L. – KRISTÓF L. – TÓTH J.: *Sportjátékok II.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003, ISBN: 978-963-194-584-2.
 PÁSZTHORY A. – RÁKOS E.: *Sportjátékok I.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1992, ISBN: 963-184-309-2.
 ONYESTYÁKNÉ R. M.: *Testnevelési játékok*, Magyar Testnevelési Egyetem, Budapest, 1992, ISBN: 963-716-615-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat..

b) képességei

- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Pinczés Tamás, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Szakál Zsolt, testnevelő tanár, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Testnevelési Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: TEGTA1E Tantárgy neve: Egészségtan Tantárgy neve angolul: Hygiene	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Egyéni, illetve csoportmunka, referátumok, projekt munkák, portfóliók készítése, szakterületen dolgozó szakemberek meghívása (infektológus, addiktológus, antropológus, mentálhigiénikus, andragógus, stb.) terepmunkával egybekötött kvíz játékok.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Évközi számonkérésben zárthelyi dolgozat, esettanulmányok beadása, kutatási beszámolók, tudományos interjúk, témadiskurzusok és disputák, írásos tesztek. Végső érdemjegy kialakításában az évközi munka összegzése.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltétele: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A magyar populáció egészségi állapota, az egészségügyi intézményrendszer. Ember és egészség. Egészségkultúra, az emberi szervezet működése. Az egészséges életmód, egészségtudatos magatartás. Az egyedfejlődés kockázati tényezői. elfeledett betegségek újjalagos megjelenése. Civilizációs ártalmak (stressz, táplálkozás, mozgás, szenvedélybetegségek,). Érzetek, érzések, érzelmek. Maradandó/fogyatékossgal élők iránti érzékenyítés, egészségnevelése és fejlesztése, (média sugallta testképzavarok). Ételintoleranciák, egészségnevelésben és fejlesztésben, az egészség és életmódkultúra. A család és az iskola szerepe az egészség megőrzésben, prevenció a betegségek kialakulásában. A bioszféra (levegő, napfény, légkör hatása az egészségre. A humánökológia, a bioritmus egészségdimenziójában, demográfia és családtervezés. Az egészségnevelés immanens jellege iskoláskorúak és idősek gondozási feladatai (pedagógusok és szociális gondozók szerepe).</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban az elvégzett feladatok megoldása révén, az évközi munka alapján teljesül.</p> <p>A részismeretek szintetizálása adja a komplex számonkérés lehetőségét. Az osztályozás a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	

Kötelező irodalom:

- VÍZVÁRI L.: *Egészségtan*, Műszaki Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-166-026-5.
 HIDVÉGI T.: *Civilizációs betegségek*, SpringMed Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-463-969-520-7.
 BARABÁS K. (szerk.): *Egészségfejlesztés (Alapismeretek pedagógusok számára)*, Medicina Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 963-226-034-0.

További ajánlott irodalom:

- BENKŐ ZS.: *Egészségfejlesztési kézikönyv*, Mozaik Kiadó, Szeged, 2009, ISBN: 978-963-697-580-7.
 JÁMBOR GYULÁNÉ – KISS F.: *Egészségtan (Testi és lelki egészségünk)*, Mozaik Kiadó, Szeged, 2006, ISBN: 963-6973-344-3.
 EMBER I. (szerk.): *Környezet-egészségtan*, Dialóg Campus Kiadó, Pécs, 2006, ISBN: 978-963-954-286-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Nagy Zoltán, főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Természettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak - Bibliikus sáv [1] (1, 2, 3) Tantárgy neve angolul: Elective Course – Biblical Studies [1] (1, 2, 3)</p>	<p>Kreditértéke: 3, 3, 3</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelezően választható</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgyak</p>	
<p>A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem., kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretátadási módot (pl. utazószeminárium), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretellenőrzési módot (pl. félévközi prezentációk, beadandó dolgozatok, olvasónaplók), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4., 6., 7.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): kód:- tantárgy neve:-</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatóknak arra, hogy a <i>bibliai tanszékcsoport</i> oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak. Tantervüket így az adott teológiai szakterületen (sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állíthatják össze, ezáltal pedig</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lehetőséget kapnak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, 2) a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (kutatószemináriumok) révén a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát sajátíthatják el, illetve gyakorolhatják be. 	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p> <p>A számonkérés módját a meghirdetett kurzus aktuális tárgytematikája rögzíti (kollokvium vagy gyakorlati jegy). Az értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</i></p>	
<p>Az irodalomjegyzéket minden félévben a tárgyat meghirdető oktatók teszik közzé a kurzusleírásban, illetve egyeztetik a hallgatókkal.</p>	

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékkelő tevékenységet végez.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektesoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Németh Áron, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Peres Imre, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi docens, PhD, dr. habil

Dr. Kókai Nagy Viktor, egyetemi docens, PhD, dr. habil

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

<p>Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak - Rendszeres sáv [1] 1, 2, 3') Tantárgy neve angolul: Elective Course – Systematic Theology [1] (1-3)</p>	<p>Kreditértéke: 3, 3, 3</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelezően választható</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgyak</p>	
<p>A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem., kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretátadási módot (pl. utazószeminárium), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretellenőrzési módot (pl. félévközi prezentációk, beadandó dolgozatok, olvasónaplók), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti/gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4., 8.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): —</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatóknak arra, hogy a rendszeres teológiai tanszékcsoporthoz tartozó oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak, tantervüket az adott teológiai szakterületen (sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állítva össze, ezáltal pedig</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lehetőséget kapjanak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, 2) a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (szemináriumok) révén a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát elsajátítsák, illetve begyakorolják. 	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>	
<p>Szóbeli referátum és írásbeli házi dolgozat a szorgalmi időszakban. A hallgatók kiadott témá(k)ban referálnak a félév során, illetve egy otthon elkészített szemináriumi dolgozattal adnak számot a félév, illetve a kutatásuk során szerzett ismereteikről. A referátum és szemináriumi dolgozat, így a kurzus értékelése a Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 26.§ (4.a.) alapján, osztályzás a 28.§ (7) szerint történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Mivel minden félévben más és más tematikával indulnak a kurzusok, így az irodalom is változik – lásd az adott kurzus leírásában.</p>	

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekre, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Krisztián, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Bölskei Gusztáv, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Hörcsik Richárd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak - Gyakorlati sáv [1] Tantárgy neve angolul: Elective Course – Practical Theology [1]	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgy	
A tanóra típusa: kut.szem. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: esettanulmányok témakidolgozások, dolgozatok, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatóknak arra, hogy a <i>gyakorlati teológiai tanszékcsoport</i> oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak, tantervüket az adott teológiai szakterületen (sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állítva össze, ezáltal pedig</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lehetőséget kapjanak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, 2. a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (szemináriumok) révén a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát elsajátítsák, illetve begyakorolják. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A gyakorlati jegy megszerzéséhez a hallgató dolgozatot ad be, melynek tartalma lehet témakidolgozás, esettanulmány ismertetése, esszé vagy tudományos dolgozat. A dolgozat beadását megelőzően legalább egy személyes konzultációra kerül sor az oktatóval. A dolgozat első változatát megadott határidőre be kell nyújtani, majd az oktató írásbeli véleményezése alapján kell véglegesíteni a szöveget és azt határidőre be kell nyújtania az oktatóhoz, az oktató által meghatározott formában (pl. elektronikus dokumentumként, kinyomtatva, webes felületre feltöltve). A dolgozat terjedelme minimálisan 5000 szó. Formai követelmények tekintetében az egyetem által kiadott szabályok az irányadók, az oktató azonban eltérő követelményeket is megállapíthat. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	

Kötelező irodalom:

Az egyes kurzusok során kerül meghatározásra.

További ajánlott irodalom:

Az egyes kurzusok során kerül meghatározásra.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektszoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Fekete Károly egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Dr. Bodó Sára egyetemi docens, PhD

Dr. Gaál Sándor egyetemi docens, PhD

Dr. Hodossi Sándor főiskolai docens, PhD

Kiss Klára, tanársegéd, —

Teológia-lelkész szak	állapot: 2020.06.24.
-----------------------	----------------------

Horsai Ede, óraadó, —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Az ismeretkör neve: egyéb, ismeretkörbe nem rendelt tantárgyak

Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Szabadon választható tárgyak [1] (1, 2, 3, 4, 5, 6) Tantárgy neve angolul: Elective Course [1] (1, 2, 3, 4, 5, 6)	Kreditértéke: 3, 3, 3, 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szabadon választható tantárgyak	
A tanóra típusa: ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak. és óraszám: 30, 30, 30, 30, 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti/gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2., 2., 3., 4., 7., 9.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatónak arra, hogy az egyetem bármely oktatója által a DRHE bármely szakán meghirdetett, saját képzési programjának nem kötelező vagy kötelezően választható tantárgyaiból szabadon válogasson, tantervét – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésének megfelelően állítva össze, függetlenül attól, hogy a kiválasztott kurzusok képzési programja szempontjából szakmainak vagy értelmiséginek minősülnek-e, ezáltal pedig lehetőséget kapjon	
<ol style="list-style-type: none"> 1) egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, és/vagy 2) szakjához interdiszciplinárisan kapcsolódó tudományterületek megismerésére, ezzel szakmai látókörének bővítésére, és/vagy 3) általános műveltségének elmélyítésére. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Lásd az adott kurzus leírásában!	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Lásd az adott kurzus leírásában!	
További ajánlott irodalom: Lásd az adott kurzus leírásában!	

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék